KIM SĄ DIAKONI STALI? s. 18 | KOŚCIÓŁ TRACI MŁODZIEŻ s. 20 | TRYNITARNA TOŻSAMOŚĆ s. 38 | ABP MICHALIK: SZERSZE SPOJRZENIE s. 34

12.06.2022
nr 24 (867)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Witaj, Jezu, Synu Maryi,
Tyś jest Bóg prawdziwy
w świętej Hostii!

Prawdziwie obecny

s. 12

caritas POLSKA

paczka dla Wenezueli

W WENEZUELI 1 POSIŁEK DZIENNIE TO LUKSUS

Caritas Polska organizuje pomoc żywnościową dla najbardziej potrzebujących rodzin

150 zł = **1 paczka** = **7 dni** wyżywienia dla jednej rodziny

Wspomóż Wenezuelczyków razem z nami!

Dokonując wpłaty na stronie **www.caritas.pl/wenezuela**

Wpłacając dowolną kwotę na konto: **PL 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384** z dopiskiem **WENEZUELA**

Wysyłając **SMS** pod numer **72052** o treści **WENEZUELA** (koszt 2,46 zł z VAT)

ks. Henryk Zieliński

Od Maryi do Hostii

Wybór zakopiańskiej „Księżówki” na miejsce 398. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski w dniach 5–6 czerwca br. podyktowany był udziałem episkopatu w dziękczynnej celebrze pod Wielką Krokwią w 25. rocznicę pobytu tam św. Jana Pawła II. To wówczas przed Ojcem Świętym miał miejsce chwytający za serce i pełen folkloru „Hołd górali”. Ale nie to, choć uroczyście świętowane, było najważniejszym wydarzeniem pamiętnej pielgrzymki Ojca Świętego do Polski w roku 1997.

Na tamtą pielgrzymkę Polacy czekali o wiele dłużej, niż wynikałoby z kalendarza, do którego papież Polak nas przyzwyczaił. Zwykle odwiedzał ojczyznę nie rzadziej jak co cztery lata. Ale tamtym razem, po pełnej zgrzytów i „nieuprzejmości” wobec Ojca Świętego ze strony niektórych polityków i sekundujących im mediów podzielonej pielgrzymce w roku 1991, na kolejną musieliśmy czekać aż sześć lat. W międzyczasie papież „wyskoczył” tylko na kilka godzin do Skoczowa na beatyfikację bł. Jana Sarkandra, przy okazji pobytu w Czechach w roku 1995. Ale i wówczas jego kazanie, w którym mówił, że Polska potrzebuje ludzi sumienia, i upominał się o prawo do obecności ludzi wierzących w życiu publicznym, spotkało się z krytyką wielu polityków i mediów – również z krakowskich środowisk katolickich.

Okazją do przyjazdu św. Jana Pawła II przed ćwierćwieczem do Polski był Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny pod hasłem „Eucharystia i wolność”, odbywający się we Wrocławiu na przełomie maja i czerwca 1997 r. Dlatego też Eucharystia, jako sakrament Chrystusowej ofiary i Chrystusowej obecności wśród nas, była osią papieskiej pielgrzymki. Jej hasło „Chrystus wczoraj, dziś i na wieki” podkreślało trwałość i niezmienność Chrystusowej obecności. Ale tajemnica Eucharystii to temat znacznie bardziej skomplikowany i mniej barwny niż góralski folklor. Nie tylko we wspomnieniach. Dlatego św. Jan Paweł II tłumaczył milionom ludzi tajemnicę Najświętszego Sakramentu przez to, co szerokim masom wiernych było bliskie i znane.

Jak refren – często dosłownie – papieskiej pielgrzymce towarzyszyła pieśń „Bądźże pozdrowiona, Hostio żywa”. Ta sama, którą zwykle śpiewamy w procesjach Bożego Ciała. Na kanwie tej pieśni św. Jan Paweł II wygłosił rozważanie przed transmitowaną na cały świat modlitwą „Anioł Pański” 1 czerwca 1997 r. we Wrocławiu. Do tej pieśni nawiązał również 4 czerwca na Jasnej Górze. Wyznał wówczas szczerze: „Często śpiewam tę pieśń, medytuję nad nią; zawiera bowiem w sobie wielkie bogactwo teologiczne”.

W swoich rozważaniach Ojciec Święty szczególnie podkreślał związek między Bożym macierzyństwem Maryi i Eucharystią. Zwracał uwagę, że ofiara Jezusa Chrystusa na krzyżu oraz obecność Jego Ciała i Krwi w Eucharystii stała się możliwa, ponieważ Syn Boży przyjął ciało właśnie z Maryi Dziewicy. „Uświadamiamy sobie szczególny związek pomiędzy tajemnicą wcielenia a Eucharystią. «Słowo stało się ciałem i mieszkało między nami» – powtarzamy w modlitwie «Anioł Pański». To właśnie ciało staje się Eucharystią, kiedy kapłan wypowiada nad chlebem i winem słowa, które wypowiedział Chrystus w wieczerniku: «to jest Ciało moje, które za was będzie wydane». Ciało i Krew. «To jest Krew moja Nowego i Wiecznego Przymierza, która za was i za wielu będzie wylana. To czyńcie na moją pamiątkę!»” – mówił papież.

Chwilę potem kontynuował: „Chrystus w ofierze ołtarza pod postacią chleba i wina daje nam za pokarm Ciało i Krew, które za sprawą Ducha Świętego dała Mu Jego Matka, Maryja. Bóg Ojciec, wybierając Maryję na Matkę swojego Jednorodzonego Syna, związał Ją w sposób szczególny z Eucharystią”. Wiele z tych treści wypowiedzianych podczas pielgrzymki do Polski znalazło się potem w ogłoszonej w 2003 r. ostatniej encyklice św. Jana Pawła II „Ecclesia de Eucharistia”.

Ilustracją opisanego przez św. Jana Pawła II związku Maryi z Eucharystią jest niezwykła monstrancja z kaplicy wieczystej adoracji w Niepokalanowie. Postanowiliśmy pokazać ją na naszej okładce. Chrystus jest tam niesiony przez Maryję pod Jej sercem. On sobą Ją wypełnia. Będąc Bogiem, stał się Synem Maryi i dlatego mógł się za nas wydać w ofierze oraz z nami pozostać w świętej Hostii na zawsze.

Przed Bożym Ciałem warto sobie treści zawarte w pieśni cytowanej przez św. Jana Pawła II jeszcze raz przemedytować. Bo jak mówił papież, niesie ona głęboką teologię. A czymże byłoby Boże Ciało bez teologii? Chyba tylko elementem folkloru. Choćby i „spod samiuśkich Tater”, ale tylko folkloru, z którego niewiele wynika.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

12.06.2022 idziemy w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Chrystus w Najświętszym Sakramencie – rozmowa z ks. prof. Markiem Tatarem **s. 10**

Prawdziwie obecny **s. 12**

NA CZASIE

Co warto wiedzieć o KPO? – rozmowa z ekonomistą Andrzejem Sadowskim **s. 4**

Żonaci duchowni – kim są diakoni stali? **s. 18**

Kościół traci młodzież **s. 20**

Jubileusz Muzeum Narodowego **s. 36**

NASZE SPRAWY

Klasa próżniacza **s. 23**

Anafilaksja **s. 43**

Urlop bezpłatny pracownika **s. 44**

MOJA WIARA

Z szerszej perspektywy – rozmowa z abp. Józefem Michalikiem **s. 34**

Trynitarna tożsamość chrześcijaństwa **s. 38**

Pod Wielką Krokwią **s. 42**

Kaplica pokoju **s. 54**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Co warto wiedzieć o KPO?

Z prezydentem Centrum im. Adama Smitha **Andrzejem Sadowskim** rozmawia Patryk Lubryczyński

fot. Archiwum Centrum im. Adama Smitha

Przyznanie Polsce miliardów euro w ramach Krajowego Planu Odbudowy jest już przesądzone?

Nie, i taki jest przekaz ze strony przewodniczącej Komisji Europejskiej, która przypomniała o warunkach związanych z przekazaniem pieniędzy. W znacznej mierze są to granty i pożyczki. Moment, w którym Polska miała otrzymać zaliczkowo część pieniędzy, minął. Obecnie dopiero po wypełnieniu wszystkich kryteriów KE polski rząd może ubiegać się o refundację, która jest równie niepewna, jak otrzymanie środków.

Pieniądze z KPO są konieczne do rozwoju naszego kraju?

Nie, ponieważ już w roku 2021 według NBP na kontach samych tylko obywateli było ponad bilion złotych, czyli naszego własnego polskiego kapitału. Jest to kwota wielokrotnie przewyższająca tzw. środki unijne. KPO ogranicza zakres suwerenności państwa polskiego w sposób nie wynikający z dotychczasowych porozumień traktatowych z Unią Europejską.

Obecnie kapitał rodzimy nie ma dla siebie bezpiecznych możliwości inwestowania. Centrum im. Adama Smitha zaproponowało prezydentowi Polski, prezesowi NBP i rządowi wykorzystanie istniejącego od dwóch dekad w naszym państwie publicznego listu zastawnego, czyli niespekulacyjnego bezpiecznego papieru wartościowego, który różni się od obligacji Skarbu Państwa tym, że oszczędności obywatela zostają spożytkowane na inwestycje przychodowe zapewniające zysk. Listy zastawne sprawdzają się w czasie kryzysu albo krachu na rynkach finansowych. Przypomnę, że w taki sposób pełniący obowiązki prezydenta Warszawy generał rosyjski Sokrates Starynkiewicz pozyskał pieniądze na warszawskie wodociągi, a w II Rzeczypospolitej sfinansowano budowę portu w Gdyni.

KPO ogranicza suwerenność Polski w sposób nie wynikający z porozumień traktatowych z UE.

Czyli polityczna narracja o niezbędności środków z KPO z ekonomicznego punktu widzenia mija się z prawdą?

Oczywiście, jest fałszywa i nakierowuje polityków na nieracjonalne działania w stosunku do istniejących na wyciągnięcie ręki możliwości. Podobnie jak oddawanie biurokracji europejskiej kolejnych samodzielnych do tej pory pól jest nieekwiwalentne do obietnicy otrzymania ograniczonych środków unijnych. Lichwa przy tym jest bardziej uczciwa i transparentna. Gdyby polskie rządy naprawdę chciały szybszego rozwoju Polski, to użyłyby w pierwszej kolejności zasobów wewnętrznych i nie miałyby ograniczeń związanych z pieniędzmi wydzielanymi przez europejskie instytucje oraz nie uprzywilejowałyby ściąganego za każdą cenę kapitału międzynarodowego.

Pieniądze z UE powinny być traktowane jako dodatkowa premia, ale nie jako główne źródło rozwoju. Rządy wolą tkwić w zahipnotyzowanym dążeniu do ograniczonych pieniędzy z UE, ponieważ łatwiej jest im wypełnić wniosek do Komisji Europejskiej niż zlikwidować biurokratyczne przeszkody do inwestycji dla własnych obywateli, które powstają nieustannie.

Zdążymy wykorzystać środki w terminie?

W bardzo nieelastycznej strukturze polskich instytucji publicznych i braku cywilizowanych norm kontraktowych nie ma możliwości efektywnego wykorzystania pieniędzy. Przy dzisiejszym cały czas rosnącym poziomie inflacji, gwałtownym wzroście cen surowców, kosztów pracy, nie da się uczciwie, w skuteczny oraz przewidywalny sposób podpisywać kontraktów na najbliższe lata bez automatycznych klauzul waloryzujących ceny i koszty, co sprawia, że nie wiadomo, ile będą kosztowały te inwestycje, a w rezultacie może zabraknąć pieniędzy na ich dokończenie.

Istnieje zagrożenie, że nie spłacimy pożyczek z KPO?

W pierwszej kolejności obawiałbym się o spłacenie innych dotychczasowych zobowiązań, w tym wewnętrznych. Prowadzona przez rząd polityka proinflacyjna i osłabianie polskiego złotego prowadzą w konsekwencji do sytuacji, w której podwyżka stóp procentowych o jeden punkt przez Radę Polityki Pieniężnej powoduje dodatkowy roczny wzrost obsługi długu publicznego o ok. 60 miliardów złotych.

Ktoś będzie beneficjentem KPO?

Beneficjentami będą biurokracja, która zarządza, obsługuje i rozlicza programy europejskie, oraz politycy, którzy sfotografują się z wbijaną łopatą na rozpoczęciu inwestycji za środki unijne, na których zakończenie może już zabraknąć pieniędzy ze względu na nieprzewidywane, rosnące koszty.

Rząd może wydać pieniądze z KPO na dowolny cel?

Pieniądze z UE są przeznaczone na ściśle określone zadania i są podyktowane w pierwszej kolejności celami, jakie wyznaczyła europejska biurokracja. Najbardziej absurdalnym przykładem, który zobaczyłem, było otwarcie nowoczesnego hotelu na jednej z wysp greckich. Otwarto go ze środków unijnych w momencie, gdy inne hotele były zamykane ze względu na krach finansowy w Grecji. Realizowano unijne plany, nie zważając na zmieniającą się sytuację ekonomiczną oraz ich sens w tej sytuacji.

Premier przekonuje, że KPO wzmocni konkurencyjność energetyczną Polski...

Centrum im. Adama Smitha proponuje i podkreśla konieczność uwolnienia wytwarzania energii, co powinno być polską racją stanu, bez tego kroku nie będzie jej nadpodaży. Dziś jej wytwarzanie jest w rękach rządu. Im więcej podmiotów wytwarzających energię, tym będzie jej więcej i tylko w takiej sytuacji stanie się tańsza.

Europejski Fundusz Odbudowy uniezależni energetycznie UE od Rosji?

Po 2007 r., gdy miał miejsce spekulacyjny krach na światowych rynkach finansowych, którego symbolem był upadek banku Lehman Brothers, Europejski Bank Centralny wpompował kilka bilionów w strefę euro. Mimo takich środków strefa euro przed pandemią nie zdołała wydostać się z kryzysu z lat 2007–2009. Dlaczego zatem nieporównywalnie mniejsze pieniądze mają dziś zmienić sytuację społeczną oraz ekonomiczną w Unii Europejskiej na lepsze?

Biskupi w Zakopanem

fot. PAP/Grzegorz Momot

Katecheza i synod biskupów o synodalności to główne tematy Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski – poinformował sekretarz generalny KEP bp Artur Miziński.

Zebranie odbyło się w dniach 6–7 czerwca w Centrum Formacyjno-Szkoleniowym „Księżówka". To tutaj przebywał Ojciec Święty Jan Paweł II w 1997 r., w czasie swojej VI pielgrzymki do ojczyzny. Do dziś znajduje się tu wiele pamiątek z tamtego czasu.

Centralnym wydarzeniem liturgicznym zebrania była Msza święta 6 czerwca o godz. 18.00 pod Wielką Krokwią – w miejscu, gdzie 25 lat temu papież Jan Paweł II odprawił Eucharystię w czasie swojej VI pielgrzymki do Polski. – Krzyż mówi o miłości Boga do człowieka, o miłości miłosiernej. Krzyż Chrystusa mówi jednocześnie o Jego miłości szczodrobliwej, pełnej zatroskania o rodzący się wtedy Kościół, który potrzebował i ciągle potrzebuje Matki – przypomniał podczas Mszy metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski.

Drugiego dnia obrad biskupi modlili się w sanktuarium Najświętszej Rodziny na Krupówkach w Zakopanem, kończąc w ten sposób w Kościele w Polsce Rok Rodziny „Amoris laetitia" ogłoszony przez papieża Franciszka.

Podczas zebrania biskupi dokonali również wyborów do gremiów episkopatu oraz do instytucji kościelnych podległych Konferencji Episkopatu Polski. Oto najważniejsze decyzje. Nowym Przewodniczącym Rady ds. Środków Społecznego Przekazu został bp Rafał Markowski z Warszawy. Delegatem KEP ds. Powołań będzie bp Andrzej Przybylski z Częstochowy. Ordynariusz kielecki bp Jan Piotrowski pokieruje przez drugą kadencję Zespołem ds. Kontaktów z Konferencją Episkopatu Francji, a abp Józef Michalik z Przemyśla pozostanie na trzecią kadencję Referentem ds. Biskupów Emerytów. Dyrektorem Caritas Polska na drugą kadencję mianowano ks. Marcina Iżyckiego, ks. Andrzej Lubowicki zaś pozostał asystentem generalnym Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży. Kościelnym inspektorem ochrony danych pozostał ks. Piotr Kroczek.

Krzysztof Ziemiec

Niech zstąpi Duch Twój

Uroczysta Msza święta w Świątyni Opatrzności Bożej, z udziałem Episkopatu Polski i wielu wiernych nie tylko ze stolicy, zwieńczyła ogólnopolskie dziękczynienie za beatyfikację Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego i założycielki Dzieła Lasek matki Elżbiety Róży Czackiej. Było to już piętnaste Święto Dziękczynienia.

W tym roku data święta zbiegła się z dwoma ważnymi rocznicami. 2 czerwca 1979 r. w Warszawie, na początku pierwszej pielgrzymki papieża Polaka do ojczyzny, padły prorocze słowa: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze tej ziemi". Druga data to 6 czerwca 1997 r., kiedy w czasie VI pielgrzymki Jan Paweł II w Zakopanem dziękował Bogu za to, że przodkowie Podhalan wznieśli krzyż na Giewoncie. Przypominał, że ten krzyż mówi całej Polsce: Sursum corda! Ale i apelował do nas Polaków, by każdego krzyża bronić!

Słowa z 1979 r. stały się początkiem wielkiej zmiany w Polsce, w Europie Środkowo-Wschodniej i w Kościele. Czujemy to od ponad trzydziestu lat. Ale apel o obronę krzyża, a właściwie więcej: o obronę nie tylko religijnych symboli i godności wierzących, ale też o obronę Boga i wolności wiary w życiu publicznym, wtedy chyba niedostatecznie został przez nas zrozumiany. Za bardzo uwierzyliśmy w tzw. koniec historii i to, że zawsze będzie normalnie.

Zatem o co prosić, o co wołać do Ducha Świętego powinniśmy dziś – w czasie gdy świat wychodzi poturbowany z pandemii, w okresie okrutnej wojny wywołanej przez Rosję przeciwko Ukrainie, gdy niesiemy pomoc ukraińskim uchodźcom i kiedy czyha na nas drożyzna, a może nawet ubóstwo, które zmusi także wielu z nas do zmiany stylu życia? Ale i czasie gdy Kościół tak bardzo cierpi na brak pasterzy formatu kardynałów Stefana Wyszyńskiego czy Karola Wojtyły. Kiedy hierarchia kościelna tak dramatycznie zmaga się z własnymi grzechami i słabościami. Kiedy tak widocznie i szybko traci autorytet i wiernych.

Czasy, w których przyszło nam teraz żyć, są dla ludzi myślących i wrażliwych niezwykle trudne.

Czasy, w których przyszło nam teraz żyć, są dla ludzi myślących i wrażliwych niezwykle trudne. Dla wielu z nas jest to okres wielkiej próby. Dlatego wołanie „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi…" jest konieczne także dzisiaj. Prymas Wyszyński niósł na barkach zadanie obrony obecności, a może i istnienia Kościoła w komunistycznym państwie. Jan Paweł II całym pontyfikatem pokazał, co znaczy siła prawdziwej wiary, jak wiele może zmienić, mimo pozornej słabości.

A dziś? Dziś to my, wierni świeccy, musimy swoją stałą i żarliwą modlitwą prosić o pokój w sercu i łaskę pokory, rozumu, męstwa i wiary. By świata i nas samych nie zagubić. Prosić o sukces każdej podejmowanej próby odnowy. A nie jest powiedziane, że jutro nie będzie jeszcze trudniej niż dziś.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Męczennicy z Libanu.** W klasztorze Świętego Krzyża w Bqennaya koło Bejrutu odbyła się beatyfikacja dwóch kapucynów: Leonarda Melkiego (1881–1915) i Tomasza Saleha (1879–1917), którzy zginęli jako męczennicy w czasie I wojny światowej. – Ci dwaj libańscy misjonarze, w nieprzyjaznym kontekście, dali dowód niezachwianej ufności Bogu i ofiarowania siebie dla bliźniego. Niech ich przykład umacnia nasze chrześcijańskie świadectwo. Byli młodzi, nie mieli 35 lat. Oklaskujmy nowych błogosławionych! – mówił papież Franciszek w niedzielę 5 czerwca.

■ **Nie opuścili Kijowa.** Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski podziękował ambasadorowi RP Bartoszowi Cichockiemu i nuncjuszowi apostolskiemu abp. Visvaldasowi Kulbokasowi, którzy jako jedyni dyplomaci nie opuścili Kijowa po rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

■ **Modlitwa o pokój.** W ostatnim dniu maja, miesiąca maryjnego, papież Franciszek przewodniczył modlitwie różańcowej przed figurą Maryi Królowej Pokoju w bazylice Santa Maria Maggiore.

■ **Nominacja dla kard. Krajewskiego.** Papieski jałmużnik kard. Konrad Krajewski został mianowany przez Ojca Świętego członkiem Dykasterii ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Dba ona o życie liturgiczne w Kościele, zwłaszcza w odniesieniu do praktyki sakramentalnej. Czuwa nad kształtem liturgii, wydając księgi liturgiczne, a także autoryzując ich przekłady na języki narodowe.

■ **Spotkanie Franciszek–Cyryl?** VII Kongres Przywódców Religii Światowych i Tradycyjnych, który odbędzie się we wrześniu w Kazachstanie, może być miejscem spotkania papieża Franciszka z patriarchą moskiewskim Cyrylem I. Watykan i rząd Kazachstanu we wspólnym oświadczeniu potwierdziły plany podróży papieża do Kazachstanu.

■ **Powodzie w Brazylii.** Do 106 wzrosła liczba ofiar śmiertelnych intensywnych opadów deszczu, które w ciągu tygodnia doprowadziły do licznych powodzi i osunięć ziemi w stanie Pernambuco, na północnym wschodzie Brazylii. Ewakuowano ponad 6000 mieszkańców regionu, głównie mieszkańców aglomeracji Recife, stolicy tego stanu.

■ **Odzyskany kościół.** Władze Kijowa przekazały miejscowej parafii katolickiej kościół św. Mikołaja. Z tej okazji pod tymczasowym zadaszeniem przed świątynią biskup kijowsko-żytomierski Witalij Krywicki przewodniczył uroczystemu nabożeństwu. Odzyskanie kościoła jest uwieńczeniem wieloletnich starań stołecznej wspólnoty katolickiej, dla której oznacza to zadośćuczynienie sprawiedliwości historycznej.

fot. PAP/EPA/Oleg Petrasyuk

FURIA ZNISZCZENIA I ŚMIERCI

W dzień Pięćdziesiątnicy marzenie Boga o ludzkości staje się rzeczywistością. 50 dni po Wielkanocy narody mówiące różnymi językami spotykają się, rozumieją się nawzajem. Ale obecnie, po stu dniach od rozpoczęciu zbrojnej agresji przeciwko Ukrainie, na ludzkość znowu spadł koszmar wojny, która jest zaprzeczeniem marzenia Boga. Narody stają przeciwko sobie, narody zabijają się nawzajem, ludzie zamiast zbliżać się do siebie, są wypędzani ze swoich domów. I w czasie gdy szaleje furia zniszczenia i śmierci, a konflikty się zaogniają, podsycając eskalację, która jest jeszcze bardziej niebezpieczna dla wszystkich, ponawiam mój apel do przywódców narodów: proszę, nie doprowadzajcie ludzkości do ruiny! Nie doprowadzajcie ludzkości do ruiny, proszę was bardzo! Niech zostaną podjęte prawdziwe negocjacje w sprawie zawieszenia broni i trwałego rozwiązania. Niech zostanie usłyszany rozpaczliwy krzyk cierpiących ludzi – widzimy to codziennie w mediach – niech zostanie poszanowane ludzkie życie i powstrzymane makabryczne niszczenie miast i wsi na wschodzie Ukrainy. Proszę, nie ustawajmy w modlitwie i niestrudzonym dążeniu do pokoju – powiedział Franciszek w niedzielę 5 czerwca.

Na zdjęciu zniszczenia po ataku Rosjan w Horence w rejonie buczańskim.

STO DNI WOJNY

Są trzy słowa, za które walczymy: pokój, zwycięstwo, Ukraina – oświadczył prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski (na zdjęciu) w odezwie do narodu 3 czerwca, w setny dzień inwazji Rosji na jego kraj. „Równo sto dni temu wszyscy z nas obudzili się w innej rzeczywistości. W 2014 r. Rosja przyszła do nas z jednym słowem. To słowo to wojna. 24 lutego Rosja dodała do tego słowa jeszcze jedno, tworząc wyrażenie pełnowymiarowa wojna”, dodał Zełenski.

fot. PAP/EPA/Sergey Dolzhenko

fot. PAP/EPA/Network Pictures

WYPADKI KOLEJOWE

W Niemczech i w Słowacji doszło do wypadków kolejowych. W okolicy Garmisch-Partenkirchen (Bawaria) wykoleił się pociąg linii regionalnych, w wyniku czego przewróciło się kilka wagonów (na zdjęciu). Potwierdzono pięć ofiar śmiertelnych, 60 osób trafiło do szpitala. W akcji ratowniczej brało udział prawie 500 osób. W pociągu znajdowało się około 140 pasażerów. Kilkadziesiąt osób zostało rannych na Słowacji, gdy lokomotywa uderzyła w stojący pociąg pasażerski. Stan czterech rannych osób jest poważny. Do wypadku doszło w pobliżu miasta Vrutky na północnym zachodzie kraju.

fot. PAP/EPA/Sgt Donald C

Brytyjska królowa 96-letnia Elżbieta II dwukrotnie pokazała się 2 czerwca na balkonie Pałacu Buckingham, choć zabrakło jej na paradzie wojskowej rozpoczynającej obchody platynowego jubileuszu. W paradzie wzięło udział ponad 1200 żołnierzy, 200 koni i 400 członków orkiestr wojskowych. Uczestniczyli także – czynnie, jadąc konno – następca tronu książę Karol, księżniczka Anna oraz książę William. Bez udziału królowej odbyło się 3 czerwca w katedrze św. Pawła w Londynie nabożeństwo dziękczynne za 70 lat jej panowania. Kazanie wygłosił arcybiskup Yorku Stephen Cottrell. Życzenia królowej przesłał papież Franciszek.

fot. PAP/EPA/Viacheslav Ratynskyi

KONTENERY Z POLSKI

– Ukraina walczy dziś, by przywrócić pokój u siebie, ale także by przywrócić pokój i bezpieczeństwo całej Europie – powiedział premier Mateusz Morawiecki w Borodziance. W tym położonym w pobliżu Kijowa ukraińskim mieście Rosjanie zniszczyli wiele budynków wielopiętrowych. Polacy ufundowali tu miasteczko domków kontenerowych, w którym zamieszka ponad 350 osób, które straciły mieszkania. W Kijowie odbyły się polsko-ukraińskie konsultacje międzyrządowe. Premier Morawiecki oraz wicepremier Jarosław Kaczyński spotkali się z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełenskim.

W SANKTUARIUM BIAŁEJ GOŁĘBICY

Tysiące wiernych pielgrzymowało na Zielone Świątki do sanktuarium Matki Bożej Blanca Paloma (Białej Gołębicy) w El Rocio w Andaluzji w Hiszpanii. Kulminacyjnym punktem uroczystości była kilkunastogodzinna barwna procesja kilkudziesięciu różnych bractw oraz czuwanie modlitewne w wigilię Pięćdziesiątnicy.

fot. PAP/EPA/Julian Perez

W SKRÓCIE

■ **Prezydent Duda w Egipcie.** W Kairze odbyło się spotkanie prezydentów Polski i Egiptu, Andrzeja Dudy i Abd el-Fataha es-Sisiego. Głównym tematem rozmowy był kryzys żywnościowy spowodowany zablokowaniem ukraińskich portów przez wojska rosyjskie.

■ **Śmierć prawosławnego metropolity.** W wieku 71 lat zmarł prawosławny metropolita Sasimy Genadiusz. Ten wybitny hierarcha Patriarchatu Konstantynopola był przez kilkadziesiąt lat zaangażowany w ruch ekumeniczny. Reprezentował patriarchę Konstantynopola podczas różnych wydarzeń. Był autorem książek oraz artykułów o tematyce teologicznej i ekumenicznej.

■ **Niemiec zamiast Tuska.** Europoseł niemieckiej chadecji CDU/CSU Manfred Weber został wybrany na nowego przewodniczącego Europejskiej Partii Ludowej. Był jedynym kandydatem na tę funkcję, na której zastąpił obecnego lidera Platformy Obywatelskiej Donalda Tuska.

■ **Przemoc seksualna w Niemczech.** W ubiegłym roku ponad 17 700 dzieci w Niemczech padło ofiarą przemocy seksualnej. To średnio 49 nieletnich ofiar dziennie – poinformował szef federalnego Urzędu Policji Kryminalnej Holger Muench.

■ **Pożary w Hiszpanii.** Na górskich obszarach leśnych w Andaluzji wybuchły pożary, zagrażając historycznym dzielnicom miasta Granada, w tym opactwu Sacromonte z XVII w. Sytuacja jest już opanowana. Policja aresztowała dwóch turystów w wieku 18 i 19 lat, którzy urządzili grilla na pobliskim wzgórzu.

■ **Głos Angeli Merkel.** Była kanclerz Niemiec Angela Merkel określiła atak Rosji na Ukrainę jako „głęboką cezurę". Powiedziała, że popiera wszelkie wysiłki podejmowane przez rząd niemiecki, UE, USA, NATO, G7 i ONZ, „aby ta barbarzyńska wojna agresji ze strony Rosji została powstrzymana". Przez wiele miesięcy Angela Merkel milczała na temat wojny na Ukrainie.

■ **Obrady biskupów polowych.** Aktualne wyzwania w kontekście Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w UE, skutki wojny na Ukrainie oraz „drogi do rozbrojenia" – to zagadnienia będące głównym tematem spotkania ordynariatów wojskowych Unii Europejskiej, które odbyło się w Brukseli, w sekretariacie Komisji Konferencji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej.

■ **Rakiety z północy.** Korea Północna wystrzeliła u swojego wschodniego wybrzeża osiem rakiet balistycznych krótkiego zasięgu w kierunku morza, dzień po tym, jak Korea Południowa i Stany Zjednoczone zakończyły pierwsze od ponad czterech lat wspólne ćwiczenia wojskowe z udziałem amerykańskiego lotniskowca.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Co pozostało z wiary katolickiej

W ubiegły weekend zakończyła się w Stuttgarcie 102. edycja Katholikentag, czyli dorocznego spotkania niemieckich katolików. Niestety, jak trafnie napisał niemiecki dziennik „Die Welt": „Na Katholikentag niewiele lub nic nie można poczuć z wiary katolickiej. W pewnym momencie nikt nie wie, czy jest na warsztatach przyszłości SPD (socjalistów), na imprezie Google'a poświęconej różnorodności czy na letnim obozie Zielonej Młodzieży". Od dobrych kilku lub nawet kilkunastu lat Katholikentag jest bowiem ewenementem na skalę europejską, a może nawet światową, gdzie spotykają się osoby uważające się za katolików, aby na wszelkie sposoby odcinać się od Kościoła powszechnego, krytykując wszystko, co jest katolickie.

Po co więc ten przydomek? Pewnie z tradycji. Niestety, jest to pułapka, w którą wpadli nie tylko uczestnicy tego ogólnoniemieckiego spotkania, ale w którą łatwo wpaść każdemu z nas. Jeżeli nie postrzega się Kościoła katolickiego jako wspólnoty wiernych, którą my sami tworzymy, prowadzonej przez Chrystusa drogą, którą On nam wskazał, to będzie się tylko szukać po swojemu sposobów na poprawę wyników frekwencji. A jak widzimy na przykładzie Kościoła w Niemczech, sposoby oparte na własnych pomysłach reform i przekonaniu o słuszności własnego zdania nie prowadzą do wzrostu liczby wiernych – wręcz przeciwnie.

Potwierdza to zresztą co roku malejąca liczba zgłoszeń na Katholikentag. Jeszcze kilka lat temu liczba uczestników dochodziła do 100 tys., a w tym roku wyniosła 20 tys. oraz 7 tys. gości. Co prawda przewodnicząca Centralnego Komitetu Katolików Niemieckich (ZdK) twierdzi, że malejąca liczba zgłoszeń ma związek z „kryzysową sytuacją" Kościoła: „To nie przypadek, że w programie mamy ponad 30 imprez dotyczących palących kwestii reform w Kościele katolickim". Organizatorzy nie dostrzegają jednak, że może to właśnie kwestia „palących reform" jest problemem. Te „palące reformy" to bowiem wyświęcanie kobiet, święcenia kapłańskie dla viri probati, małżeństwa osób homoseksualnych oraz decydowanie przez świeckich o nominacjach kościelnych hierarchów. I ciągle się do nich odwołują, powtarzając je jak mantrę.

Na konieczność odnowy w Kościele katolickim poprzez reformy zwrócił uwagę podczas Katholikentag zarówno bp Georg Bätzing, przewodniczący Konferencji Episkopatu Niemiec, jak i prezydent RFN Frank-Walter Steinmeier, protestant. Ten ostatni stwierdził, że „nasze społeczeństwo potrzebuje silnego Kościoła, który odgrywa istotną rolę. Dlatego mam nadzieję, że posuniecie się naprzód w waszych wysiłkach na rzecz reform kościelnych". Chodzi dokładnie o te same reformy, nad którymi obraduje od ponad dwóch lat niemiecka droga synodalna, która spotyka się z coraz większą krytyką w Kościele powszechnym. Nie tylko ze strony katolickich biskupów, ale również Watykanu.

Papież swoje zastrzeżenia co do proponowanych przez niemieckich katolików reform wyrażał już wielokrotnie.

W przesłaniu na tegoroczny Katholikentag papież Franciszek napisał, że „tylko razem możemy iść naprzód". Swoje zastrzeżenia co do proponowanych przez niemieckich katolików reform wyrażał już wielokrotnie, ale chyba jednak nie ma woli wysłuchania zastrzeżeń ani Stolicy Apostolskiej, ani biskupów z innych państw. Jaki będzie tego efekt?

Póki co Kościół w Niemczech traci wiernych na łeb na szyję, w jeszcze większej liczbie, odkąd zaczął rozważać „palące reformy". W 2020 r. z Kościoła katolickiego nad Odrą odeszło ponad 220 tys. wiernych. I jak trafnie zauważył przewodniczący polskiego episkopatu abp Stanisław Gądecki w liście braterskiej troski ws. niemieckiej „drogi synodalnej", to właśnie „te standardowe prośby o zniesienie celibatu, kapłaństwo kobiet, o komunię dla rozwiedzionych żyjących w ponownych związkach czy błogosławienie związków jednopłciowych" są objawem kryzysu wiary, który dotknął wielu ludzi.

A tak naprawdę jedyną palącą reformą jest potrzeba większej modlitwy o światło Ducha Świętego i Jego dary, aby sprostać wyzwaniom czasów, zachowując wierność Chrystusowi i Jego Ewangelii.

REKLAMA

Pielgrzymka do Włoch

w dniach 17.08.–28.08.2022 r. (12 dni)

Cena 2900 zł

W programie:

Kahlenberg – Padwa – Asyż – Cascia – Rzym – Watykan – Monte Cassino – Neapol – Pompeje – San Giovanni Rotondo – Monte Sant' Angelo – Lanciano – Manoppello – Loreto

Bliższe informacje i zapisy:

+48 606 830 700; +48 668 520 040

www.pielgrzymki-minskmaz.pl

Profanacja na Brooklynie

fot. facebook/St. Augustine Church

Z kościoła św. Augustyna w Park Slope na nowojorskim Brooklynie skradziono 127-letnie złote, wysadzane klejnotami tabernakulum. Doszło też do profanacji Najświętszego Sakramentu. Wartość materialna skradzionego tabernakulum wynosi 2 mln dolarów. Sprawca sprofanował też posąg anioła – obciął i ukradł jego głowę.

Strona internetowa kościoła przedstawia tabernakulum jako arcydzieło i jedno z najdroższych w Ameryce. Było przechowywane w elektronicznie sterowanym sejfie z grubymi, jednocalowymi (2,5 cm) płytami z hartowanej stali. Złodziej przeciął tę obudowę ochronną./**wś**

Przeciw polityce gender

Biskupi katoliccy posługujący na terenie wspólnoty autonomicznej Kastylii-La Manchy w środkowej Hiszpanii wyrazili stanowczy sprzeciw wobec zatwierdzonej przez regionalny parlament ustawy o ochronie mniejszości seksualnych. Wprowadza ona sankcje, w tym wysokie kary finansowe, za rzekome i domniemane próby szkodzenia społeczności LGBT. W swym dokumencie hierarchowie napisali, że nowa regulacja służy upowszechnieniu polityki gender i postulatów mniejszości seksualnych we wszystkich sektorach życia społecznego./**wś**

Dariusz Kowalczyk SJ

Religia dobrego człowieka

Można usłyszeć opinię, że nieważne, czy ktoś jest wierzący, czy też niewierzący, bo chodzi o to, aby być dobrym człowiekiem. Co więcej, niektórzy z przekąsem zauważają, że ktoś nie chodzi do kościoła, ale jest dobrym człowiekiem, a ktoś inny chodzi, a jest bardzo niesympatyczny. A zatem – konkludują triumfująco – wiara i praktyki religijne nie mają wielkiego znaczenia. Bo wierzący wcale nie muszą być lepszymi ludźmi niż niewierzący.

Tego rodzaju myślenie można by nazwać „religią dobrego człowieka". Nie brakuje takich, którzy deklarują się jako wierzący w Chrystusa, ale w gruncie rzeczy są wyznawcami właśnie „religii dobrego człowieka". Samego Jezusa postrzegają przede wszystkim jako „najlepszego z ludzi", który nauczał, jak być dobrym człowiekiem. Chrześcijanie powinni zatem brać z Jezusa przykład i w ten sposób budować powszechne braterstwo i pokój na świecie. Taka postawa wydaje się bardzo „ekumeniczna": nieważne, czy i w co wierzysz, ważne jest bycie dobrym człowiekiem.

Oczywiście, warto starać się być dobrym i trudno twierdzić, że Ewangelia nie zachęca nas do bycia dobrymi. Niemniej istota wiary w Jezusa jest inna. Po pierwsze, Jezus stwierdza: „Nie potrzebują lekarza zdrowi, lecz ci, którzy się źle mają. Nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników" (Mk 2, 17). Po drugie, czytamy: „beze Mnie nic nie możecie uczynić" (J 15, 5). A po trzecie, Ewangelia na różne sposoby mówi nam, że ten będzie zbawiony, kto uwierzy (zob. Mk 16, 16). A zatem Jezus przyszedł nie do dobrych ludzi, ale do grzeszników potrzebujących przebaczenia, odkupienia i uświęcenia. Nikt, nawet najporządniejszy człowiek, nie może zbawić się sam, pełniąc dobre uczynki. Tym, co otwiera nam bramy zbawienia, nie jest wiara we własną dobroć, ale wiara w jedynego Zbawiciela, Jezusa Chrystusa. Dlatego Jezus domaga się wiary: „Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie!" (J 14, 1). Po czym obiecuje apostołom, że gdy odejdzie, przygotuje nam miejsce w domu Ojca (zob. J 14, 3).

Jezus przyszedł nie do dobrych ludzi, ale do grzeszników potrzebujących przebaczenia, odkupienia i uświęcenia.

Ks. Jan Frąckowiak w swej mądrej książce pt. „Wiara. Podręczny przewodnik" pisze: „Wiara nie polega na byciu dobrym człowiekiem. Jeśli będę dobrym człowiekiem, to znaczy po prostu, że… będę dobrym człowiekiem. Tyle i nic więcej. Jednak wcale nie oznacza to, że będę miał coś wspólnego z wiarą. Przecież Pan Jezus nigdy nie powiedział do swoich uczniów: bądźcie dobrymi ludźmi […]. Powiedział im natomiast: «Kto uwierzy (…), będzie zbawiony» (Mk 16, 16)". Zauważmy, że gdy bogaty młodzieniec nazwał Jezusa „nauczycielem dobrym", Ten zareagował: „Czemu nazywasz Mnie dobrym? Nikt nie jest dobry, tylko sam Bóg" (Łk 18, 19). Potem, co prawda, Mistrz z Nazaretu wskazuje na przykazania, co więcej, wzywa młodzieńca do sprzedania swych dóbr i pójścia za Nim. Jednak widząc wahanie u rozmówcy, Jezus wypowiada słynne słowa: „Łatwiej jest wielbłądowi przejść przez ucho igielne, niż bogatemu wejść do królestwa Bożego". A na pytanie: „Któż więc może być zbawiony?" odpowiada: „Co niemożliwe jest u ludzi, możliwe jest u Boga" (Łk 18, 25-27). Z tego bynajmniej nie wynika, że ubodzy mogą zbawić się sami. Wszyscy ludzie potrzebują Zbawiciela. Także Matka Boża, która została zachowana od grzechu nie z powodu swoich własnych przyszłych zasług, ale ze względu na przewidziane zasługi jedynego Odkupiciela, Jezusa.

Jeśli zatem ktoś drwi, że ci, którzy chodzą do kościoła, wcale nie są tacy dobrzy i uczciwi, trzeba odpowiedzieć, że do kościoła chodzimy nie dlatego, że jesteśmy dobrzy, ale dlatego, że jesteśmy słabi i grzeszni i potrzebujemy Bożego miłosierdzia. W Kościele chwalimy Boga, bo jest rzeczą ze wszech miar słuszną wychwalać Tego, który nas powołał do istnienia i który zaprasza nas do życia wiecznego, czyli wiecznej wspólnoty ze sobą. Ponadto w Kościele uczymy się zaufania Bogu, że ostatecznie ocali nasze życie od wszelkiego zła, również od śmierci. Bóg czeka, abyśmy, dobrzy czy źli, zwrócili się ku Niemu z ufnością. To jest główne przesłanie siostry Faustyny: „Jezu, ufam Tobie". I w ten sposób będziemy dobrymi ludźmi na wieki, dobrymi dobrocią Boga.

Z tymi, którzy podążają drogą dobra i świętości, paradoksalnie bywa tak, że im są bliżej Boga, tym bardziej czują się grzeszni i niegodni. Ale przecież nie chodzi o to, by być godnym Boga, ale o to, by być Boga głodnym.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Reforma Kurii Rzymskiej

„Praedicate Evangelium" – taki tytuł nosi konstytucja apostolska papieża Franciszka o Kurii Rzymskiej i jej posłudze Kościołowi w świecie. Ogłoszony 19 marca dokument wszedł w życie 5 czerwca. Jest on owocem ponad ośmiu lat pracy Rady Kardynałów, powołanej w 2013 r. jako organ doradczy papieża w przeprowadzeniu reformy Kurii Rzymskiej i rządzeniu Kościołem.

Nowa konstytucja całkowicie uchyla i zastępuje dotychczas obowiązującą konstytucję apostolską „Pastor Bonus", wydaną w 1988 r. przez św. Jana Pawła II. Sankcjonuje ona zmiany w Kurii Rzymskiej wprowadzone za pontyfikatu Franciszka./**wś**

REKLAMA

NIEZAWODNY PATRON
NA NIESPOKOJNE CZASY

Każdy potrzebuje solidnego patrona. Poznaj tajemnicę miecza św. Michała i wyrusz w podróż śladami Świętego! Przekonaj się, dlaczego Archanioł ma tylu czcicieli na całym świecie, i zyskaj potężnego Przyjaciela!

1 Archanioł ← 7 sanktuariów ← 1 linia

Nie przegap okazji!
Z kodem **MIECZ** do 30.07.22 **rabat 25%!**

Miecz św. Michała Archanioła
Artur Żak

216 stron
format: 126 x 188 mm
oprawa: miękka
cena: ~~44,90 zł~~ 33,68 zł

BRATNI ZEW
Zamówienia tel. 725 505 610
lub sprzedaż@bratnizew.pl
www.bratnizew.pl

Patronat medialny
Któż jak Bóg
krp
radio NIEPOKALANÓW
Echo Katolickie
idziemy
radio NADZIEJA
Posłaniec
franciszkanie.pl

Chrystus w Najświętszym Sakramencie

Z ks. prof. dr. hab. **Markiem Tatarem**, teologiem duchowości, rozmawia Irena Świerdzewska

fot. Irena Świerdzewska

Kiedy, podczas sprawowania Eucharystii, Chrystus zaczyna być obecny pod postacią chleba i wina??

Przemiana rozpoczyna się od tzw. epiklezy, kiedy kapłan, wyciągając ręce nad chlebem i winem, przywołuje wstawiennictwo Ducha Świętego, aby spoczął na tych darach. Począwszy od Ojców Kościoła, określeń tego momentu jest wiele, teologicznie nazywa się on transsubstancjacją. W języku polskim mówimy o przeistoczeniu. Już samo to słowo opisuje wydarzenia na ołtarzu. Chleb i wino z kroplą wody w momencie konsekracji zmieniają swoją istotę – to jest najważniejszy moment, szczyt liturgii eucharystycznej – stają się Ciałem i Krwią Jezusa Chrystusa, aczkolwiek dla nas mają cały czas te same przymioty zewnętrzne. Nadal widzimy biały chleb, w kielichu wino, natomiast – zgodnie z zapowiedzią Jezusa z Wieczernika – mamy do czynienia z rzeczywistą, realną i substancjalną obecnością Jezusa Chrystusa. Nie należy mylić jej z obecnością materialną. Mamy do czynienia z konsekracją, urzeczywistnieniem osoby Jezusa Chrystusa, a dotykamy tej rzeczywistości wiarą. Swoją obecność w postaciach chleba i wina Chrystus potwierdził choćby przez cuda eucharystyczne.

Czyją mocą dokonuje się przeistoczenie, mocą słów wypowiedzianych przez kapłana?

Nie jest to cud dokonany przez kapłana, ale bezpośrednie działanie Pana Boga. Widoczna jest tu rola kapłana jako narzędzia w rękach Boga. Używa się określenia, że sprawuje on Eucharystię „in persona Christi" – „w osobie Chrystusa". Kapłan nie wypowiada słów odwołujących się do wypowiedzi Chrystusa, ale mówi w pierwszej osobie: „Bierzcie i jedzcie, to jest Moje ciało", „Bierzcie i pijcie, to jest Moja krew". Kapłan jest przedstawicielem Chrystusa. Niezwykle ważna jest świadomość kapłana jeśli chodzi o istotę Eucharystii, ale ważność Eucharystii nie zależy od stanu duchowego kapłana. Wierni korzystają z cudu, którego dokonuje Chrystus.

Jak długo Pan Jezus pozostaje obecny w Komunii świętej?

Trudno jest określić precyzyjnie w minutach. To jest czas potrzebny do całkowitego zaprzestania istnienia postaci eucharystycznej Komunii, którą przyjęliśmy. Według teologów takich jak kard. Joseph Ratzinger czy też kard. Gerhard Ludwig Müller sakrament Eucharystii ma tę specyfikę, że jest aktem i procesem: przyjmujemy go i on trwa. Akt przyjęcia Komunii świętej to jest pewne wydarzenie, ale stan człowieka po przyjęciu Komunii świętej jest stanem długotrwałym. Dlatego istotne jest, żeby po przyjęciu Komunii świętej i po zakończeniu Mszy świętej nie wychodzić natychmiast z kościoła, ale zostać chwilę na osobiste podziękowanie i uwielbienie Jezusa.

Ks. prof. dr hab. Marek Tatar – prezbiter diecezji radomskiej (wyśw. w 1989 r.), prodziekan Wydziału Teologicznego UKSW, kierownik Katedry Mistyki Chrześcijańskiej w UKSW, kierownik Podyplomowych Studiów Kierownictwa Duchowego UKSW. Krajowy duszpasterz powołań przy Konferencji Episkopatu Polski, Konsultant Komisji ds. Duchowieństwa Konferencji Episkopatu Polski. Autor wielu artykułów i wystąpień z zakresu duchowości chrześcijańskiej w Polsce i poza jej granicami.

Co się w nas dzieje bezpośrednio po przyjęciu Najświętszego Sakramentu?

Nawiążę do wspaniałej encykliki Jana Pawła II: „Ecclesia de Eucharistia vivit" – Kościół żyje dzięki Eucharystii. Papież porównuje przyjmowanie Eucharystii do przyjęcia Chrystusa przez Maryję. Maryję określa jako „żywe tabernakulum". Warto sobie uświadomić, Kogo my przyjmujemy w Eucharystii. Przychodząc do Kościoła, z wiarą patrzymy na tabernakulum, w którym przechowywany jest Najświętszy Sakrament. Z szacunkiem i czcią klękamy, staramy się zachowywać milczenie i skupienie.

Komunia święta, którą przyjmujemy, także z punktu widzenia fizjologii człowieka przechodzi do naszego krwiobiegu. To znaczy, że całym sobą, nie tylko moim umysłem i moim sercem, ale fizycznie łączę się z samym Chrystusem, który mnie przenika. Pięknie wyjaśnia to św. Jan od Krzyża, mówiąc o doświadczeniu mistycznym. Eucharystia jest takim właśnie doświadczeniem, nawet jeśli nie mamy świadomości tego. Św. Jan od Krzyża używa hiszpańskiego określenia *deificación*, czyli przebóstwienie. Człowiek przyjmuje samego Jezusa Chrystusa. Niektórzy święci mówią wprost, że przed człowiekiem, który przyjął Komunię świętą, należałoby uklęknąć.

Uczestniczymy w tej samej Eucharystii, ale jedni korzystają z niej mniej, a inni więcej. Od czego to zależy?

Owocność Eucharystii zależy od naszej duchowej dyspozycji. Chrystus jest stale taki sam ze swoją miłością przychodzenia do człowieka i przebóstwienia go. Możemy mówić tu o pięknym atrybucie Boga, jakim jest pokora. Realizują się słowa Ewangelii, że Chrystus zawsze zostawia człowiekowi wolność: „jeśli chcesz". Od każdego indywidualnie zależy, jak przeżywa Eucharystię, jak się do niej przygotowuje, jakie ma ona dla niego znaczenie, jak rozwija się jego świadomość. Ważna jest także wiedza, ale zdajemy sobie sprawę z tego, że nie każdy będzie teologiem Eucharystii. Potrzebna jest nam natomiast formacja eucharystyczna, stąd co pewien czas wydawane są encykliki, listy, wskazania, mamy bogatą naukę Katechizmu Kościoła Katolickiego na temat Eucharystii. Jeśli pojawiają się w nas wątpliwości, rodzą się pytania, warto zwrócić się do kogoś, kto nam pomoże, ale też warto samemu sięgnąć do Katechizmu Kościoła Katolickiego. Oczywiście, mamy świadomość, że umysł ludzki jest ograniczony i nadprzyrodzonego charakteru Eucharystii nie jesteśmy w stanie do końca zrozumieć i poznać, dlatego priorytetową rolę odgrywa wiara. Można więc powiedzieć, że na tyle korzystamy z Eucharystii, na ile rzeczywiście jesteśmy otwarci na Chrystusa, który do nas przychodzi.

Godność przyjmowania Eucharystii zależy przede wszystkim od czystości wewnętrznej i świadomości człowieka.

Czy przyjmowanie Komunii świętej pod dwiema postaciami jest godniejsze, bardziej owocne niż pod jedną postacią?

W Kościele rzymskokatolickim przyjęło się, że Komunii świętej udzielamy pod jedną postacią, czyli konsekrowanej hostii. Kościół w swoich zaleceniach mówi, że w szczególnych momentach można udzielić Komunii pod dwiema postaciami. Taka praktyka najczęściej ma miejsce, kiedy sprawowanie sakramentu małżeństwa łączone jest z celebrowaniem Eucharystii. Wtedy zwykle młodzi małżonkowie otrzymują Komunię świętą pod dwiema postaciami. To nie jest „lepsza" Komunia święta. Podkreślę, że w Kościele Najświętszy Sakrament udzielany jest pod jedną postacią tylko ze względów praktycznych.

W postawie stojącej, na klęcząco, na rękę czy do ust – kiedy godniej przyjmujemy Najświętszy Sakrament?

W toczących się na ten temat dyskusjach nie stawiałbym takiej alternatywy. Godność przyjmowania Eucharystii zależy przede wszystkim od mojej czystości wewnętrznej i mojej świadomości. Nie twierdzę, że postawa jest nieważna. Trzeba jednak pamiętać, że postawy ukształtowały się wraz z pewną tradycją w poszczególnych Kościołach czy w poszczególnych częściach świata. Pewne postawy przyjęliśmy też ze względów praktycznych, np. w czasie pandemii. Rozpoczęła się wtedy wielka batalia: „Chrystus zaraża czy nie zaraża?". Zatrważa mnie takie instrumentalne traktowanie Eucharystii. Wielkim szacunkiem darzę ludzi, którzy ze świadomości klękają, przyjmując Komunię świętą do ust, jak przyjęło się w naszej tradycji. Pracując duszpastersko poza Polską, spotkałem bardzo dużo ludzi, którzy z ogromnym szacunkiem – i, co trzeba podkreślić: z bardzo dobrym przygotowaniem – przyjmowali Komunię świętą na rękę. Nie toczyłbym wielkich bojów o postawę, w jakiej należy przyjmować Najświętszy Sakrament. Niebezpieczeństwa grożą nam z innej strony: spłycenia podejścia do Najświętszego Sakramentu, jakbyśmy przyjmowali „opłatek", niedbale „przy okazji", bez świadomości, jak ważne jest to wydarzenie.

Codzienne przyjmowanie Eucharystii pozwala nam żyć w łasce uświęcającej.

Jak zmienia się nasze życie, kiedy często przyjmujemy Komunię świętą?

Codzienne przyjmowanie Eucharystii pozwala nam żyć w łasce uświęcającej. Pierwszym skutkiem jest rzeczywiste doświadczenie zjednoczenia z Chrystusem. Nawet objawienia prywatne, stany mistyczne, począwszy od narzeczeństwa duchowego, a skończywszy na małżeństwie duchowym – idąc za terminologią karmelitańską – nie odzwierciedlają tego, czego doświadczamy w Eucharystii. Na ziemi jest to najwyższy stan zjednoczenia z Chrystusem.

Idąc dalej – zgodnie z nauczaniem Katechizmu Kościoła Katolickiego Eucharystia gładzi grzechy lekkie, czyli usprawnia naturę człowieka do życia Bożego, do rozwoju wiary, miłości zarówno w stosunku do Boga, jak i do człowieka. Eucharystia daje nam nadprzyrodzoną siłę do walki ze słabościami, z grzechem. Nie jesteśmy sami, walkę duchową podejmujemy z Chrystusem, a wręcz można powiedzieć: Chrystus w nas podejmuje tę walkę, oczywiście nie wyłączając naszego udziału. Kolejnym skutkiem jest nadprzyrodzone pokrewieństwo między tymi, którzy przyjmują Komunię świętą. Często mówimy: „Bracia i siostry w Jezusie Chrystusie". Jak wyjaśniają Ojcowie Kościoła, ponieważ korzystamy wszyscy z tego samego Ciała i tej samej Krwi Pańskiej, występuje między nami nadprzyrodzone pokrewieństwo, nawet jeśli w czasie Mszy świętych wydaje się nam, że jesteśmy obok ludzi, których nie znamy. Na tym polega fenomen jedności wierzących, jest ona gwarantem również jedności Kościoła. Eucharystia nas jednoczy, a właściwe jej pojmowanie buduje najbardziej istotny charakter Kościoła.

Z okazji zbliżającej się uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa zapytaliśmy osoby znane i wierzące, czym jest dla nich adoracja Jezusa Eucharystycznego.

Prawdziwie obecny

oprac. Patryk Lubryczyński

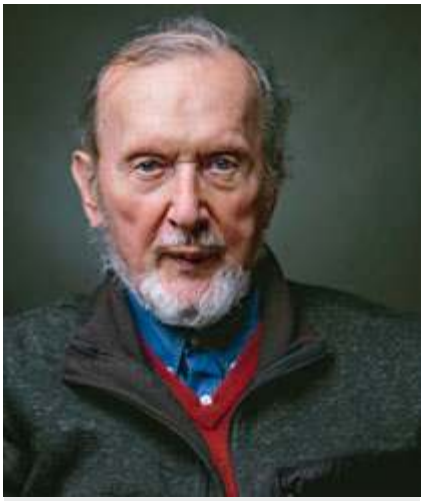

fot. arch. Paweł Kęska

Ernest Bryll
poeta

Z bóstwem i człowieczeństwem

Czym jest dla mnie adoracja? Najpierw wspomnienia z dzieciństwa. Te tłumne procesje w Gdyni w Boże Ciało 1947 r. My z drużyną harcerską i sztandarem. To proste, oczywiste i przecież też tworzące dla nas istotę tego święta. Ale potem w dorosłości, a może i pod starość, pytanie: jak to jest z tą adoracją? Jest bierna (w zachwyceniu nawet)? Czy też staram się odpowiedzieć, jak kiedyś Piotr Jezusowi, na pytanie: czy ty mnie kochasz? Wychodzi to jeszcze marniej niż starania Piotra. Bo Boże Ciało to i znak niezwykle trudnego dla nas przypomnienia o prawdziwie boskiej i ludzkiej naturze Chrystusa. Ciężko z pojęciem tej tajemnicy, a więc i adoracją. Bo Hostia jest prawdziwym, ciągle żywym ciałem, nie wspomnieniem uroczystości, jest zawsze tu.

Bo i niepokój; jak przyjąć tę boską i ludzką naturę w jej prawdziwości. No tak, jak po zmartwychwstaniu najbliżsi uczniowie – niepewni byli tej prawdziwej człowieczej natury – tak dziwiło ich i przerażało, że On chce z nimi zjeść. Że jest tak bliski jak w Galilei, kiedy przynosi im rybę, przekonuje do zorganizowania spotkania. Twarzą w twarz.

Niełatwo o tym pomyśleć w momencie adoracji. Chciałoby się zasłonić dekoracją i wspaniałym obyczajem, z jakim obchodzimy to święto. Ale to jest jedna z ważniejszych prawd, w jakie wierzymy w chrześcijaństwie. Spotkanie z boskością i człowieczeństwem, tak namacalne, tak wprost. Adoracja, jako bycie z Nim – jak On o to prosił swoich uczniów. Jakże zdumionych, jak przestraszonych, że jest tak oczywiście w niewyobrażalności zmartwychpowstania zwyczajny, człowieczy, a i tak nieogarniony. Że bije w Nim serce, jak teraz w Hostii nam. Żywe człowiecze i boskie. Adoracja – taki trudny czas rozumienia.

Spotkanie Miłości

fot. arch. Małgorzaty Bartas-Witan

Małgorzata Bartas-Witan
dziennikarka

Adoracja jest dla mnie spotkaniem z Panem Jezusem. Wyrywa mnie z codziennego zabiegania, aby przy Nim po prostu pobyć choćby przez chwilę. Są miejsca w Warszawie, w których lubię zatrzymać się na adorację, m.in. kościół Najświętszego Zbawiciela na Mokotowie, najczęściej przed Mszą świętą lub po niej. Podczas tego podarowanego na adorację czasu staram się wewnętrznie wyciszyć. Często sięgam wtedy po różaniec, który pozwala mi trwać przy Jezusie z Jego i moją Matką. Czasem też sięgam do krótkich zdań z Pisma Świętego, szczególnie psalmów, lub do dzieła Tomasza à Kempis „Naśladowanie Chrystusa". Regularnie jeżdżę na rekolekcje do sióstr zawierzanek, gdzie Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie jest dostępny cały czas. Wtedy mogę adorować Go także w nocy. Bardzo to sobie cenię.

W czasie takiej modlitwy zdarza mi się przysnąć, nawet w ciągu dnia. Ale nie przejmuję się tym za bardzo, najważniejsze jest, aby być przy Nim. Wiem, że Jego cieszy sama obecność, jak dziecka „wtulonego" w Ojca. Modlitwa adoracyjna owocuje wewnętrznym uspokojeniem. Dzięki niej pojawiające się problemy jestem w stanie przyjąć z większą ufnością. Wiem, że ostatecznie wszystko będzie dobrze. Nasączam się dobrem, które płynie z najlepszego Bożego Serca. Ucisza się we mnie lęk przed przyszłością. Łatwiej mi przyjąć, że wszystko, mimo najlepszych chęci, ostatecznie nie ode mnie zależy. Na adoracji nie potrzebuję i nie próbuję zrozumieć tego, co doświadczam. Dlatego słowa często nie są konieczne. Wystarczy trwanie, które wewnętrznie przemienia.

Z dotychczasowych adoracji szczególnie zapamiętałam tę po śmierci bliskiego przyjaciela, kapłana. Wiadomość o jego nagłym odejściu, dwa dni po naszym ostatnim spotkaniu, dotarła do mnie podczas rekolekcji. Odczytałam to jako zaproszenie do podjęcia niezwykłej wspólnoty modlitwy – ze zmarłym, ofiarowanej w jego intencjach. To doświadczenie uświadomiło mi, jak ważna jest duchowa łączność ze zmarłymi i modlitwa za nich zanoszona właśnie w tej formie. Dziękczynienie za ich życie i wstawianie się za nimi podczas adoracji, szczególnie nocnych, jest wielkodusznym sposobem niesienia pomocy oraz wyrazem naszej miłości. Bo adoracja to w istocie spotkanie (w) Miłości.

fot. arch. Mateusza Kłoska

Mateusz Kłosek
przedsiębiorca, pomysłodawca kampanii billboardowych Fundacji Kornice

Czas wytchnienia

Adoracja jest dla mnie oczyszczeniem myśli i skupieniem ich na Bogu. Podczas niej pojawia się zazwyczaj przestrzeń na poszukiwanie rozwiązań problemów dnia codziennego, które dzięki Stwórcy znajdują pozytywne zakończenie. Adorowanie to czas odpoczynku po całym dniu wyczerpującej pracy. Mam moment, aby pomyśleć o relacji z Bogiem, swojej rodzinie, sobie.

Siadam lub klęczę, patrzę na monstrancję, nie korzystam z żadnych spisanych modlitw. Kiedy regularnie uczestniczę w adoracji, dostrzegam w sobie więcej cierpliwości oraz spokoju. Decyzje, które podejmuję, są bardziej przemyślane. Zauważam, że im moja adoracja jest dłuższa, tym mniejszy podczas niej problem z rozproszeniami.

W trakcie rekolekcji Ruchu Czystych Serc Małżeństw po raz pierwszy w pełni zakosztowałem adoracji. Choć na początku nie byłem co do tej formy modlitwy w pełni przekonany. Zdanie zmieniłem poprzez uczestnictwo w nocnych adoracjach Najświętszego Sakramentu. To niesamowite doświadczenie. Kompletna cisza, ciemność, brak dźwięków dochodzących z zewnątrz… Ten czas pomógł mi spojrzeć na siebie w prawdzie. Doświadczyłem, że adorowanie jest dobre oraz owocne.

Ważnym przeżyciem duchowym był wyjazd z redakcją „Miłujcie się” do Irlandii. Byliśmy w godzinach wieczornych w kaplicy adoracji koło Dublina. Po pewnym czasie chciałem wrócić do pokoju hotelowego, ale okazało się, że przejścia są zamknięte. Takim sposobem pozostałem na adoracji do szóstej rano. Byłem bardzo zmęczony, ale owoce, jakie ta konkretna adoracja przyniosła, były większe niż niespodziewane spędzenie nocy w kaplicy. To był jeden z punktów zwrotnych w moim dotychczasowym życiu.

Dialog serc

Adoracja jest dla mnie spotkaniem twarzą w twarz z Panem Jezusem oraz dialogiem dwóch serc. Gdy mam przerwę, staram się wejść choćby na chwilę do kościoła, aby pobyć przed tabernakulum. Nie musi to być koniecznie czas wystawienia Najświętszego Sakramentu. Adoracja prowadzi do niewyrażalnej głębi; trudno opisać słowami zmiany zachodzące we mnie dzięki trwaniu przed Jezusem Eucharystycznym. Wzbudzam w sobie świadomość, że jestem w obecności Boga. Napełniam się wewnętrznie, patrząc i karmiąc się Tym, który jest Drogą, Prawdą i Życiem. To radość bycia z Nim, w Nim, dla Niego oraz przez Niego.

W ciągu życia szczególnie zapamiętałem adoracje dziękczynne. Przychodziły momenty, że wiele zależało od Pana Boga. Niejednokrotnie doświadczałem łaski Jego działania, która była dowodem darmowej miłości. Wtedy całym sobą chciałem klękać i dziękować Mu za cuda, jakie czynił. Przebywając przed Najświętszym Sakramentem, mam poczucie, że jestem wysłuchiwany przez Ojca w niebie. Adoracja nigdy nie jest stratą czasu, ponieważ przebywam z Sensem oraz Istotą życia. Adorowanie to wspaniałe dopełnienie dnia oraz naśladowanie i zgłębianie miłości, którą obdarowuje Pan.

fot. xhz

Radosław Pazura
aktor

Niestety, zauważam, że uroczystość Bożego Ciała jest coraz częściej bagatelizowana w społeczeństwie. Myślę, że jest to związane z kryzysem wiary i Kościoła. W moim zawodzie zdarza się, że w tym czasie są planowane plany zdjęciowe… Mam wrażenie, że kiedyś tak nie było. Nawet niewierzący szanowali dzień Bożego Ciała i dbali, aby nie organizować pracy. Czasami muszę pojawić się tego dnia na planie filmowym, ale zawsze znajduję czas, żeby uczestniczyć w Eucharystii.

Rozmowa z Przyjacielem

fot. arch. Tomasza Sztrekera

Tomasz Sztreker
przedsiębiorca, właściciel kawiarni Agere Contra

Kiedy uświadamiam sobie, że w kawałku mąki i wody jest żywa obecność Jezusa Chrystusa, moje życie nie może być ani chwili dłużej takie samo. Przede mną jest Najwyższy, który pozwala bezpośrednio ze sobą przebywać. To doświadczanie najwspanialszej tajemnicy.

Pracuję często od rana do późnego wieczora, także w weekendy, dlatego najczęściej wybieram się na nocne adoracje Najświętszego Sakramentu. Staram się trwać na nich jak w kontakcie z najlepszym przyjacielem. Nie oczekuję od Pana Boga natychmiastowej odpowiedzi, choć po ludzku chciałoby się ją od razu usłyszeć.

Adorując Jezusa Eucharystycznego, przypominam sobie, co jest w życiu naprawdę ważne. Uświadamiam sobie, że większość moich życiowych spraw najlepiej oddać Bogu, który się nimi zajmie. Martwienie się różnymi sprawami powoduje, że tylko zaciemniam sobie obraz i oddalam się od najważniejszego celu, jakim jest zbawienie duszy. Przypominam sobie, że nie radość, lecz droga do szczęścia jest w życiu właściwym wyborem.

Każda adoracja Najświętszego Sakramentu jest w pewnym stopniu momentem zwrotnym. Wielokrotnie na modlitwie adoracyjnej zauważałem, jak słabym jestem człowiekiem, że bez Niego nic nie mogę zrobić. Przebywam przy Tym, który jest szczęściem, wszystkie przyjemności i uczucia przemijają, a On jest wieczny. Trwanie przy Nim prowadzi do głębokiego pokoju oraz zaufania. W czasie rekolekcji ignacjańskich nauczyłem się, żeby działać *agere contra*, czyli wbrew swoim słabościom. To zawołanie stało się moim życiowym mottem. Jeśli na przykład jestem zmęczony i smutny, nie mam chęci pozostawać dłużej na adoracji, to specjalnie wydłużam czas modlitwy, aby przezwyciężać samego siebie.

W SKRÓCIE

fot. KUL

■ **Św. Charbel na KUL.** Ojciec Tannous Nehme, opat maronitów w Libanie, przekazał rektorowi KUL ks. prof. Mirosławowi Kalinowskiemu relikwie św. Charbela. Zostaną tam wprowadzone w październiku, w okolicy 45. rocznicy kanonizacji mnicha.

■ **Mniej księży.** Kościół w Polsce zyska wkrótce 217 nowych kapłanów – to o prawie połowę mniej niż niespełna dekadę temu.

■ **Sobota dla pokoju.** Ks. dr Krzysztof Czapla, dyrektor Sekretariatu Fatimskiego na Krzeptówkach w Zakopanem, zachęca do nabożeństw pierwszosobotnich.
– Zaczynając dziś, można je skończyć w październiku, miesiącu różańca świętego. O nabożeństwo prosiła sama Maryja, aby uprosić pokój dla świata – powiedział. Więcej: www.smbf.pl i pierwszesoboty.pl.

■ **Rezygnacja w Płocku.** Papież Franciszek przyjął, złożoną z racji zdrowotnych, rezygnację bp. Piotra Libery z urzędu biskupa płockiego. Administratorem apostolskim sede vacante diecezji płockiej został mianowany biskup toruński Wiesław Śmigiel.

■ **Uratowane.** Dzięki pomocy prawnej ze strony Instytutu Ordo Iuris Sąd Rejonowy w Kielcach zdecydował, aby nie umieszczać w pieczy zastępczej trójki dzieci, w tym dwojga niepełnosprawnych. Małoletnim groziło odseparowanie od rodziców.

■ **Za nasze pieniądze.** W warszawskim kinie Muranów zorganizowano festiwal filmów postpornograficznych „Post Pxrn Festival Warsaw". Centrum Życia i Rodziny zachęca do podpisania petycji, w której domaga się odwołania festiwalu oraz wstrzymania finansowania kina Muranów ze środków publicznych. Więcej na stronie stopobscenie.pl.

■ **Żołnierze dzieciom.** Polscy żołnierze pełniący misje zagraniczne w rejonach konfliktów zbrojnych często włączają się w organizowanie pomocy dla miejscowej ludności. Pomoc kierowana jest do osób w każdym wieku, także do najmłodszych. 1 czerwca polscy żołnierze i kapelani zorganizowali pomoc dla dzieci z sierocińca w Katanii (Sycylia) oraz dla najmłodszych z parafii w Janjevie (Kosowo).

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

MŁODZIEŻ NA KRAŃCACH

XXVI Spotkanie Młodych Lednica 2000 na Polach Lednickich zgromadziło ponad 20 tys. osób. Uroczystej Eucharystii przewodniczył abp Wojciech Polak, który zwrócił się ze szczególnym pozdrowieniem do młodzieży ukraińskiej, życząc Ukrainie i całemu światu pokoju. Homilię wygłosił abp Grzegorz Ryś, z kolei abp Stanisław Gądecki wygłosił krótkie rozważanie na temat tegorocznego hasła o wychodzeniu „na krańce świata". W związku z trwającym dziękczynieniem za beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego podczas wydarzenia obecne były jego relikwie.
O swoim życiu i doświadczeniu wiary opowiadał Jan Mela, niepełnosprawny polski podróżnik i działacz społeczny. – Pan Bóg dawał mi ludzi, którzy pokazywali mi swoim przykładem, że póki żyjemy, mamy wpływ na nasze życie – mówił. – I każda rzecz dzieje się po coś. Doświadczenie, nawet najtrudniejsze, może być dla nas jakimś darem, może nas czegoś nauczyć.

ŻÓŁTY MARSZ

Ulicami Warszawy przeszedł Marsz Żółtej Wstążki. Była to szósta edycja akcji solidarności z osobami doświadczającymi kryzysu psychicznego i ich bliskimi. Uczestnicy spotkali się z przedstawicielem ministra zdrowia, któremu zaprezentowali swoje postulaty. Wydarzenie zakończyło się przy muralu solidarności z osobami z doświadczeniem kryzysów psychicznych i ich bliskimi, który usytuowany jest przy Dworcu Gdańskim w Warszawie. Postulaty pacjentów to: szybkie, adekwatne i równe dla wszystkich wsparcie dla osób w kryzysie; rozwój leczenia środowiskowego i działań zapobiegających ogromnemu wzrostowi liczby samobójstw; dofinansowanie psychiatrii; rezygnacja z przypinania pacjentów pasami do łóżka; równy dostęp do usług zdrowia somatycznego dla osób w kryzysie psychicznym; wspieranie lekarzy w wyborze specjalizacji psychiatrycznej

fot. mat. pras.

i obowiązkowe zajęcia z komunikacji z pacjentem; szacunek dla osób w kryzysie i ich rodzin ze strony pracowników; wzrost roli asystentów zdrowienia – osób po opanowanym kryzysie psychicznym i odpowiednim przeszkoleniu do wspierania ludzi w kryzysie i ich bliskich; utworzenie choć jednego oddziału dla kobiet w ciąży doświadczających kryzysu psychicznego.

WNIEBOWSTĄPIENIE W PRZEMYŚLU

W cerkwi Wniebowstąpienia Pańskiego w Kruhelu Wielkim (dzielnica Przemyśla) 2 czerwca sprawowano Mszę świętą w ramach uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego. Jest to święto ruchome, przypadające czterdzieści dni po Wielkanocy; należy do dwunastu najważniejszych świąt w cerkiewnym kalendarzu liturgicznym.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

RODZINNA HISTORIA MIŁOŚCI

fot mat. pras. Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

W konkursie pro-life dla przedszkolaków i uczniów klas I–III szkół podstawowych wzięło udział 3500 uczestników, którzy nadesłali 2761 prac na temat „Na początku była miłość – moja rodzina". Jego organizatorem jest Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka.

– Oglądając nadesłane na konkurs prace, zobaczyłem opisy rodzin: szczęśliwych, kochających się, pełnych czułości, wsparcia i bezpieczeństwa. Róbmy wszystko, aby więzi w naszych rodzinach były jak najsilniejsze – mówił prezes stowarzyszenia Wojciech Zięba.

Dzieci uwieczniły na pracach rodziców, rodzeństwo, dziadków, ciocie i wujków, chrzestnych – w czasie pikników, rodzinnych uroczystości, jazdy na rowerach, uprawiania różnych sportów i rekreacji. Narysowały swoje mamy oczekujące narodzin ich rodzeństwa. Koncentrowały się na pokazaniu miłości łączącej ich mamy, ojców, braci i siostry. Część dzieci opowiedziała o utraconym rodzeństwie, przedstawiając je jako aniołki patrzące na rodzinę z nieba. Pojawiły się prace zawierające motywy dotyczące wojny toczącej się obecnie na Ukrainie. Niektóre dziecięce dzieła dotykały tematu niepełnosprawności i wielopokoleniowych rodzin.

MISJE NA ZNACZKU

fot. Poczta Polska

Biskup Karol de Forbin-Janson, Joanna Bigard, błogosławiona Paulina Jaricot znaleźli się na znaczkach Poczty Polskiej emisji „Jubileusze Papieskich Dzieł Misyjnych". Znaczki zostały uroczyście zaprezentowane na Jasnej Górze podczas Ogólnopolskiej Pielgrzymki Żywego Różańca.

NIEZALEŻNA MIERZEJA

W kanale żeglugowym na Mierzei Wiślanej rozpoczęło się zalewanie śluzy. Napełnianie następuje od strony Zatoki Gdańskiej. Potem rozpoczną się testy – podał Urząd Morski w Gdyni. Otwarcie kanału przez mierzeję ma nastąpić 17 września. Nowa droga wodna, łączącą Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską, ma wzmocnić suwerenność Polski i uniezależnić ją od decyzji strony rosyjskiej. Na przepłynięcie przez Cieśninę Piławską polskie jednostki musiały każdorazowo uzyskiwać zgodę Rosji, po wybudowaniu kanału nie będą musiały tego robić. Dzięki przekopowi skróci się też droga jednostek płynących z Zatoki Gdańskiej na Zalew Wiślany. Inwestycja wzmocni planowo port w Elblągu i inne porty nad Zalewem Wiślanym.

fot. Printscreen wideo NDI/Besix

W SKRÓCIE

■ **Dzień z abp. Szczęsnym.** Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej zaprasza 15 czerwca do Domu Generalnego Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi przy ul. Żelaznej 97 w Warszawie na spotkanie „Św. abp Zygmunt Szczęsny Feliński – patriota, sybirak, metropolita warszawski" pod patronatem „Idziemy". Po Mszy świętej o godz. 9.00, sprawowanej pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza, wypowiedzą się m.in. prof. Jan Żaryn, dr Monika Waluś z UKSW, Ewa Czaczkowska i prof. Wojciech Roszkowski.

■ **„Wspólna zielona przyszłość"** – to tytuł plebiscytu ekologicznego, którego pierwszą edycję zainaugurował UKSW. Wyłoni najbardziej wartościowe i nowatorskie projekty związane z ochroną przyrody. Nagrody przyznane zostaną w kategoriach: badania naukowe, inicjatywy samorządowe oraz zielone technologie. Udział jest bezpłatny. Zgłoszenia nadsyłać można do 31 sierpnia.

■ **Mało słowa.** Na 45 skontrolowanych lokalnych stacji radiowych w co piątej naruszono obowiązki programowe zapisane w koncesji. Najczęściej nadawcy za mało czasu na antenie poświęcali na sprawy lokalne, a w ramówce zbyt niski udział miały audycje słowne.

■ **Jednak nazizm.** Zorganizowane przed pięcioma laty w lesie pod Wodzisławiem Śląskim „obchody" urodzin Adolfa Hitlera były publicznym propagowaniem nazizmu – uznał wodzisławski sąd. Za to i inne przestępstwa sześciorgu uczestnikom tego spotkania wymierzył kary więzienia w zawieszeniu – od trzech miesięcy do roku.

fot. PAP/Tomasz Czell

■ **„Mamo, ja nie chcę wojny!!!** Polsko-ukraiński projekt archiwalny" – na wystawie pod tym tytułem w Warszawie zaprezentowano m.in. historyczne rysunki polskich dzieci z roku 1946 z zasobu AAN oraz współczesne rysunki dzieci ukraińskich związane z obecną wojną na Ukrainie.

Jacek Karnowski

Polska jest nasza

Sukcesów sportowych Igi Świątek nie sposób nie docenić. Polka jest liderką światowego rankingu w sporcie wyjątkowo prestiżowym. Kilka dni temu do listy swoich osiągnięć dopisała kolejny wielki sukces: drugie zwycięstwo na kortach Rolanda Garrosa w Paryżu.

Ale nie dla wszystkich Iga Świątek jest „nasza". Były europoseł PiS politolog Marek Migalski zapewne celowo prowokował, gdy pytał (pisownia oryginalna): „Co się tak cieszycie ze zwycięstw Igi? Co macie z nią wspólnego? Tyle, co wszystkie 21-latki na świecie. Albo praworęczni w Afryce. Nic wam nie zawdzięcza i nic ją z wami nie łączy. Poza tym, że mówicie podobnym językiem (zresztą ona lepiej nim włada, niż większość z was). Polacy". Tego typu próby unieważnienia samego pojęcia narodu to sztuczka stara jak świat, dość tania i jałowa. Narody są wspólnotami realnymi, bo tak są odbierane przez ludzi, którzy się z nimi identyfikują. Ilu by słów nie wypowiedziano, wspólnota narodowa jest tą przestrzenią, która stanowi nasz punkt odniesienia: pozytywny, negatywny lub neutralny. I nie jest to zbiorowość przypadkowa, ponieważ powstała w bogatym w wydarzenia procesie dziejowym.

Finałowy mecz naszej zawodniczki z Amerykanką Cori Gauff transmitowała TVN, reprezentująca na co dzień lewicowo-liberalny punkt widzenia. Ale i tam nie ukrywano wzruszenia sukcesem Igi Świątek, dużo mówiono o dumie z tryumfu Polki. Również sama tenisistka nie ukrywała wzruszenia w chwili, gdy grano „Mazurek Dąbrowskiego", a korzystając z prawa do paru zdań, upomniała się o Ukrainę, stwierdzając: „Staram się wspierać Ukrainę przy każdej okazji. Bądźcie silni, niestety wojna wciąż trwa!". Proukraiński przekaz wzmocniła niebiesko-żółta wstążeczka wpięta w sportową czapeczkę. To wyjątkowo polska postawa, bo żaden naród nie zaangażował się tak mocno we wsparcie Ukraińców, jak my, Polacy; to naprawdę „nasza wojna". W sumie można więc powiedzieć, że to sama Iga Świątek potwierdziła, że przynależy do naszej wspólnoty.

Także politycy opozycji zrozumieli, przynajmniej na poziomie taktycznym, że dusza narodu jest wciąż biało-czerwona. W 2013 r. w Święto Flagi, obchodzone pod patronatem Bronisława Komorowskiego, próbowano zastąpić – czy też uzupełnić – narodowe barwy ciemnoróżowymi balonikami. Miały one symbolizować otwartość i optymizm, których to cech rzekomo brakuje fladze państwowej. Akcja skończyła się spektakularną klapą i do dziś jest powodem do licznych żartów. W trakcie kampanii prezydenckiej w 2020 r. sztab Rafała Trzaskowskiego zrozumiał, że nie tędy droga, i starannie pilnował, by flagi biało-czerwone były eksponowane, oczywiście obok unijnych. Tak było aż do ostatniego wiecu, który towarzyszył ogłoszeniu wyników; wówczas narodowe sztandary zniknęły, bo nie były już potrzebne. Ale fakt, że w trakcie kampanijnego szlaku jednak były, świadczy o uznaniu faktu podstawowego: tu jest Polska.

Wybitna polska socjolog prof. Anna Pawełczyńska, niestety już nieżyjąca, powiedziała w jednym z wywiadów: „Mam wielkie poczucie szczęścia, że jestem Polką, i nie patrzę poważnie na ludzi, którzy twierdzą, iż jest im wszystko jedno, gdzie żyją, gdzie pracują". Przywołała także wspomnienie z okresu okupacji niemieckiej: „Moja mama powiedziała w czasie wojny: nie mam synów, więc muszę ciebie poświęcić dla ojczyzny, skoro tak wybrałaś. Czy są dziś matki, które by tak powiedziały? Nawet w waszej rodzinie to mogłoby być trudne". Tak, to prawda – w naszych rodzinach, we współczesnej Polsce, pewnie nie padłyby takie zdania.

Ale patriotyzm wciąż żyje w wielu polskich rodzinach, a w chwilach trudnych pokazuje swoją siłę. Tak było w momencie ataku na polską granicę, gdy Łukaszenka w porozumieniu z Putinem ściągnął z Azji tysiące migrantów. Strażnicy i żołnierze stanęli wówczas przed trudną próbą: musieli wykonywać niewdzięczne zadania, a jednocześnie mierzyć się z atakami części mediów i licznych organizacji lewicowych. Nasze społeczeństwo odpowiedziało wówczas spontaniczną akcją „Murem za polskim mundurem". Jej zasięg przekroczył wszelkie oczekiwania. Polacy dobrze rozpoznali, co leży w naszym interesie, i że w tej konkretnej chwili trzeba wspomóc ludzi w mundurach.

Patriotyzm wciąż żyje w wielu polskich rodzinach, a w chwilach trudnych pokazuje swoją siłę.

Naród jest wspólnotą rzeczywistą, namacalną. Czy Ukraińcy ginęliby tysiącami za coś złudnego, sztucznie powołanego do życia? Nie. A tymczasem giną, według niektórych źródeł nawet w liczbie 100 żołnierzy dziennie. Giną, bo wiedzą, że jeżeli przegrają, to naród ukraiński może przestać istnieć, może zostać zrusyfikowany. Płacą najwyższą cenę za to, by móc przekazać dziedzictwo – konkretne, żywe – kolejnym pokoleniom. Są prawdziwą wspólnotą.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Zuchy bez Boga

Usunięcie duchowego odniesienia do Boga, zawartego w formule „Zuch kocha Boga i Polskę", z Prawa Zucha wyczerpuje znamiona nietolerancji i może być odbierane jako dyskryminacja polegająca na jawnej dechrystianizacji w systemie wychowawczym formacji najmłodszych członków ZHP – napisała w przesłanym KAI stanowisku Rada Duszpasterstwa Związku Harcerstwa Polskiego. Podpisani pod nim kapelani ZHP podkreślają, że „usankcjonowanie zwolnienia się ze służby Bogu narusza ponad stuletnią tradycję skautingu tworzonego przez Roberta Baden-Powella oraz harcerstwa Andrzeja Małkowskiego, które było jednoznacznie zorientowane na Boga i wartości chrześcijańskie".

Dumni z krzyża

Prawie 1600 osób z całej Polski i świata włączyło się w akcję #NieWstydzęSięKrzyża, którą archidiecezja krakowska wraz z miastem Zakopane, powiatem tatrzańskim oraz województwem małopolskim zorganizowała w roku jubileuszu 25-lecia wizyty św. Jana Pawła II pod Giewontem. Na fotografiach możemy znaleźć hierarchów, ale też małe dzieci, które ostatnio przyjęły sakrament chrztu w krakowskiej bazylice Bożego Ciała. Materiały utworzyły mozaikę stanowiącą wystrój ołtarza podczas Mszy świętej rocznicowej 6 czerwca pod Wielką Krokwią.

Rekordowy polonez

W Szczecinie nieskutecznie bito rekord Polski w ilości par tańczących jednocześnie poloneza z Zespołem Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej.

fot. PAP/Marcin Bielecki

Z generała zdjęty

Muzeum Historii Polski wzbogaciło się o mundur, beret i pas gen. Stanisława Maczka, przekazane przez jego krewnych, m.in. wnuczkę Karolinę Macek-Skillen (druga z prawej). Mundur, dotychczas znajdujący się w zbiorach najbliższej rodziny generała, to uniform garnizonowy wzoru brytyjskiego, tzw. Service Dress. Był to strój zarówno do codziennego użytku w koszarach, jak i na uroczyste okazje. Generał korzystał z niego m.in. w okresie, gdy 1. Dywizja Pancerna stacjonowała w Szkocji.

fot. Muzeum Historii Polski

Wydarzenie stanowi kontynuację prac prowadzonych przez Muzeum Historii Polski nad upamiętnieniem gen. Stanisława Maczka oraz 1. Dywizji Pancernej. W 2019 r. zaprezentowana została mobilna wystawa „Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze".

W październiku 2021 r. odbyła się uroczysta inauguracja Memoriału Generała Maczka w Bredzie, współtworzonego przez Muzeum Historii Polski.

Wojenne pakiety porodowe

Tysiąc pakietów do porodu w warunkach wojennych trafi wkrótce na Ukrainę. Posłużą kobietom rodzącym w bunkrze, w domu, w metrze, bez wsparcia położnej czy lekarza specjalisty, przekazane zostaną m.in. do szpitali położniczych, centrów pogotowia ratunkowego i schronów. Część trafi również do lwowskiej Caritas. Pakiety o łącznej wartości 200 tys. zł skompletowała Fundacja Bank Mleka Kobiecego we współpracy z polskimi i zagranicznymi organizacjami pozarządowymi oraz polską administracją rządową. Pakiet zawiera m.in.: gaziki jałowe, środki dezynfekujące, rękawice, podkłady jednorazowe, leki znieczulające i przeciwbólowe, środki przyspieszające poród, takie jak oksytocyna, oraz zacisk do pępowiny, nożyczki, a także wyprawkę dla mamy i dziecka po porodzie, jak pieluchy i podpaski poporodowe. W każdym pakiecie znajduje się też informacja, jak wesprzeć matkę w pierwszym karmieniu dziecka piersią. Zgodnie z szacunkami organizacji „UN Women" w chwili wybuchu wojny na Ukrainie było ponad 80 tysięcy kobiet w ostatnim trymestrze ciąży.

Niewygłoszona homilia

Kardynał Stanisław Dziwisz przekazał zakopiańskiej parafii św. Krzyża rękopis homilii, którą Ojciec Święty miał tam wygłosić w 1991 r., do wizyty jednak nie doszło. Papież miał wówczas zwrócić uwagę na krzyż na Giewoncie, który został ustawiony po to, „aby tam stał i trwał i przeżywał z nami «wszystkie nasze dzienne sprawy»"; przywołał w homilii dwuwiersz Cypriana Kamila Norwida: „(…) nie z krzyżem Zbawiciela za sobą, ale ze swoim za Zbawicielem". – Ojciec Święty widzi, że ilekroć człowiek idzie za sobą, kieruje się swym egoizmem, odrzuca moralną odpowiedzialność, wówczas wkłada na barki Chrystusa krzyż. Chrystus zaś powiedział: „Kto chce iść za Mną, niech co dnia bierze swój krzyż". Ten krzyż byłby nie do udźwignięcia bez Chrystusa – mówił kard. Dziwisz.

Niszczyciel w porcie

Przy Nabrzeżu Francuskim portu w Gdyni zacumował amerykański niszczyciel rakietowy USS Gravely, by zatankować, ale także zademonstrować siły NATO. Przeznaczony jest do uzupełniania krążowników AEGIS typu Ticonderoga w obronie przeciwlotniczej i przeciwrakietowej.

fot. PAP/Adam Warżawa

REKLAMA

Irena Świerdzewska

W Kościele katolickim w Polsce rośnie liczba żonatych mężczyzn, którzy dołączają do stanu duchownego jako diakoni. Czy stały diakonat jest odpowiedzią na spadek liczby powołań kapłańskich? Czy chodzi o coś innego?

Żonaci duchowni

Najwięcej diakonów zostało wyświęconych na terenach misyjnych, w USA i w krajach zachodniej Europy, ale w ostatnim czasie rośnie ich liczba w Polsce. W 15 diecezjach obecnie jest 76 diakonów stałych. Mają rodziny, wykonują różne zawody, jest wśród nich psycholog, emerytowany policjant, dziennikarz, dyrektor szkoły i profesor uniwersytetu.

Bogdan Sadowski święcenia diakonatu przyjął przed trzynastu laty. Był pierwszym diakonem stałym w archidiecezji warszawskiej, trzecim w Polsce. Pracował wówczas jako dziennikarz, był mężem i ojcem dwóch dorosłych synów. – Od lat zaangażowany byłem w posługę najpierw w parafialnej służbie liturgicznej jako ministrant, później jako lektor, od 2000 r. szafarz nadzwyczajny Komunii świętej – mówi o sobie. Kiedy pod koniec lat 70. usłyszał o diakonacie stałym, napisał prośbę do kurii warszawskiej, by wzięła pod uwagę jego gotowość do takiej służby, co stało się możliwe dopiero w 2009 r.

Bez sutanny

W posłudze diakona stałego najważniejsze jest asystowanie biskupowi i prezbiterom w celebracjach Eucharystii. Diakon może również odprawiać nabożeństwa, błogosławić małżeństwa, głosić kazania, udzielać Komunii świętej, chrzcić oraz prowadzić pogrzeby. Nie może odprawiać Mszy świętej, słuchać spowiedzi i udzielać sakramentu namaszczenia chorych. Istotną rolą diakonów stałych ma być posługa charytatywna.

Ks. Tadeusz Aleksandrowicz, proboszcz par. Opatrzności Bożej na warszawskim Wilanowie, wspomina pomoc diakona Bogdana Sadowskiego w parafii. – W ciągu tygodnia była to istotna posługa, ponieważ chodził do parafian z wizytą duszpasterską. Z uwagi na specyfikę parafii wizyty duszpasterskie trwają u nas przez cały rok. Ordynariusz diecezji kard. Kazimierz Nycz wydał wtedy pozwolenie, ale pod warunkiem, że diakon będzie chodził w sutannie. Odbierany był bardzo pozytywnie – mówi ks. Aleksandrowicz. – Okazjonalnie, kiedy była taka potrzeba, diakon mówił homilie, zawsze były dobrze przygotowane. Parafianie cenili jego posługiwanie. Wraz z kapłanami sporządzał też kartotekę, dzięki czemu wiedzieliśmy, ilu mamy parafian. Pozytywnie oceniam diakonat stały – mówi ks. Aleksandrowicz.

Ks. Mirosław Cholewa odpowiada w archidiecezji warszawskiej za formację kandydatów do diakonatu stałego. – Ci panowie odkrywają w sobie pragnienie bycia diakonem stałym w danym miejscu, środowisku, natomiast kilka elementów weryfikuje ich powołanie – mówi ks. dr Mirosław Cholewa. – Rodzina powinna być ugruntowana w wierze. Wymagany jest nawet nie brak sprzeciwu, ale aprobata rodziny, przede wszystkim małżonki, dla przyjęcia święceń przez męża – wylicza ks. Cholewa.

Diakonat stały jest posługą znaną w Kościele od początków jego istnienia.

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium" wskazuje, żeby „do diakonatu ci tylko byli dopuszczani (kierowani), którzy żyjąc już przez wiele lat w małżeństwie, pokazali, że dobrze zarządzają swoim domem oraz których i żona, i dzieci prowadzą życie prawdziwie chrześcijańskie i mają nieposzlakowaną sławę".

– Kolejne wskazania to potrzeba duszpasterska danej parafii czy środowiska, proboszcz miejsca powinien wyrazić potrzebę diakona stałego w swojej parafii. Ważne, by kandydat był człowiekiem zaangażowanym w życie parafii swojej lub innej, ugruntowanym w wierze – mówi ks. Mirosław Cholewa. Podstawą jest wiek, nie niższy niż 35 lat, staż małżeński nie krótszy niż 5 lat oraz wykształcenie teologiczne zakończone uzyskaniem magisterium. Spełnienie tych warunków pozwala na włączenie kandydata do grona aspirantów. Wykształcenie teologiczne można uzupełniać w trakcie formacji. – Do wyświęconych kandydatów zwracamy się „diakonie", nie „księże" – mówi ks. Mirosław Cholewa. Poza świątynią noszą oni świecki strój. W kościele mogą wkładać alby, stułę, dalmatykę, czyli rodzaj ornatu przeznaczony dla diakonów. Kodeks Prawa Kanonicznego stwierdza: „Przyjmujący diakonat staje się duchownym i zostaje inkardynowany do Kościoła partykularnego", co oznacza, że diakon stały jest duchownym, a nie katolikiem świeckim.

Z Ducha Świętego

Najwięcej diakonów – szesnastu – ma od niedawna archidiecezja łódzka. Wy-

fot. ks. Paweł Kłys

Diakoni z żonami

święceni zostali 28 maja tego roku. – Ogłosiliśmy nabór przed ponad trzema laty, zgłosiło się siedemnastu kandydatów, a szesnastu przyjęło święcenia – mówi ks. Paweł Kłys, rzecznik prasowy kurii archidiecezji łódzkiej. – Pierwsze pół roku to aspirantura, czyli czas rozpoznawania powołania. Potem ma miejsce formacja teologiczno-pastoralna prowadzona w Instytucie Teologicznym w Łodzi. Przez trzy lata odbywały się wykłady i stała formacja z etapami lektoratu i akolitatu, zakończona święceniami – mówi ks. Kłys.

Ustanowienie diakonatu w archidiecezji łódzkiej było odpowiedzią na potrzeby kandydatów. – To nie mój wymysł, ale rozeznanie, że Duch Święty taki charyzmat w łódzkim Kościele budzi i chce, byśmy go realizowali – wyjaśnia metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś. – To było pragnienie kilkunastu mężczyzn, noszone w sercach długo przed moim przyjściem do archidiecezji łódzkiej. Ci panowie wspierali się, spotykali, dając sygnał do biskupów, że są otwarci na przyjęcie święceń – mówi abp Grzegorz Ryś.

– Powracamy do tradycji Kościoła. Nie wszystko musi robić w parafii ksiądz, wiele rzeczy może wykonać diakon – może zajmować się sprawami gospodarczymi parafii, przewodzić Radzie Duszpasterskiej w porozumieniu z proboszczem. Ma być pomocą w parafii dla księdza – dodaje ks. Paweł Kłys.

Brakujące ogniwo

Diakonat stały jest posługą znaną w Kościele od początków jego istnienia. Dynamicznie rozwijał się w okresie od II do V w. Był to charyzmat powszechny, diakoni cieszyli się dużym autorytetem we wspólnotach. Od VI w. instytucja diakonatu, zwłaszcza w Kościele zachodnim, zaczęła tracić znaczenie. Diakonatowi poświęcano coraz mniej uwagi, a do Soboru Trydenckiego (1545 r.) wydano nieliczne przepisy kanoniczne dotyczące tego urzędu. Ojcowie Soboru Trydenckiego bezskutecznie usiłowali przywrócić diakonat stały. Aż do Soboru Watykańskiego II był on tylko etapem do święceń kapłańskich. Dopiero Sobór Watykański II Konstytucją dogmatyczną o Kościele „Lumen gentium" po ponad tysiącu lat odnowił diakonat jako stały i samodzielny stopień hierarchiczny.

Diakon może odprawiać nabożeństwa, błogosławić małżeństwa, głosić kazania, udzielać Komunii świętej, chrzcić oraz prowadzić pogrzeby.

Wytyczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów stałych opracowane w Polsce zostały zadekretowane przez Watykan 22 stycznia 2004 r.

W diecezji warszawsko-praskiej pierwszych pięciu diakonów stałych przyjęło święcenia 21 maja br. Biskup Jacek Grzybowski, odpowiadający za ich przygotowanie, wyjaśnił w liście do diecezjan, że zadaniem diakona nie jest zastępowanie prezbiterów w wypełnianiu obowiązków kapłańskich. Przypomniał słowa św. Jana Pawła II: „Diakon to znaczy sługa. Chrystus jest Sługą. I trzeba, ażeby w Kościele panowała służba wieloraka, a w szczególności, żeby charakter służebny miało kapłaństwo, biskupstwo, żeby wszelkie posługiwanie hierarchiczne w Kościele było prawdziwą służbą. To właśnie wyraża się w szczególny sposób w święceniach diakonatu". – Tak też należy postrzegać diakońską posługę, która przede wszystkim ma być służbą dla Kościoła, diecezji, parafii, Ludu Bożego. Diakoni stali po przyjęciu sakramentu święceń dalej żyją w świecie, prowadząc świecki styl życia. Jako mężowie i ojcowie uczestniczą przez sakramenty inicjacji chrześcijańskiej w powszechnym kapłaństwie Ludu Bożego, jako diakoni zaś włączeni są w strukturę hierarchiczną Kościoła. Można zatem określić ich jako pomost między biskupem i prezbiterami a wiernymi świeckimi – przypomniał bp Grzybowski.

– Jesteśmy trochę na granicy „świata duchownych" i „świata świeckich". Pełnimy posługę przy ołtarzu i prowadzimy normalne życie, mamy dzieci, chodzimy do pracy, przez co jesteśmy w życiu codziennym bliżej świeckich niż kapłani – mówi o chrześcijańskim świadectwie diakon Bogdan Sadowski.

Prof. Waldemar Rozynkowski, historyk Kościoła, wykładowca Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w 2011 r. został wyświęcony na diakona stałego. – Jestem zaangażowany we wspólnoty działające przy Kościele, głoszę katechezy, prowadzę spotkania, angażuję się w pracę komisji historycznych w procesach beatyfikacyjnych – mówi o sobie. Jest także wicedyrektorem Wydziału Duszpasterskiego Kurii Diecezjalnej Toruńskiej, przewodniczącym Rady Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich Diecezji Toruńskiej. – Istotne, by nie było złej narracji, że diakonat stały jest potrzebny, bo w Kościele brakuje kapłanów. Kiedy w 1998 r. trwały w Polsce przygotowania do wprowadzenia diakonatu stałego, w seminariach duchownych odnotowywano – blisko roku milenijnego – największą liczbę kleryków i diakonów. Przeżywamy teraz czas przywrócenia tego, co było istotne w pierwszych wiekach chrześcijaństwa – zwraca uwagę prof. Rozynkowski.

Arcybiskup Grzegorz Ryś podkreśla: – Twierdzenie, że prezbiterzy dobrze sobie radzą i nie potrzebujemy diakonów stałych, to niezrozumienie Kościoła jako takiego. Wymiar zwany „diakonią, posługą, służbą" jest wymiarem konstytutywnym Kościoła, bez niego Kościół nie istnieje.

fot. xhz

Kościół traci młodzież

Polacy w coraz mniejszym stopniu są narodem ludzi wierzących. To trend widoczny w całej Europie, choć Polska nadal pozostaje w czołówce państw, których obywatele są najbardziej religijni.

Piotr Kościński

Obserwujemy jednak zjawisko, które zadziwia: o ile w skali całego społeczeństwa spadek odsetka wierzących jest systematyczny, ale powolny, o tyle w przypadku najmłodszych – gwałtowny.

Dwudziestopięciolatkowie i młodsi po prostu porzucają wiarę. Bardzo starannie przeanalizowała to prof. Mirosława Grabowska w opracowaniu „Religijność młodych Polaków", opublikowanym w raporcie „Młodzi Polacy w badaniach CBOS 1989–2021". Te comiesięczne badania obejmują między innymi deklarację wiary (w odpowiedzi na pytanie: czy badany uważa się za osobę wierzącą czy też nie) i udziału w praktykach religijnych (w odpowiedzi na pytanie: czy i jak często uczestniczy w mszach, nabożeństwach lub spotkaniach religijnych). Oczywiście, ponieważ w naszym kraju zdecydowanie dominują katolicy, a wyznawców innych wyznań i religii jest stosunkowo niewielu, deklaracja wiary, zasadniczo rzecz biorąc, dotyczy właśnie religii katolickiej. I odwrotnie – jak ktoś wiarę porzuca, to oznacza wyrzeczenie się katolicyzmu.

Powolny spadek

Przyglądając się wykresowi dotyczącemu deklaracji wiary w latach 1992–2021, widzimy, że przez krótki okres, do około 1995 r., nastąpił zdecydowany wzrost odsetka osób uważających się za „głęboko wierzące". Potem jednak nastąpił jego spadek z ponad 30 proc. do w miarę stabilnego poziomu 10 proc. Z kolei od 1995 r. utrzymywał się mniej więcej trwały poziom osób deklarujących się jako wierzący – około 95 proc. Od 2018 r. obserwujemy jego spadek do 80 proc.; wzrósł natomiast odsetek niewierzących, do ok. 12,5 proc.

Co ciekawe, bardziej wierzące niż mężczyźni były i są kobiety. Najwyraźniej na ich wiarę nie wpłynęły ani rozmaite zawirowania polityczne, ani społeczne. Stale też możemy zauważyć, że im wyższe wykształcenie, tym niższy odsetek osób deklarujących się jako wierzące. O ile jednak w 1992 r. różnica ta nie była bardzo duża (między osobami z wykształceniem podstawowym i wyższym wynosiła 8 punktów procentowych), o tyle w miarę upływu czasu rosła i obecnie wynosi 13 punktów procentowych. Najszybciej od wiary odchodzą ci najlepiej wykształceni.

Kolejna prawidłowość: najwięcej wierzących jest na wsi i w mniejszych miastach, a najmniej – w miastach liczących ponad pół miliona mieszkańców. Odsetek wierzących w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Wrocławiu czy Poznaniu spada najszybciej – obecnie jest to ponad jedna czwarta ludności.

Dość podobnie wygląda sytuacja, jeśli chodzi o udział w praktykach religijnych,

choć tu proces zmian w ostatnim okresie jest zdecydowanie szybszy. Odsetek uczestniczących co najmniej raz na tydzień w mszach wynosił w 1992 r. około 70 proc., dziś jest to poniżej 43 proc. W praktykach religijnych w ogóle nie uczestniczy około jednej czwartej ludności Polski. Prawidłowości uczestniczenia w życiu religijnym są podobne do deklaracji wiary – częściej robią to kobiety niż mężczyźni, a także ci gorzej wykształceni. Choć akurat ci ostatni deklarują z reguły uczestnictwo regularne; ci z wyższym wykształceniem najwyraźniej wolą pojawiać się na mszach rzadziej. Jeśli chodzi o rozróżnienie duże miasta – małe miasta i wsie, sytuacja wygląda podobnie jak w przypadku kwestii wiary.

Najmłodsza Polska jest już niemal w jednej trzeciej niewierząca.

Gwałtowne odchodzenie

Autorka opracowania wyróżniła sześć grup wiekowych: pokolenie seniorów (urodzeni w 1947 r. i wcześniej), baby boomers (urodzeni 1948–1955), pokolenie Solidarności (1956–1964), pokolenie X (1965–1979), millenialsi lub pokolenie Y (1980–1996) oraz najmłodsi lub pokolenie Z (urodzeni w 1997 r. lub później).

Jak wskazuje prof. Grabowska, seniorzy i baby boomers to zapewne dzisiejsi dziadkowie, dwie młodsze grupy to rodzice, a pokolenia Y oraz Z – dzieci i wnuki. Cztery starsze grupy wiekowe są do siebie dość podobne. One były i dalej są wierzące; w stosunkowo niewielkim stopniu spadł odsetek osób deklarujących wiarę. Zmiany i liczne, nieraz bardzo ważne wydarzenia, które miały miejsce w ciągu ostatnich niemal trzydziestu lat, w niewielkim więc stopniu dotknęły wiarę religijną osób mających więcej niż czterdzieści kilka lat. Natomiast od końca lat 90., a zwłaszcza od początku XXI w., coś zaczęło się dziać z wiarą religijną młodszych, a zwłaszcza najmłodszych roczników. Ta najmłodsza Polska jest już niemal w jednej trzeciej niewierząca.

Najstarsi millenialsi zaczęli być uwzględniani w badaniach w roku 1998, a więc obserwowani są już przez 24 lata; najstarsi z grupy Z zaczęli być uwzględniani w badaniach w roku 2015, a więc siedem lat temu. Jak wskazuje prof. Grabowska, millenialsi wkraczali w dorosłość z wiarą religijną na nieco tylko niższym poziomie niż starsi, ale wiarę tracili: spadek liczby deklaracji wiary (i wzrost liczby deklaracji jej braku) wyniósł w analizowanym okresie aż 10,5 punktu procentowego.

Z kolei ci najmłodsi startowali w dorosłość z wiarą religijną na zdecydowanie niższym poziomie i jeszcze szybciej wiarę tracili: spadek liczby deklaracji wiary (i wzrost liczby deklaracji jej braku) wyniósł w okresie niespełna siedmiu lat rekordowe 9,8 punktu procentowego (a faktycznie więcej, bo w latach 2016–2017 obserwowaliśmy niewielki wzrost).

Dość niezwykle wygląda wykres ukazujący te zmiany. Linie ukazujące cztery starsze grupy są wciąż znacząco do siebie zbliżone; powoli zaczyna się od nich oddalać ta reprezentująca pokolenie X. Millenialsi przez dłuższy okres są zbliżeni do pozostałych, w 2015 r. odnotować można nawet niewielki wzrost, a dopiero w 2018 r. przedstawiająca ich linia zaczęła spadać w dół. W przypadku tych najmłodszych też widać wspomniany już krótkotrwały wzrost, a od 2017 r. gwałtowny spadek z około 85 proc. do około 70 proc.

Dramatycznie wygląda sytuacja udziału w praktykach religijnych. W przypadku najmłodszych w 2015 r. odsetek praktykujących regularnie wynosił ok. 55 proc., a w 2021 r. nieco ponad 20 proc.; w tym czasie wzrósł odsetek praktykujących nieregularnie – z 25 do 40 proc. Za to niepraktykujących jest prawie 40 proc.

Niewyjaśniona zmiana

Prof. Grabowska w konkluzjach stwierdza rzecz oczywistą: „z całą pewnością możemy stwierdzić, że następuje powolny spadek poziomu wiary religijnej i szybszy spadek poziomu praktykowania w społeczeństwie polskim". Wskazuje na to, że najszybciej dzieje się to wśród ludzi młodych. Nie stawia jednak jasnej diagnozy, co jest tego przyczyną.

Faktem jest, że młode kobiety są najbardziej zdystansowane wobec Kościoła – twierdzi prof. Koseła.

Co prawda w reszcie Europy dzieje się podobnie – dane z krajów Europy Środkowej i Wschodniej z badań prowadzonych w okresie 2015–2017 wskazują, że młodzi ludzie są mniej religijni niż starsi – to jednak akurat Polska wyróżnia się tym, że różnica między młodymi i starszymi jest dużo większa niż gdzie indziej. Autorka analizy wskazuje, że być może dla najmłodszych badanych, w wieku 18–24 lata, którzy w dużej części mieszkają z rodziną i jeszcze się uczą, „zarzucenie praktykowania jest elementem emancypowania się spod wpływów swojej rodziny i najbliższego środowiska". Ale głównie stawia pytania: czy powodem jest instytucja Kościoła katolickiego, która stała się nie tylko nieatrakcyjna, ale wręcz odstręczająca? A może przyczyną są jakieś inne wpływy – Zachodu, Unii Europejskiej, Internetu?

– To zagadka, co stało się z dwoma najmłodszymi grupami wiekowymi, dlaczego zachowują się w sposób odmienny niż reszta społeczeństwa – powiedział tygodnikowi „Idziemy" prof. dr hab. Krzysztof Koseła z Wydziału Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. – Istnieje hipoteza, że ci właśnie młodzi ludzie wzięli do siebie istniejący w naszym kraju konflikt polityczny; uznali go za swoją sprawę osobistą. Ważnym elementem tego konfliktu są sprawy obyczajowe, a ci najmłodsi postanowili wyrazić sprzeciw wobec tego, co czują i uważają ich rodzice. Wpłynęły na to wydarzenia, których powagi socjologicznej być może nie doceniliśmy. Można sądzić, że zaczęło się to po katastrofie smoleńskiej, gdy ujawnił się zdecydowany antyklerykalizm. Najbardziej radykalne są młode kobiety. Najwyraźniej czują się w obecnej sytuacji bardziej nieszczęśliwe od młodych mężczyzn; są poirytowane, a nawet zagniewane. Chodzi tu m.in. o kwestię aborcji, ale nie tylko. Faktem jest, że młode kobiety są najbardziej zdystansowane wobec Kościoła – dodaje prof. Koseła.

Potrzeba dalszej analizy

Tak naprawdę jednak potrzebne są dalsze badania, bo hipotezy to jednak za mało. Wkrótce będziemy wiedzieć nieco więcej o sytuacji obecnej, bo ukażą się dalsze wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 – należało w nim zadeklarować wyznanie. Ale w dalszym ciągu pozostaje potrzeba zdiagnozowania, dlaczego akurat młodzież tak szybko i gwałtownie odchodzi od wiary.

Ma to wielkie znaczenie przede wszystkim dla Kościoła (nie tylko zresztą katolickiego, ale także wszystkich innych obecnych w Polsce Kościołów i związków wyznaniowych). Okaże się bowiem, czy to sam Kościół popełnił jakieś błędy, a także co powinien zmienić, by skrajnie niekorzystny trend odwrócić.

Niewykluczone, że obecnej sytuacji są winni także politycy. Bo jednak, jak wskazuje prof. Koseła, związek wydarzeń społeczno-politycznych z postawami młodego pokolenia wydaje się dość oczywisty. I nie chodzi tu o wskazanie winnego, ale raczej poważne określenie, jakie działania polityków wpłynęły na decyzje w sprawach wiary.

Oczywiście, wpływ na całą sprawę z pewnością mają też przemiany społeczne i kulturowe na świecie. I to też należałoby określić. Bo na razie wiemy jedno: jeśli obecny trend się utrzyma, wkrótce odsetek wierzących w pokoleniu Z spadnie poniżej 50 proc. A co z kolejnym pokoleniem? …

Neutralni jak dyplomaci?

fot. PAP/EPA/Narong Sangnak

Organizacje LGBT promują czerwiec jako „Miesiąc Dumy", organizując w tym czasie liczne inicjatywy propagujące ich postulaty. Realizacja większości z nich stanowiłaby naruszenie polskiego porządku prawnego i ładu konstytucyjnego Rzeczypospolitej, w tym ochrony małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny. W ubiegłym roku w wydarzenia związane z „Miesiącem Dumy" włączyło się kilkunastu ambasadorów różnych państw w Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym Instytut Ordo Iuris wystosował list do ambasadorów, w którym przypomina, że mają oni obowiązek poszanowania polskich przepisów i powstrzymania się od ingerencji w wewnętrzne sprawy Polski.

REKLAMA

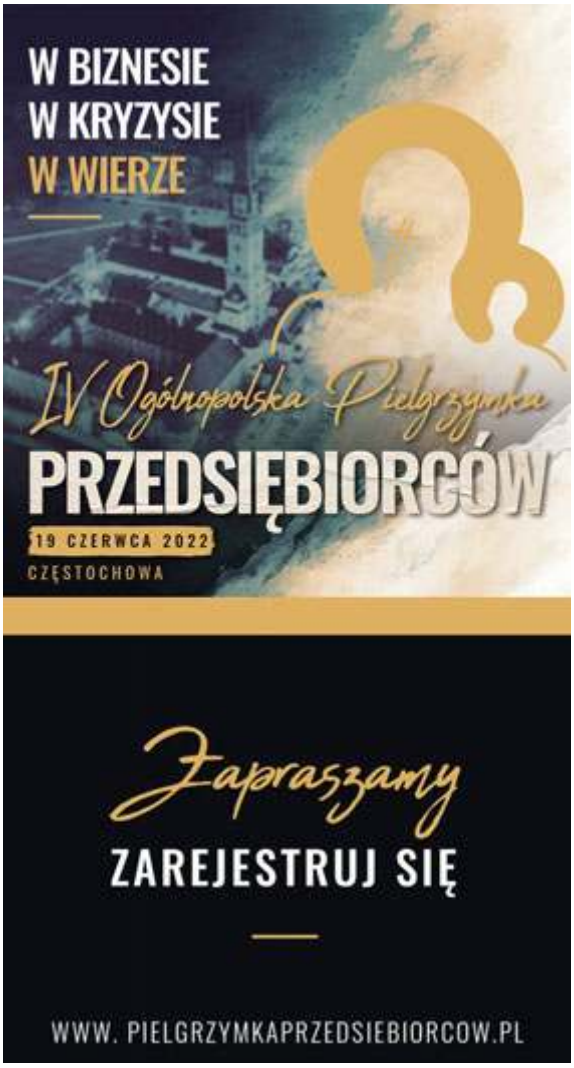

Marek Jurek

Realizm polskich postulatów

Czy w czasie tej wojny można formułować polskie postulaty pokojowe? Czy będą miały znaczenie, gdy wojna będzie się kończyć? Okoliczności powinny na to pozwalać, reszta zależy do nas. Jeśli podstawą do rozmów będzie plan prezydenta Zełenskiego o międzynarodowych gwarancjach neutralności Ukrainy, zawarty również we włoskich propozycjach pokojowych złożonych w ONZ – Polska będzie jednym z jego gwarantów, co niedawno potwierdził prezydent Duda. Już sam fakt, że mamy wspólnie z wielkimi mocarstwami przyjąć związane z tym obowiązki, czyni z Rzeczypospolitej podmiot przyszłego procesu pokojowego. Biorąc pod uwagę międzynarodowe znaczenie konfliktu i relacji Rosji i Ukrainy (a także pośrednie zaangażowanie państw Zachodu), międzynarodowy charakter rozmów pokojowych jest o wiele bardziej prawdopodobny niż proces czysto dwustronny.

Jego przedmiotem będzie zapobieżenie przyszłej wojnie, więc obejmie całość spraw Europy Wschodniej, będzie zatem dotyczył interesów Polski i innych państw Europy Środkowej. Kwestia Królewca ma żywotne znaczenie dla aspirujących do NATO Szwecji i Finlandii. Dla państw bałtyckich tym bardziej, przy czym szczególnie dla Litwy neutralność Białorusi ma również wagę najwyższą.

Ale dlaczego Rosja miałaby się zgodzić na ustępstwa w innych regionach niż Ukraina? Z dwóch powodów będzie to możliwe. Po pierwsze – żeby zakończyć wojnę (pokój w ogóle możliwy jest tylko wtedy, gdy polityczne, ekonomiczne, społeczne koszty wojny staną się dla Rosji zbyt wysokie). Po drugie, dla wynegocjowania spraw dla siebie ważniejszych. Szwecja i Finlandia mogą zaś traktować zamiennie sprawę demilitaryzacji Królewca i udziału w Przymierzu Atlantyckim.

A co będzie, jeśli wypadki potoczą się inaczej albo zwyczajnie nasze postulaty nie zostaną podjęte? Wtedy po prostu pozostaną częścią doktryny państwowej Rzeczypospolitej, tak jak kwestia krymska w wypadku Ukrainy. Jej podnoszenie ma to znaczenie przynajmniej, że skłania do politycznej solidarności inne państwa, podważa stanowisko zaborcy, przygotowuje opinię międzynarodową na jej wznowienie we właściwym czasie. Ale te uwagi mają jedynie charakter zastrzeżenia, ponieważ – jak pisałem wyżej – międzynarodowy proces pokojowy jest najbardziej prawdopodobny.

Na koniec pozostaje jeszcze jeden z polskich celów wojny: uniwersalne potępienie bolszewizmu. To postulat jakościowo różny od totalnie maksymalizujących cele wojny żądań „wydania Putina" („będą musieli" – jak mówił Paweł Kowal). Ten drugi postulat (któremu bliski był premier Morawiecki, mówiąc o koniecznej „deputinizacji" Rosji) to argument przeciw rozmowom pokojowym („nie rozmawia się z terrorystami", jak mówił premier Morawiecki). Potępienie bolszewizmu to sugestia dla społeczeństwa rosyjskiego, szczególnie dla jego następnych władz. Państwa liberalne będą tu miały swoje oczekiwania, więc Polska powinna powiedzieć to, czego od Rosji powinna oczekiwać chrześcijańska opinia Zachodu.

Cztery możliwości

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele,
znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte".
Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić.
(…) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości,
które trzeba „utrzymać" i „obronić".

Jan Paweł II

„Nie zapala się lampy i nie umieszcza się pod korcem, ale na świeczniku" – czytamy w Ewangelii Mateusza (5, 15). Nie wszyscy wiedzą, co oznacza słowo „korzec". Oczywiście każdy może sprawdzić w Internecie, że „korzec to dawna jednostka objętości, stosowana dla ciał sypkich". Była używana od średniowiecza do drugiej połowy XIX w. Korzec dzielił się na 4 ćwiertnie, 16 lub 12 korczyków i 32 lub 24 miary. 30 korców tworzyło łaszt. W okresie XVI–XVIII w. istniało około 300 lokalnych korców, np.: korzec berliński, krakowski, warszawski itd. Prawdopodobnie w starożytności w domach używano korca do gaszenia lamp oliwnych. W ten sposób unikało się zadymienia oraz nieprzyjemnego zapachu.

Natomiast „chować coś pod korcem" oznacza ukrywać coś przed innymi; dbać, by prawda o czymś nie ujrzała światła dziennego. Dziś bardziej modny, dzięki dziennikarzom śledczym i innym demaskatorom, stał się zwrot „zamiatać pod dywan". Można nawet odnieść wrażenie, że przemilczanie złych rzeczy jest dziś najgorszym z możliwych czynów. Świat medialny zdogmatyzował nową zasadę moralną: wszelkie słabości ludzkie muszą zawsze być ujawniane.

Świat medialny zdogmatyzował nową zasadę moralną: wszelkie słabości ludzkie muszą zawsze być ujawniane.

Jezus wskazuje, że światło umieszcza się na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. U Marka i u Łukasza jest zdanie: „nie ma nic ukrytego, co by nie miało wyjść na jaw" (Mk 4, 21; Łk 8,16). U Łukasza znajdziemy również refleksję: „Lampą ciała jest twoje oko. Jeśli twoje oko jest chore, ciało twoje będzie również ciemnością" (11, 33). Nauka Jezusa jest prosta: chodzi o to, aby być dobrym człowiekiem i na takiego wyglądać. Wszelkich innych kombinacji trzeba unikać. A jest ich jeszcze trzy: być dobrym i na takiego nie wyglądać, być złym, a wyglądać na dobrego, być złym i na takiego wyglądać. Oczywiście ta ostatnia postawa nie potrzebuje komentarza.

„Być złym i wyglądać na dobrego" to postawa obłudna. Może być szczególnie szkodliwa, gdy pozory dobroci się wykorzystuje, by szkodzić innym. Niemniej jednak nie afiszować się złymi rzeczami, wstydzić się ich jest czymś godnym pochwały. Ujawnianie własnych słabości, różne wariacje coming out, mają sens tylko wtedy, gdy łączą się z pokutą. Zwykle zło ukryte jest lepiej, by nadal pozostało w ukryciu.

„Być dobrym i wyglądać na złego" zwykle wynika z tchórzostwa, z braku odwagi, aby być autentycznym. Poniekąd jest to też pewna forma obłudy, zamiatania dobra pod dywan lub ukrywania światła pod korcem. Dobrą przecież rzeczą jest, by światło świeciło i oświecało.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Klasa próżniacza

Anna Wardak

W rewelacyjnej książce „Ojciec – strażnik rodziny" J. Stenson, wieloletni dyrektor szkół dla chłopców, mający kontakt z bardzo wieloma rodzinami, dzieli się niezwykle ciekawym wnioskiem, porównując styl życia współczesnej młodzieży – nie całej, lecz na pewno znaczącej jej części – do dziewiętnastowiecznej arystokracji, która „dzięki swojemu bogactwu i wpływom często żyła życiem klasy próżniaczej". Tu z góry przepraszam potomków i sympatyków owych wyższych sfer, którzy mogą poczuć się urażeni bezpośredniością sądu autora.

Porównanie to ma charakter nieco żartobliwy, co bynajmniej nie pozbawia go trafności. Dlaczego? „Dobrobyt, w którym żyjemy, zmienił naszą młodzież w klasę próżniaczą" – twierdzi Stenson. Zastanówmy się… Klasa ta nie wykonywała żadnej poważnej i rzetelnej pracy, żyjąc na koszt innych i z ich pieniędzy. Oczywiście utrzymanie uczących się dzieci jest obowiązkiem rodziców, rzecz w tym, że ta sytuacja często przeciąga się ponad miarę, a młodzi ludzie, mający fizyczny i intelektualny potencjał do podjęcia pracy zarobkowej, nadal wyciągają rękę do rodziców, uważając za coś naturalnego, że to oni powinni zaspokajać ich potrzeby – a nierzadko również spełniać zachcianki – i to bynajmniej nie tylko te najbardziej podstawowe. A więc możliwości i przywileje dorosłych przy mentalności, samodzielności i odpowiedzialności właściwych dzieciom.

Ten dramatyczny dysonans utrzymuje się nieraz długo. Członkowie „klasy próżniaczej", nastawieni głównie na konsumpcję, przyjemności i rozrywkę, mieli przy tym zapewnione komfortowe życie: wygodne lokum, wyżywienie, opiekę zdrowotną, staranne wykształcenie, możliwości podróżowania, wiele form rozrywki dostępnej na zawołanie oraz mnóstwo wolnego czasu. Oczywiście taki tryb życia, fakt, że nie musieli wkładać wysiłku w zdobywanie rzeczy, pokonywanie przeszkód i trudności, a wszystkie ich potrzeby były zaspokajane przez innych, często nawet zanim sami zdążyli uświadomić sobie ich istnienie, rodził u nich liczne wady charakteru: lenistwo, egoizm, rozwiązłość, roszczeniowość, brak wytrwałości, a także coś, co można określić jako „gorączkową ucieczkę przed nudą". Czy tego właśnie nie dostrzegamy u znacznego odsetka współczesnej młodzieży?

Dobrobyt, w którym żyjemy, zmienił naszą młodzież w klasę próżniaczą.

Zasadnicza różnica polega jednak na tym, że współczesna „klasa próżniacza" w większości przypadków nie dostanie w spadku wielkiej fortuny. W pewnym momencie będą oni musieli podjąć odpowiedzialność związaną z pracą i rodziną, a to oznacza mniej czasu na korzystanie z rozrywek na rzecz większej ilości obowiązków i wyzwań typowych dla dorosłego życia. Mamy więc alternatywę: od małego przygotowywać do tego nasze dzieci albo już zacząć gromadzić pokaźną fortunę, którą po nas odziedziczą.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Tradycjonaliści

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Czuję niepokój, patrząc na tradycjonalistów, bo z jednej strony widzę tam ludzi mających przemyślane i pewnie spójne konserwatywne poglądy, a z drugiej strony dostrzegam dziwaków wysyłających mi przez komórkę wątpliwej produkcji pomysły pobożności i bardzo wybiórcze korzystanie z Pisma Świętego, np. unikające mówienia o tym, co dobre. Widzę sporo wzbudzających szacunek znaków pobożności, estetykę śmiesznych firanek lub superelegancckich szat liturgicznych, także gestów niepasujących do zachowania mężczyzny. Rozumiem też konserwatywną krytykę papieża, soboru, ruchów i księży, bo mi się też nie wszystko podoba w Kościele, ale odbieram to wszystko jako zbyt agresywne, zajadłe i lękowe jednocześnie. Czy można ten problem wyjaśnić?

Pytałem księży cieszących się moim największym szacunkiem, a pamiętających czasy przedsoborowe, o ich opinie na temat tradycjonalizmu. Orzekali zgodnie, że reformy były konieczne i nieuniknione. Kościół przed soborem jawił się im jako coraz mniej ewangeliczny, za mało zajmujący się Jezusem Chrystusem i Jego Słowem, a za bardzo skupiony na grzechu, prawie, ludzkich wysiłkach i przepisach. Ludzie i liturgia byli traktowani ze zbyt małą miłością. Osobiście nie pamiętam tych czasów, ale widząc zachowanie i nauczanie księży wyświęconych przed Vaticanum II, skłaniam się ku tezie, że sobór i ruchy odnowy Kościoła były dziełem Ducha Świętego. Były ratunkiem Kościoła. Sam jestem pod wrażeniem piękna i treści dokumentów soborowych.

W sprawach liturgicznych sobór spowodował rewolucję. Zrodziła ona kontrrewolucję, czyli tradycjonalizm, zwłaszcza lefebryzm. Nie bez powodu. Dokumenty soborowe są piękne, ale wykonanie ich – zwłaszcza na zachodzie Europy – bywało głupie i zlaicyzowane. Jak to powiedział mój ojciec chrzestny: jeśli można przestawić ołtarz w kościele, to już wszystko można przestawić.

Czy można problem tradycjonalistów rozwiązać? Po ludzku nie. Papieże, także Franciszek, wyciągali rękę do lefebrystów, dając im kolejne prawa. Gesty dobrej woli i racje intelektualne okazały się niewystarczające. Każdy człowiek dokonuje decyzji duchowych w tajemnicy serca. Można się w argumentach rozumowych pomieszanych z uczuciami zagalopować. Tak w dyskusji zagalopował się kiedyś geniusz religijny Marcin Luter. Tak w polemice zagalopowują się niektórzy księża i świeccy. Poszli tak daleko od domu, że wstyd i strach im już zawrócić. Bóg jeden może sprawić cud przemiany w uparciuchu, cud powrotu. Więcej można zrobić modlitwą, postem i jałmużną w intencji tradycjonalistów niż dyskusjami.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

RECENZJE

Miecz archanioła

Siedem sanktuariów poświęconych św. Michałowi Archaniołowi leży w prostej linii łączącej Irlandię i Izrael. Z kolei trzy najważniejsze miejsca na tym szlaku – Mont Saint Michel we Francji, Sacra di San Michele w Dolinie Susa i Monte Sant'Angelo w Gargano – dzieli od siebie ta sama odległość. Legenda opisuje, że Via Sancti Michaelis odzwierciedla uderzenie miecza, którym św. Michał Archanioł zadał cios Szatanowi, by strącić go do piekielnych czeluści. Dlatego Artur Żak niestrudzenie przekonuje, że to miejsca nieprzypadkowe.

Książka poświęcona tzw. mieczowi św. Michała Archanioła odkrywa dawne historie. Pozwala wspiąć się na tonący w chmurach górski szczyt i poczuć rześkie alpejskie powietrze, ale też poznać ciszę bijącą od skał groty w Gargano. Przede wszystkim jednak prowadzi do niezwykłego spotkania z Bogiem i sobą samym, w obecności św. Michała. Jak zwraca uwagę autor: „(…) to, co jest prawdziwą wartością, ma swój początek w modlitwie i kontemplacji. Wielkość nie rodzi się w hałasie. Spotkanie z Bogiem wymaga ciszy. Trzeba umieć zostawić codzienność i choć na kilka, kilkanaście minut uczepić się Bożej obecności. Nie da się budować rzeczy wielkich bez fundamentu kontemplacji i zasłuchania w Boga". To cenna lekcja, choć dziś tak często ignorowana./**amd**

„Miecz św. Michała Archanioła"
Artur Żak
Wydawnictwo Franciszkanów
Bratni Zew
Kraków 2022

Dla resortu i partii

Niemal wszyscy chcieli walczyć. Jedni z „klerem", inni z „wrogami demokracji", a jeszcze inni z „zaplutymi karłami reakcji" czy „szkodnikami gospodarczymi". Pracę w bezpiece traktowali jako drogę awansu społecznego, wszak wielu z nich (jeśli nie większość) miało spore braki w wykształceniu. Nie przeszkadzało to jednak – po kilkumiesięcznym kursie – zostać np. sędzią ferującym wyroki, nawet te najostrzejsze.

Sylwetki kolejnych funkcjonariuszy zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach, tworzących w latach 1944–1956 centralę UB, przedstawiono w drugim już tomie książki „Leksykon bezpieki". Są ich zdjęcia, dokumenty. Większość zajmowała się pracą operacyjną w obszarze gospodarczym bądź wyznaniowym. Jak choćby jedyna w tym gronie kobieta, Maria Grzebyk, która w 26. roku życia poprosiła o przyjęcie do pracy w UB. Po siedmiu latach awansowała, zostając kierownikiem sekcji odpowiedzialnej za działania operacyjne wobec żeńskich zakonów, w tym słynnej akcji z 1954 r. wysiedlenia 1300 sióstr ze Śląska. Sfrustrowana faktem, że siostry nie godziły się na agenturalną współpracę, zajęła się podsłuchami w ambasadach i hotelach. Ostatecznie, nie bez konfliktów w resorcie, mając 40 lat, rozstała się z bezpieką. Ta jednak świadczenia emerytalne z resortu jej przyznała. To tylko jedna z 50 postaci przedstawionych w tomie historii./**wś**

„Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956"
Instytut Pamięci Narodowej
Warszawa 2021, 584 s.

Fronton świątyni

Młoda parafia

tekst i zdjęcia: Patryk Lubryczyński

Parafia św. Łukasza Ewangelisty jest najmłodszą parafią w dekanacie tarchomińskim. Niedawno sfinalizowała budowę swojej świątyni.

Konsekracja kościoła przy ul. Sprawnej 9 w Warszawie odbyła się 21 maja. Eucharystii przewodniczył bp Romuald Kamiński (szerzej o uroczystości pisaliśmy w „Idziemy" nr 22/2022).

Parafia liczy niewiele ponad dwadzieścia lat. Ówczesny ordynariusz bp Kazimierz Romaniuk 22 maja 2001 r. wydelegował ks. Grzegorza Rowińskiego do utworzenia nowego ośrodka duszpasterskiego. Wydzielono go z części parafii św. Franciszka z Asyżu. Obecny proboszcz ks. Marek Knych opowiada, że bp Romaniuk, dostrzegając proces urbanizacji Białołęki, przewidywał, że będzie tu w przyszłości potrzebna parafia. – Po latach widać, że była to słuszna decyzja, ponieważ dzielnica sukcesywnie się rozbudowuje – mówi ksiądz proboszcz.

Ksiądz proboszcz Marek Knych

Trudne początki

– Ponad trzydzieści lat temu, gdy byłem alumnem w seminarium, jeździłem do parafii św. Jakuba Apostoła na Tarchomin. Pamiętam autobus z tabliczką „Tarchomin – wieś". Wysiadałem z klerykami przy parafii św. Jakuba na ul. Mehoffera. Na terenie obecnej parafii św. Łukasza Ewangelisty nie było nic, wzdłuż ul. Odkrytej znajdowały się jedynie pojedyncze domy – wspomina ks. Marek Knych.

Półtorahektarowy plac pod budowę kaplicy, plebanii i kościoła uzyskano dzięki staraniom warszawsko-praskiej kurii. Ośrodek duszpasterski przy ul. Sprawnej erygował bp Romaniuk 18 października 2001 r. Kolejnym ważnym krokiem było wydanie 21 kwietnia 2004 r. przez ordynariusza warszawsko-praskiego dekretu o przekształceniu ośrodka w parafię św. Łukasza Ewangelisty. Pierwszym proboszczem został mianowany dotychczasowy administrator, ks. Grzegorz Rowicki.

Wiosną 2008 r. rozpoczęły się prace przy budowie świątyni, według projektu inż. Aleksego Dworczyka oraz inż. Jerzego Freja z Łodzi. Po roku wykonano stropy piwnic i osiągnięto tzw. stan zero. W uroczystość Bożego Ciała w 2009 r. ks. Rowicki na płycie budowanego kościoła sprawował Mszę świętą. Jesienią podjęto prace przy wznoszeniu ścian kościoła. Ze względu na brak funduszy budowę wstrzymano.

Dekretem wydanym 21 kwietnia 2013 r. przez ówczesnego ordynariusza warszawsko-praskiego abp. Henryka Hosera SAC nowym proboszczem został ustanowiony ks. Marek Knych. Wcześniej bp Kazimierz Romaniuk dwukrotnie proponował mu podjęcie w jakimś miejscu budowy kościoła, jednak on za każdym razem odmawiał. Będąc wikariuszem w parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na warszawskiej Saskiej Kępie, znowu otrzymał zapytanie o podjęcie się kontynuowania budowy.

– Stwierdziłem, że nie powinienem po raz kolejny odmawiać. Ówczesny proboszcz parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy ks. inf. Stanisław Rawski powiedział mi: „Księże Marku, niech się ksiądz podejmie dzieła budowy kościoła, ja pomogę". Nie wiedziałem, że zostanę skierowany akurat do białołęckiej parafii – wyjaśnia ks. Knych.

Zwieńczenie dzieła

Po przybyciu nowego proboszcza zawiązany został Komitet Budowy Kościoła i Rada Parafialna. Prace budowlane zaczęły szybko postępować. Waldemar Siemiątkowski z Komitetu Budowy Kościoła zaznacza, że konsekracja świątyni była dla niego zwieńczeniem prawie dwudziestoletniej pracy. – To był bardzo radosny i historyczny moment. Kościół jest wykonany solidnie, z wytrzymałych materiałów. Wierzę, że będzie służył kolejnym pokoleniom. Mamy jedną z najnowocześniejszych świątyń w Warszawie. Cieszę się, że mogłem podzielić się swoją wiedzą z zakresu budownictwa – mówi Waldemar Świątkowski.

Jak podkreśla, zadbano o zaplecze sanitarne, ogrzewanie kościoła oraz obszerny parking na 140 samochodów. Obecnie Komitet zajmuje się pozyskiwaniem funduszy na uregulowanie części płatności za przeprowadzone inwestycje.

We wnętrzu świątyni powstała boczna kaplica adoracji Najświętszego Sakramentu, która jest szczelnie oddzielona od reszty kościoła, zapewniając przestrzeń do kontemplacji Jezusa Eucharystycznego. Obecnie podczas niedzielnych Mszy świętych kaplica służy także jako miejsce modlitwy dla rodziców z małymi dziećmi, aby najmłodsi płaczem czy chodzeniem po Kościele nie przeszkadzali innym wiernym w przeżywaniu Eucharystii.

Wnętrze świątyni

Parafia jest najmłodszą w dekanacie tarchomińskim nie tylko, jeśli chodzi o powstanie, ale także jedną z najmłodszych pod względem średniej wieku jej mieszkańców. Parafianie w znacznej mierze to ludzie młodzi przyjeżdżający na studia do stolicy albo rodziny z małymi dziećmi. Wielu wiernych nie jest zakorzenionych w życiu parafii, ponieważ na weekendy wyjeżdża w rodzinne strony, przeważnie w rejon wschodniej Polski. Dodatkowo istnieje duża rotacja mieszkańców, co nie sprzyja budowaniu poczucia wspólnoty.

Jak zapowiada ksiądz proboszcz, teraz wyzwaniem będzie umacnianie Kościoła przez duże „K", czyli związanej z Chrystusem duchową więzią wspólnoty wierzących.

Parafia św. Łukasza Ewangelisty przy ul. Sprawnej 9 w Warszawie.
Tel. kancelaryjny 731 953 284,
e-mail: parafia.swlukasza.waw@gmail.com

W SKRÓCIE

■ **Procesje Bożego Ciała.** Centralne uroczystości Bożego Ciała w diecezji warszawsko-praskiej odbędą się 16 czerwca w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku, ul. Grochowska 365, o godz. 10.00. Mszy świętej będzie przewodniczył bp Romuald Kamiński. Trasa procesji ulicami: Grochowska, Gocławska, Mińska, Grochowska. W archidiecezji warszawskiej główne uroczystości odbędą się w bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście w Warszawie, gdzie o godz. 10.00 zostanie odprawiona Msza święta koncelebrowana pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza. Bezpośrednio po Mszy świętej wyruszy orszak procesyjny, który przejdzie trasą: bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela, ul. Świętojańska, pl. Zamkowy, pl. Bernardyński. Kazanie przy IV ołtarzu wygłosi kard. Kazimierz Nycz.

■ **Ogólnopolska pielgrzymka.** 11 czerwca w sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Loretto odbędzie się IX Ogólnopolska Pielgrzymka Ministrantów i Lektorów oraz ich duszpasterzy. W programie: 10.00–11.00 rejestracja grup (wjazd główny do sanktuarium), 11.00 rozpoczęcie, przywitanie grup, zapoznanie z Loretto, 12.00 Msza święta przy ołtarzu polowym, 13.15–15.00 obiad, rekreacja (uczestnicy pielgrzymki podczas rejestrowania się otrzymają talony). Przewidziano czas na samodzielne zwiedzanie sanktuarium, zapoznanie się z ofertą sióstr loretanek, strefę zabawy. O 14.30 prezentacja o bł. Karolu Acutisie „O kulcie Eucharystii". O 15.00 nabożeństwo do Matki Bożej Loretańskiej i zawierzenie Służby Liturgicznej (w kościele). Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

■ **Piknik z tatą.** Dobre Miejsce wraz z Radą i Zarządem Dzielnicy Bielany oraz proboszczem ks. Wojciechem Drozdowiczem zapraszają rodziny z dziećmi 19 czerwca na piknik z okazji Dnia Ojca. W programie: 10.00 – start kiermaszu rękodzieła, 11.00 – uroczysta Msza święta, na jej końcu, jak co roku, odbędzie się ślubowanie ojców według tekstu zaczerpniętego z filmu „Odważni", 12.00 – program animacyjny z Psim Patrolem oraz Pszczółką Mają i Filipem w wykonaniu Teatru Forma, zajęcia otwarte Akademii Hutnika Warszawa dla dzieci i rodziców z nagrodami w postaci gadżetów sportowych, 14.15 – „Historia Daniela w jaskini lwa" – spektakl dla dzieci w wykonaniu Teatru Eden. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

RÓŻAŃCOWY ZJAZD

W parafii św. św. Apostołów Piotra i Pawła przy ul. Kościelnej 2 w Dębem Wielkim odbędzie się 18 czerwca X Jubileuszowy Zjazd Róż Rodzinnych Diecezji Warszawsko-Praskiej. W programie: 9.30 – powitanie pielgrzymów i wniesienie figury MB Fatimskiej, 9.45 – modlitwa różańcowa, 10.20 – konferencja, ks. Grzegorz Sikorski FDP, 11.20 – świadectwo życia o mocy modlitwy różańcowej, gen. bryg. Artur Jakubczyk, 12.00 – Eucharystia pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego, 13.00 – agapa, poczęstunek dla pielgrzymów. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich „Skarb Serca" zapewni opiekę dzieciom. Patronat medialny tygodnik „Idziemy".

ORSZAK DZIEJÓW

Od Mieszka I do Jana Pawła II – ponad sto postaci w historycznych strojach przeszło 5 czerwca Krakowskim Przedmieściem w Warszawie. Po zakończeniu przemarszu odbył się spektakl „Wyprawa po światło" o wynalazcy lampy naftowej Ignacym Łukasiewiczu, był Polonez Wszech Czasów, a także gry i zabawy dla dzieci. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

fot. www.facebook.com/orszak.dziejow

MB AKOWSKA

W parafii Matki Bożej Królowej Polskich Męczenników na Grochowie ks. prał. Krzysztof Jackowski i ks. Mariusz Czyżewski 5 czerwca poświęcili obraz Matki Bożej Akowskiej. W uroczystości wzięli udział weterani powstania warszawskiego. Inicjatorem i fundatorem obrazu jest miejscowy parafianin Jerzy Jarecki. Malarka Anna Zyndwalewicz z Wrocławia, wykonując dzieło, inspirowała się znanym obrazem, który namalowała w sierpniu 1944 r. Irena Pokrzywnicka./**is**

fot. Irena Świerdzewska

fot. www.facebook.com/PapieskieDzieladaMisyjne

OBLICZA MISJI

Na placu Trzech Krzyży w Warszawie, przed kościołem św. Aleksandra, do 19 czerwca chętni mogą obejrzeć wystawę plenerową „Oblicza misji" poświęconą Papieskim Dziełom Misyjnym. Ekspozycję oficjalnie otworzył abp Giovanni Pietro Dal Toso, sekretarz pomocniczy Kongregacji Ewangelizacji Narodów i przewodniczący Rady Wyższej Papieskich Dzieł Misyjnych.

ZAMIESZKAJCIE W KAPŁAŃSTWIE

4 czerwca dziesięciu diakonów archidiecezji łódzkiej przyjęło w bazylice archikatedralnej św. Stanisława Kostki w Łodzi święcenia kapłańskie. Liturgii przewodniczył abp Grzegorz Ryś. – Zamieszkajcie w waszym kapłaństwie. Poczujcie się w nim jak w domu. Nie traktujcie kapłaństwa jak sutanny, którą można zdjąć z siebie na dwa miesiące wakacji. Trwaj na modlitwie, w Eucharystii, spowiadaniu, celibacie, posłuszeństwie – apelował do neoprezbiterów metropolita łódzki./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

FRANCISZKAŃSKIE ŚWIĘCENIA

W sanktuarium św. Antoniego z Padwy w łódzkich Łagiewnikach czterech franciszkańskich diakonów otrzymało z rąk abp. Grzegorza Rysia święcenia kapłańskie. Kandydatami do święceń byli należący do Prowincji Warszawskiej oo. Franciszkanów OFMConv bracia: dk. Szymon Bielak, dk. Rafał Jendras, dk. Maksymilian Konieczny oraz dk. Paweł Ratyński. – Niech was Pan Bóg zachowa od takiej gorliwości, która jest na całego, ale tylko po swojemu! Ja i tylko ja, po co mi ten sąsiad – przestrzegał abp Ryś./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

W SKRÓCIE

■ **Koncert „Miastu i światu".** Na pl. Zamkowym w Warszawie 12 czerwca o godz. 19.00 rozpocznie się koncert „Miastu i światu". Tematem wydarzenia muzycznego są słowa Jana Pawła II „Nie lękajcie się". Warstwa merytoryczna zostanie uzupełniona o akcenty wyrażające solidarność z Ukrainą, w tym m.in. pieśni w języku ukraińskim. Zespół muzyków (chór, instrumentaliści, soliści) poprowadzą kompozytorzy: Hubert Kowalski, Leopold „Poldek" Twardowski oraz Piotr Pałka. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

■ **Wieczór uwielbienia.** Parafia św. Wawrzyńca w Gliniance zaprasza na „Wieczór Uwielbienia – Glinianka" w Boże Ciało (16 czerwca) o godz. 17.00. W wydarzeniu wezmą udział Michał „Misiek" Koterski – aktor, prezenter telewizyjny, satyryk – oraz Dominika Chorosińska – aktorka, dziennikarka telewizyjna.

■ **Msza dziękczynna.** Uroczystą Mszę świętą dziękczynną za 50 lat posługi kapłańskiej ks. prał. Wiesław Kądziela odprawi 23 czerwca o godz. 18.30 w kościele Seminaryjnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54 w Warszawie. Do udziału w liturgii zaproszeni są szczególnie lektorzy archidiecezji warszawskiej, których ksiądz prałat jest wychowawcą i opiekunem.

■ **Konwersatorium z prymasem.** Ksiądz proboszcz Bogdan Bartołd zaprasza 15 czerwca na godz. 19.30 do archikatedry warszawskiej, ul. Świętojańska 8, na kolejne spotkanie z cyklu „Prymas Tysiąclecia mówi do nas".

■ **Wigilia Bożego Ciała.** Na wspólną modlitwę w wigilię uroczystości Bożego Ciała 15 czerwca zapraszają siostry benedyktynki sakramentki z kościoła Kazimierza Królewicza w Warszawie. W programie: 19.00 – monastyczna liturgia godzin z siostrami: godzina czytań i kompleta, 20.00–21.00 – adoracja Najświętszego Sakramentu zakończona błogosławieństwem eucharystycznym.

■ **Warszawskie Spotkanie Benedyktyńskie.** W kościele Kazimierza Królewicza u sióstr benedyktynek sakramentek przy ul. Rynek Nowego Miasta 2 w Warszawie odbędzie się 25 czerwca spotkanie pod tytułem „Jak czytać Filokalię? Nad Hezychiuszem z Synaju", które poprowadzi opat tyniecki Szymon Hiżycki OSB. W programie: 9.00 – Msza święta z homilią, 9.45 – adoracja Najświętszego Sakramentu, 10.00 – konferencja tematyczna, 10.45 – spotkanie w salce zakończone modlitwą w ciągu dnia z liturgii godzin.

fot. Aleksandra Plichta

Nowi kapłani

W konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku 4 czerwca bp Romuald Kamiński udzielił święceń kapłańskich sześciu diakonom Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej.

W homilii biskup mówił o cechach, którymi powinien odznaczać się dobry kapłan.

– Potrzebna jest pokora. Trudno jest dziś być w tym świecie pokornym, bo to niepopularne, ale nie ma innej drogi. Jeśli ktoś poważnie chce iść i czynić wielkie sprawy Boże, musi być człowiekiem pokornym i umiejącym słuchać. Po tym poznajemy ludzi pokornych, że umieją powstrzymać się od swojej gadatliwości, żeby ciągle być na pierwszym miejscu i udowadniać swoją rację. Słuchać to wielka sprawa. […] Bądźcie ubodzy. Wprawdzie jest to XXI w., ale to jest ogromna umiejętność i bardzo potrzebna, żeby umieć stanąć wbrew wszystkim zwyczajom, pragnieniom, dobrze widzianym sytuacjom i mieć w sobie taką moc, by pokazać swoim życiem: środki ubogie są najlepsze dla duszpasterza.

Bp Kamiński szczególnie mocno podkreślał też wagę służby.

– Kapłan do ostatniego tchnienia ma służyć ludziom i tylko to go winno interesować. […] Musicie sobie więcej niż inni uświadomić, że macie być pomocą na drogach drugiego człowieka.

Nowymi kapłanami zostali: ks. Radosław Chilimoniuk (32 lata) z par. św. Anny w Radzyniu Podlaskim (diecezja siedlecka), przed seminarium ukończył studia historyczne o profilu nauczycielskim; ks. Mariusz Kowalski (32 lata) z par. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Siennicy, magister pedagogiki, przed seminarium pracował jako wychowawca w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii; ks. Przemysław Misior (25 lat) z par. Miłosierdzia Bożego w Otwocku-Ługach, w której związany był ze wspólnotą Służby Liturgicznej; ks. Mateusz Proczek (26 lat) z par. św. Apostołów Piotra i Pawła w Dębem Wielkim, związany ze wspólnotą ministrantów, Ruchem Światło-Życie oraz Warszawską Pielgrzymką Pieszą; ks. Kazimierz Siewko (29 lat) z par. św. Łucji w Warszawie-Rembertowie, przed seminarium uzyskał tytuł inżyniera na Politechnice Warszawskiej oraz pracował przy budowie II linii metra; ks. Paweł Szmytkowski (26 lat) z par. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Starej Miłośnie.

Aleksandra Plichta

Dziękczynienie za beatyfikację

Pod hasłem „Dziękujemy za błogosławionych kardynała Stefana Wyszyńskiego i matkę Elżbietę Różą Czacką” 5 czerwca w Świątyni Opatrzności Bożej po raz piętnasty celebrowano Święto Dziękczynienia.

Uroczystej Mszy świętej przewodniczył kard. Kazimierz Nycz w koncelebrze z 21 biskupami, wśród nich kard. Stanisławem Dziwiszem i abp. Wojciechem Polakiem, prymasem Polski. Na wstępie metropolita warszawski podkreślił, że wołanie Jana Pawła II „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi” jest uzasadnione i konieczne także dzisiaj, kiedy świat wychodzi ze skutków pandemii, podczas okrutnej wojny wywołanej przez państwo rosyjskie wobec Ukrainy, w czasie pomocy uchodźcom ukraińskim, gdy Kościół szuka heroicznie drogi do młodego pokolenia. Kard. Nycz przyznał, że podczas beatyfikacji nikt nie przypuszczał, że Bóg dał nam nowych patronów na nowe czasy i wyzwania zarówno w świecie, jak i w Kościele.

Homilię wygłosił bp prof. Jan Kopiec, ordynariusz gliwicki, który jest też przewodniczącym Rady Programowej wydającej „Pro memoria” kard. Stefana Wyszyńskiego. – Oboje błogosławieni, za których Bogu i Kościołowi dziękujemy, pozostawili nam program życia nie tylko na lata spokojne, ale nade wszystko na trudne czasy – powiedział kaznodzieja. Nazwał Prymasa Tysiąclecia „tytanem ducha”, wskazał na jego zawierzenie Bogu oparte na „Maryjnym *fiat*”. Mówił o jego ukochaniu kapłaństwa, oddaniu Kościołowi, co przyniosło wyjątkowe owoce jego biskupiej posługi i przewodnictwa Kościołowi w Polsce w trudnych czasach komunizmu. Biskup Kopiec zaznaczył, że Prymas Tysiąclecia czuł się odpowiedzialny za własny kraj i naród. – Posądzany o nacjonalizm, o nierozumienie wyzwań czasu, potrafił pokazać, co to miłość ojczyzny, co to pamięć historii, co to zdrowy duch narodu, który nie może dać się zniewolić doraźnym ideologiom – podkreślał bp Kopiec. Wskazując na matkę Czacką, zwrócił uwagę, że nowa błogosławiona pokazała, że mimo kalectwa można z miłością służyć bliźnim.

Obchody Święta Dziękczynienia rozpoczęła procesja dziękczynna z relikwiami świętych i błogosławionych, która rano wyruszyła Traktem Królewskim z archikatedry św. Jana Chrzciciela. Po raz pierwszy niesiono w niej relikwie błogosławionych Stefana Wyszyńskiego i Róży Czackiej, którzy zostali wyniesieni na ołtarze 12 września 2021 r.

Święto Dziękczynienia po raz pierwszy obchodzono w 2008 r., a jego inicjatorem jest kard. Kazimierz Nycz./**wś**

fot. PAP/Radek Pietruszka

W konkatedrze na Kamionku 1 czerwca odbyło się podsumowanie pierwszego etapu synodu o synodalności. Mszy świętej przewodniczył bp Romuald Kamiński, homilię wygłosił bp Jacek Grzybowski. Zaprezentowano wyniki raportu o diecezji warszawsko-praskiej.

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

Wnioski z synodu

Podczas kilku miesięcy prac z całej diecezji spłynęło 2010 ankiet, w tym 908 anonimowych, 468 ankiet wspólnotowych oraz 634 ankiety indywidualne. Łącznie ponad 12,5 tys. osób wypowiedziało się na różne tematy, które zaproponował papież Franciszek.

Biskup Jacek Grzybowski omówił wyniki ankiet wspólnotowych. Jedną taką ankietę wypełniało od kilku do kilkudziesięciu osób, zależnie od liczebności wspólnoty, w kołach różańcowych ok. 20 osób. Z ankiet wynika, że wybór inicjatyw, w których uczestniczą osoby ze wspólnot, postrzegany jest przez pryzmat konkretnego księdza. Jednocześnie wyniki raportu pokazują brak komunikacji w parafiach między duchownymi a wspólnotami. – Roszczeniowa wspólnotowa postawa wobec księży, konkurowanie o księdza w parafiach, w których jest dużo wspólnot, niechęć do przyjmowania krytyki, ale jednocześnie ludzie ze wspólnot mówią, że księża nie są otwarci na dialog – analizował bp Grzybowski. – Ludzie ze wspólnot parafialnych nie czują się współodpowiedzialni za parafię, wspólnoty postrzegają siebie jako cel sam w sobie, są zamknięte, homogeniczne, konkurują między sobą – ubolewał.

Analizując wyniki raportu, bp Grzybowski wskazał, że w parafiach określane są jedynie cele krótkofalowe, dotyczące takich spraw jak budowa kościoła, zbiórki na potrzeby remontowe czy na rzecz osób potrzebujących, terminy nabożeństw, nie planuje się natomiast długofalowych celów tzw. ideowych, dotyczących rozwoju parafii.

Innym ważnym tematem, który wybrzmiał w ankietach wspólnotowych, jest kwestia przejrzystości finansów wspólnot i parafii. – Warto wprowadzić nakaz rozliczania wydatków, aby wierni nie nabierali podejrzeń, nie mając wiedzy w tym temacie – zachęcał bp Grzybowski.

Biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej wskazał też na konieczność poprawy jakości nauczania religii w szkołach. Rodzice i dzieci oceniają, że lekcje są nudne, nie kształtują wiary, a wręcz do niej zrażają. Rodzice twierdzą, że sami kształcą swoje dzieci, żeby przekazać im wiedzę na temat Pisma Świętego. Forma nauczania i treść lekcji religii nie odpowiada większości młodzieży, dla której media społecznościowe są autorytetem i kształtują jej postawy.

– W mentalności ludzi młodych dominuje dyskurs – o Kościele mówią takim językiem, jaki dominuje w mediach. Lekcja religii jest przez nich postrzegana bardzo negatywnie, jako nudna i sztampowa. Młodych pociąga wspólnota, relacje, zrozumienie, świadectwo wiary. Bierzmowani narzekają na brak relacji z księżmi i możliwości swobodnej i autentycznej rozmowy z nimi – mówił bp Grzybowski.

Socjolog Piotr Agatowski podsumował ankiety anonimowe i indywidualne. Wynika z nich, że parafie spełniają potrzebę rozwoju wiary. – Najważniejszy w parafii jest ksiądz; jego zachowanie, przykład życia, „rysa" na wizerunku przekładają się na wiarę parafian i na stosunek do Pana Boga – mówił Piotr Agatowski. Ankietowani zwracają uwagę na jakość homilii, dla wielu jest ona najważniejszym elementem Mszy świętej. – Homilie są kluczem do głębokości wiary, ale także stopnia przywiązania do parafii. Jeśli nie będą ciekawe, ale nudne i sztampowe, to wierni nie będą przychodzić do Kościoła – ocenia socjolog. Połowa parafian podkreśla potrzebę kontaktu z księdzem. Określają, że wizyta kolędowa w domach i konfesjonał są jedynymi okazjami do rozmowy, co oceniają jako niewystarczające. Dobrą praktyką byłoby wychodzenie kapłana do wiernych po skończonej Mszy świętej, możliwość kontaktu telefonicznego czy mailowego. Druga grupa parafian nie potrzebuje kontaktu ani angażowania się w parafię. Składając ofiary na tacę, oczekują, że przygotowane będzie miejsce, do którego przychodzą na Mszę.

– 10 proc. ankietowanych wypowiada się za tradycyjną Mszą tzw. trydencką. Nie rozumieją ostatnich rozporządzeń Stolicy Apostolskiej, oceniają, że Kościół odchodzi od wiary. Konieczny jest dialog z nimi – ocenia Piotr Agatowski. Młodzież jest kolejną grupą wymagającą uwagi i pracy ze strony duszpasterzy. – Współczesny świat oferuje im bez wysiłku wszystko, natomiast Kościół i wiara wymagają poświęcenia. Źle oceniają stanowisko Kościoła wobec środowisk LGBT, a ksiądz mówiący o wartościach moralnych jest według nich „niewspółczesny" i „demonizuje problem". Czują się lekceważeni przez świeckich i duchownych, którzy traktują ich jako „nie znających życia". – Nie ma dla nich propozycji w Kościele, w homilii powinno być do nich kierowanych chociaż kilka zdań – ocenia socjolog.

W ankiecie parafianie pozytywnie ocenili uroczyste obchodzenie odpustów i innych świąt, spotkania kulturalne, odczyty. Wysoko oceniona została w parafiach praca sióstr ze zgromadzeń zakonnych i działalność Caritas./**is**

Jedynemu Bogu

fot. Biuro Prasowe DW-P/Jakub Troszyński

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Tłuszczu odbył się 2 czerwca finał diecezjalnego konkursu dla młodzieży klas VI–VIII „Soli Deo – Jedynemu Bogu". Jego organizatorem był Wydział Nauki Katolickiej Diecezji Warszawsko-Praskiej. Konkurs, dotyczący bł. kard. Stefana Wyszyńskiego, składał się z dwóch etapów. Wzięło w nim udział 42 uczniów z 28 szkół leżących na terenie diecezji warszawsko-praskiej. Laureatami konkursu zostali: Wiktoria Branicka ze SP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Zamieniu, uczęszczająca na katechezę pod kierunkiem Anny Ratyńskiej, Weronika Olszowiec ze SP nr 7 im. VII Obwodu „Obroża" Armii Krajowej w Legionowie, uczęszczająca na katechezę pod kierunkiem ks. Jarosława Gawrońskiego, Wioletta Długaszek ze SP im. Armii Krajowej w Kołbieli, uczęszczająca na katechezę pod kierunkiem Zofii Macios, Michał Kopański ze SP 1. Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego w Malcanowie, uczęszczający na katechezę pod kierunkiem Bożeny Zawady, Karolina Jakubczyk ze SP im. Jana Pawła II w Tłuszczu, uczęszczająca na katechezę pod kierunkiem ks. Jacka Wąsowskiego.

Nagrody wręczyli ordynariusz warszawsko-praski bp Romuald Kamiński, burmistrz Tłuszcza Paweł Bednarczyk, dyrektor SP im. Jana Pawła II w Tłuszczu Sławomir Klocka, dyrektor Wydziału Nauki Katolickiej DW-P ks. Piotr Pierzchała, wicedyrektor Wydziału Nauki Katolickiej DW-P ks. Mariusz Czyżewski, proboszcz parafii Przemienia Pańskiego w Tłuszczu ks. Dariusz Skwarski.

fot. FB/Par. św. Elżbiety w Powsinie

Żegnamy

Ksiądz Jan Świstak zmarł 30 maja w wieku 84 lat, przeżywszy w kapłaństwie 60 lat. Był wikariuszem między innymi w parafiach Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie (1961) oraz Nawrócenia św. Pawła Apostoła na Grochowie (1966–1973), kapelanem sióstr dominikanek z Zielonce. Jako proboszcz pracował najpierw w Żelechlinku, a przez ćwierć wieku (1983–2008) w parafii św. Elżbiety w Warszawie-Powsinie, gdzie znajduje się sanktuarium Matki Bożej Tęskniącej. Tu pozostał jako rezydent po przejściu na emeryturę. Był członkiem Kapituły Wilanowskiej, w latach 1985–1987 dziekanem dekanatu mokotowskiego, a następnie w latach 1987–2002 – dekanatu ursynowskiego. Uroczystości pogrzebowe zaplanowano w kościele parafialnym św. Elżbiety w Warszawie-Powsinie 9 czerwca o godz. 14.00, ze złożeniem ciała na miejscowym cmentarzu.

Instalacja kapituły

Instalacja nowych kanoników Kapituły Kampinosko-Bielańskiej odbyła się 4 czerwca w czasie Mszy świętej w kolegiacie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Lesie Bielańskim. Eucharystii przewodniczył kard. Kazimierz Nycz. Podczas obrzędu kanonicy złożyli wyznanie wiary oraz przysięgę wiernego wypełniania obowiązków związanych z otrzymaną godnością i zachowania tajemnicy urzędowej, a następnie zajęli wyznaczone miejsca w stallach.

W czasie Mszy świętej odbyło się również przyjęcie nowych członków do stowarzyszenia *Fides et Ratio*, które powstało, aby współpracować z kapitułą. Po Mszy świętej zorganizowano sympozjum naukowe „Życie jako wartość i zadanie".

Kapituła Kampinosko-Bielańska powstała w archidiecezji warszawskiej w 2003 r. dla upamiętnienia pięciu męczenników, braci eremitów z Międzyrzecza – Benedykta, Jana, Izaaka, Mateusza i Krystyna – oraz kamedułów, którzy w XVII w. prowadzili na warszawskich Bielanach życie pustelnicze. Kanonicy noszą specjalny strój chórowy, którego elementy nawiązują do koloru habitów kamedulskich. – Każdy mianowany kanonik jest „instalowany", co oznacza, że bierze w posiadanie swoją stallę, w której zasiądzie – mówi ks. Matteo Campagnaro, proklamator kapituły.

Kapituła spotyka się co najmniej pięć razy w roku, w dni wyznaczone w statucie. Kanonicy, którzy należą do kapituły, noszą czarną sutannę z fioletowymi obszywkami i guzikami, fioletowy pas z frędzlami, komżę, biały mucet z fioletowymi obszywkami, czarny biret z fioletowym pomponem, dystynktorium oraz pierścień.

fot. Wojciech Łączyński

fot. Robert Śliwiński

Dwudziesty Sacrosong

W kościele Matki Bożej Królowej Polski w Otwocku-Kresach odbył się 4 czerwca XX Międzynarodowy Festiwal Pieśni Religijnej i Patriotycznej – Sacrosong Diecezji Warszawsko-Praskiej 2022. W przesłuchaniach konkursowych wzięło udział 35 solistów i zespołów. Laureatami konkursu zostali:

Soliści dzieci do ukończenia 13 lat: I miejsce – Sara Niemczyk, Niebieszczany, II miejsce – Agata Witza, Gdynia, III miejsce – Emilia Tabała, Ciotusza Nowa (lubelskie), wyróżnienie – Nadia Czubacka, Altanka k. Sochaczewa, wyróżnienie – Wiktoria Wolańska, Radzymin.

Zespoły dziecięce do ukończenia 13 lat: I miejsce – nie przyznano, II miejsce – nie przyznano, III miejsce – nie przyznano, wyróżnienie – Szczęśliwe dzieciaki, Czarnówka.

Soliści młodzież (od 13 lat do ukończenia 17 lat): I miejsce – Aleksandra Juchniewicz, Szczecin, II miejsce – Julia Rączka, Bielsko-Biała, III miejsce – nie przyznano, wyróżnienie – Weronika Kołodziejak, Regów, wyróżnienie – Paweł Madzia, Nowy Sącz.

Soliści od 17 lat: I miejsce – Zuzanna Worek, Klonowo, II miejsce – Edyta Szeligowska, Jeżów, III miejsce – Monika Sokołowska, Czarnówka, wyróżnienie – Ewa Domańska, Warszawa.

Zespoły od 17 lat: I miejsce – Warszawski Chór Międzyuczelniany pod dyrekcją Borysa Somerschafa (na zdjęciu), II miejsce – Zespół św. Cecylii, Warszawa, III miejsce – ex aequo: Chór Con Fuoco, Piaseczno, oraz Chór Kraj Rodzinny z zespołem instrumentalnym Fajerwerk, Białoruś.

Poza konkursem wystąpiły matki z dziećmi pochodzenia ukraińskiego, obecnie mieszkańcy Otwocka.

Wydarzenie mogło się odbyć dzięki głównemu animatorowi i organizatorowi festiwalu ks. prałatowi Janowi Śmigasiewiczowi oraz licznej grupie wolontariuszy. Koncertu laureatów wysłuchał prezydent Otwocka Jarosław Tomasz Margielski, który objął wydarzenie patronatem.

Robert Śliwiński

O świętym arcybiskupie

W tym roku przypadają dwusetne urodziny św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, arcybiskupa Warszawy i założyciela Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Z tej okazji we wtorek 14 czerwca o godz. 19.15 w kościele św. Augustyna w Warszawie przy ul. Nowolipki 18 odbędzie się prawykonanie utworu „Mówiono o Nim, że przegrał". Utwór składa się z jedenastu muzycznych obrazów z życia św. Zygmunta, które prowadzą przez najważniejsze wydarzenia z jego biografii. Słowa ułożył Bartłomiej Włodkowski, utwór wykonają znakomici soliści i instrumentaliści Polskiej Opery Królewskiej oraz Filharmonii Narodowej, a także chór Ave z Fundacji AVE i parafii w Płudach przy wsparciu sióstr nowicjuszek. Dyrygować będzie Barbara Hijewska. Organizatorem wydarzenia jest Fundacja AVE we współpracy ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Projekt współfinansuje m.st. Warszawa – Dzielnica Wola. Wstęp wolny, rezerwacja miejsc siedzących na fundacja-ave.pl. Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy". i

REKLAMA

Wakacje w Zamku

Jak co roku Dział Edukacji w Zamku Królewskim stawia sobie za punkt honoru udowodnić, że lato w mieście nie musi być nudne! Na dzieci i młodzież czeka mnóstwo ekscytujących wydarzeń, zagadek, tajemnic i dobrej zabawy. Dowiedzą się wielu ciekawych rzeczy i wspaniale spędzą czas.

W ramach wakacyjnych zajęć świetlicowych Zamek Królewski zaprasza grupy dzieci i młodzieży z Warszawy oraz całej Polski w podróż po zakamarkach królewskiej rezydencji i jej ogrodach. Edukatorzy zdradzą najskrytsze królewskie tajemnice, odpowiedzą na każde pytanie: gdzie król spał, gdzie przyjmował gości, gdzie się ubierał, co jadł na śniadanie i wiele innych. Wspólna przechadzka po najpiękniejszych królewskich pokojach, opowieści o dworskim życiu, ceremoniale rozpalą wyobraźnię i staną się niezapomnianą przygodą.

fot. FB/Zamek Królewski

Zajęcia odbywają się na wszystkich poziomach wiekowych, w każdą środę i piątek po wcześniejszym kontakcie z Działem Edukacji: tel. 22 35 55 114, 22 35 55 105.

Szczegółowe opisy zajęć i więcej informacji na www.zamek-krolewski.pl./**dg**

Tematy zajęć:
- Na tropie zamkowych tajemnic
- Jeden dzień z życia króla
- W zamku i ogrodzie

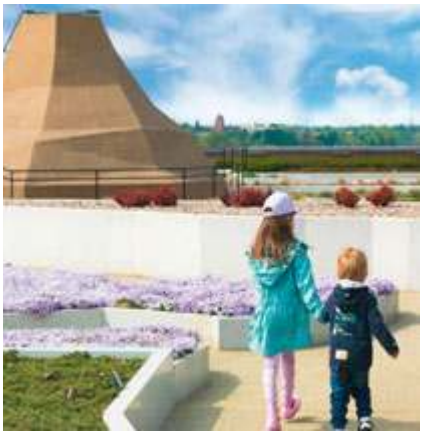

fot. kopernik.org.pl

W ogrodzie Kopernika

Centrum Nauki Kopernik zaprasza do ogrodu na dachu, który przypomina niektórym krajobraz wulkaniczny, innym – nadrzeczny teren ulegający erozji, jeszcze innym – japońskie ogrody skalne. Ścieżki spacerowe wiją się między kraterami pełniącymi funkcję świetlików. Wokół znajdują się klomby i donice z różnokolorowymi roślinami, a w tle rozpościera się piękna panorama Warszawy. Spacer w naturalnym otoczeniu to wspaniały relaks, ukojenie dla zmysłów i miłe oderwanie od zgiełku miasta. A dach to świetny punkt do obserwacji nieba./**dg**

Król Jan III i Heweliusz

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zaprasza na wystawę prezentującą Jana Heweliusza jako uczonego i artystę, a także prace współczesnych artystów inspirowane działalnością i odkryciami słynnego astronoma. Na ekspozycję składają się dzieła Heweliusza – księgi i ryciny wpisane w 2021 r. na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, sobiesciana z Polskiej Akademii Nauk Biblioteki Gdańskiej, wybrane obiekty z kolekcji Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, a także współczesne rzeźby, grafiki, obrazy, instalacje i multimedia.

Król Jan III, założyciel wilanowskiej rezydencji, był żywo zainteresowany naukami ścisłymi, wśród nich astronomią. Miał własny zestaw przyrządów pozwalających mu dokonywać obserwacji nieba oraz grono uczonych rozmówców, których zapraszał do pałacu. Podczas pobytów w Gdańsku chętnie wizytował obserwatorium astronomiczne Heweliusza, którego był patronem. Dzięki zainteresowaniom króla w kręgu mecenatu naukowego i artystycznego Sobieskich znalazł się cały kompleks przedsięwzięć Heweliusza – badania nieba oraz publikacje, które dokumentują ich wyniki.

fot. FB/Muzeum Pałacu w Wilanowie

Współpraca astronoma z królem, oparta na żywych zainteresowaniach i wymianie myśli, była korzystna dla obu stron. Heweliusz dostał od króla wyposażenie pracowni i zwolnienie z płacenia podatków od swojego browaru, ale to król otrzymał coś prawdziwie wyjątkowego: swoje imię i herb utrwalone na nieboskłonie! Najsłynniejszy dar dla Jana III, cenny wizerunkowo i propagandowo, to Tarcza Sobieskiego (*Scutum Sobiescianum*) – gwiazdozbiór opisany i nazwany przez Heweliusza.

Wybór prac prezentowanych w ramach wystawy składa się na opowieść o relacji astronoma z dworem królewskim, ukazuje także związki Sobieskiego z Gdańskiem. Relację tę przypomną i podkreślą ciekawe i rzadko eksponowane ze względu na technikę (na podłożu papierowym) obiekty odnoszące się do postaci króla Jana III oraz członków jego rodziny, tzw. sobiesciana./**dg**

fot. Monolith Films

Bruno i mały Oskar

Mirosław Winiarczyk

Na obchodzony 1 czerwca Dzień Dziecka wiele instytucji i firm przygotowało mnóstwo atrakcji dla najmłodszych – widowisk telewizyjnych, imprez, koncertów, spektakli teatralnych oraz premier filmowych. Na ekranach znalazły się nowe obrazy animowane, głównie bajeczki o przygodach dzieci i zwierzątek, a także fabularne utwory familijne, najczęściej w gatunkach kina przygodowego i sensacyjnego z elementami komediowymi.

Do takich pozycji można z pewnością zaliczyć nowy polski film „Detektyw Bruno", który z przyjemnością obejrzą dzieci z rodzicami. Spójrzmy na ten utwór, który po uroczystej premierze wszedł na ekrany, w kontekście najnowszych polskich premier, przeładowanych przemocą, negatywnymi emocjami i wręcz nienawiścią. Film ten zwraca uwagę pogodnym nastrojem, empatią i satyryczną, sympatyczną tonacją.

Autorzy postanowili przenieść na grunt polskiego kina amerykańskie wzory kina familijnego. „Detektyw Bruno" nie jest jednak prostą imitacją hollywoodzkich produkcji. Opowiedziana tu historia rozgrywa się w rodzimych realiach, a wszystkie postacie wydają się jakby wyjęte z popularnej i bogatej tradycji polskiej literatury i kina młodzieżowego.

Bohater filmu, ośmioletni Oskar, mieszkający w rodzinnym domu opiekuńczym, znajduje w swoich szpargałach list o domniemanym skarbie. Chłopiec chce wybrać się na poszukiwania, potrzebuje jednak towarzystwa dorosłej osoby. Nadaje się do tego uwielbiany przez Oskara bohater sensacyjnego serialu Bruno, ceniony przez publiczność telewizyjny gwiazdor. Trudno nazwać Bruna postacią sympatyczną, wydaje się on raczej zblazowanym i narcystycznym typkiem, troszczącym się tylko o karierę, kierowanym przez szefową od marketingu.

Głównym wątkiem filmu są zabawne relacje między Oskarem a Brunem. Z biegiem czasu ulegają one jednak znamiennej zmianie. Bruno, traktujący przygodę z Oskarem jako promocję swojej gwiazdorskiej pozycji, pod wpływem moralnego impulsu w końcu się reflektuje i zaczyna szanować chłopca. Być może zakończenie wygląda na schematyczny hollywoodzki happy end, jednak sympatyczna i pogodna satyryczna tonacja filmu nieco łagodzi pedagogiczny koniec. „Detektyw Bruno" ma swoje słabości, film wydaje się za długi, miejscami szwankuje dramaturgia, akcja chwilami wydaje się zbyt zagmatwana. Miejmy jednak nadzieję, że obraz ten spodoba się familijnej publiczności, która powinna przecież popierać dobrą rodzimą produkcję.

„Detektyw Bruno"; Polska, 2022; reżyseria: Magdalena Nieś, Mariusz Palej; aktorzy: Piotr Głowacki, Iwo Rajski, Karolina Gruszka, Edyta Jungowska, Ireneusz Czop i inni; dystrybucja: Monolith Films

W uznaniu dla Powstańców

fot. FB Muzeum Powstania Warszawskiego

Przedstawiciele Kongresu, Armii oraz Ambasady USA w Polsce przekazali trzem Powstańcom Warszawskim flagi USA, jako wyraz szacunku i uznania ich dla zasług podczas II wojny światowej – poinformowało Muzeum Powstania Warszawskiego.

W uroczystości uczestniczyli następujący Powstańcy: Zbigniew Rylski, Tadeusz Jarosz oraz Jan Witkowski.

Podpułkownik Zbigniew Rylski (ps. Andrzej, Brzoza) w sierpniu 1944 r. brał udział w walkach na Woli. Został ranny w prawe przedramię, mimo to wyniósł z pola walki ciężko rannego dowódcę, po czym wrócił na linię ognia.

Tadeusz Jarosz „Topacz" to harcerz Szarych Szeregów, który służył w harcerskiej Poczcie Polowej, a Jan Witkowski „Jaś" był łącznikiem w batalionie „Iwo" w Śródmieściu i po upadku powstania trafił do stalagu.

Przekazanie flagi Stanów Zjednoczonych jest wyjątkowym wyrazem szacunku i uznania dla weteranów – tradycją US Army./**dg**

Małopolska zadba o kapliczki

Samorząd Małopolski przeznaczył 550 tys. zł z tegorocznego budżetu województwa na dofinansowanie renowacji przydrożnych kapliczek. Dzięki tym środkom uda się uratować 52 kapliczki, przydrożne krzyże czy figury świętych usytuowanych w całym regionie.

Środki na remonty i konserwacje przydrożnych kapliczek rozdzielane są w ramach organizowanego co roku konkursu „Kapliczki Małopolski". Jak przekazał wicemarszałek Małopolski Łukasz Smółka, zarząd województwa zatwierdził wyniki tego konkursu.

Konkurs grantowy skierowany jest do samorządów podejmujących w bieżącym roku prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy kapliczkach zlokalizowanych na ich terenie. Odnawiane obiekty nie muszą figurować w rejestrze zabytków, ale powinny odznaczać się wartościami artystycznymi i historycznymi./**dg**

KONKURS

Choć „Modlitewnik na czas wojny" abp. Fultona Sheena (Esprit) powstał na bazie audycji, które przygotowywał dla słuchaczy w czasie II wojny światowej, jest aktualny także w rozumieniu walki z wrogiem, jakim jest grzech. W modlitewniku znajdziemy treści, dzięki którym chcemy nie tylko mówić do Boga, ale także Go słuchać – wszak modlitwa jest dialogiem. Mamy więc modlitwy w różnych potrzebach: przeciw złym myślom, o szczęśliwą śmierć, za rząd, o wypełnienie woli Bożej. A w obecnej sytuacji abp Sheen doradziłby, abyśmy bardziej niż tym, czy na wojnie Bóg jest po naszej stronie, przejmowali się tym, czy to my jesteśmy po Jego stronie. Wśród czytelników, którzy 13 czerwca między godz. 13.00 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Którą modlitwę poleca ewangelista Mateusz, byśmy nie byli gadatliwi jak poganie?** – rozlosujemy 3 egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 23: Jezus wyrzucił z Marii Magdaleny siedem złych duchów (Mk 16, 9). Zwycięzcom gratulujemy!

fot. xlrz

Z abp. **Józefem Michalikiem**, emerytowanym metropolitą przemyskim i byłym przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski, rozmawia ks. Henryk Zieliński

Z szerszej perspektywy

Księże Arcybiskupie, jak to jest na emeryturze, zmienia się sposób widzenia świata?

Pogłębia się o nowy wymiar, który się wraz z wiekiem otrzymuje. To, co się wcześniej przeżywało, z czym się wchodzi w okres emerytury, starości i choroby, jest częścią naszego życiowego doświadczenia i pewnym bogactwem. Kiedy zaczyna się ten kolejny okres w życiu człowieka, zyskujemy nową perspektywę w spojrzeniu na Pana Boga, na świat i na samych siebie.

Niektórzy mówią, że starość się Panu Bogu nie udała…

Ależ nie! To jest jeden z wielkich darów Bożych. Jako wielki dar Boży odbieram i starość, i chorobę. Mówię o chorobie jako o czymś, co Pan Bóg pozwolił mi osobiście przeżyć. Mam w związku z nią własne doświadczenia. Podobnie wielkim darem są te nowe okoliczności, w których się znajduję, kiedy nie mam już bezpośredniej odpowiedzialności za diecezję i za Kościół w Polsce, bo nie ja podejmuję decyzje w tych sprawach. Ale teraz dopiero mam szansę zasmakowania, na czym polega bezinteresowna relacja z Panem Bogiem i z ludźmi. Nigdy nie doznawałem tyle życzliwości – choć jestem przekonany, że Pan Bóg zawsze mnie kochał nieskończoną miłością. Ale chyba wcześniej nie uświadamiałem sobie tak bardzo jak teraz, ile łask od Boga otrzymywałem i otrzymuję. Także od ludzi nigdy nie doznawałem tylu przejawów bezinteresownej życzliwości, co teraz. Jest to tym bardziej warte podkreślenia, że dzisiaj ludzie nie mają już w tym okazywaniu życzliwości żadnych motywów zewnętrznych, żadnego interesu, nie są zależni ode mnie i od moich decyzji, mogą tylko liczyć na moją modlitwę.

Relacja do Pana Boga też na starość się zmienia?

Bardzo. Trzeba się tylko bronić, żeby się w tej relacji za bardzo nie skupić na sobie: na zatroskaniu o swoje sprawy, a nawet na wdzięczności za osobiście otrzymane łaski. Trzeba dbać o spojrzenie na Pana Boga z szerszej perspektywy i w tej perspektywie przeżywać wdzięczność wobec Niego. Chodzi o dostrzeganie mądrości Bożej w dziejach ludzkości i świata, w tym zamyśle Bożym, który realizuje się nie tylko w moim życiu, ale także w dziejach będących w moim horyzoncie widzenia. Trzeba dostrzec, jak bardzo jesteśmy przez Boga w to wszystko włączeni. Z tego wyrasta nasza ufność, wdzięczność Bogu, ale i nadzieja, które mają charakter poszerzony, bo odnoszą się nie tylko osobiście do mnie.

> **Teraz dopiero mam szansę zasmakowania, na czym polega bezinteresowna relacja z Panem Bogiem i z ludźmi.**

Jak świadomość upływającego czasu wpływa na religijność Księdza Arcybiskupa?

Ja wiem, że jeśli będę zbawiony, to nie w oparciu o moje zasługi, bo jestem świadom moich słabości i grzechów. Coraz lepiej je widzę i oceniam bardziej obiektywnie, ale w perspektywie Bożego miłosierdzia. Dlatego towarzyszy mi tęsknota za ostatecznym spotkaniem z Bogiem. Nie znaczy to, że jestem zmęczony życiem. Świat jest dla mnie piękny, zwłaszcza teraz wiosną. Cieszę się z nowych odkryć i spotkań. Mam jednak świadomość, że ten czas, który jest mi jeszcze dany od Boga, jest czasem Jego łaski, żebym się jeszcze rozwijał w tęsknocie za Bogiem i w ufnym spojrzeniu na Niego. Jest to dla mnie okres jakby wiosny, która na coś oczekuje – na ostateczne spotkanie z Panem Bogiem.

W tym czasie inaczej się widzi tajemnicę wcielenia Pana Jezusa, przyjęcia ludzkiej natury, oraz Jego śmierci i zmartwychwsta-

nia. Św. Paweł pisze, że myśmy w Nim już zmartwychwstali, w Nim zaczyna się nasze zmartwychwstanie. On zrobił ten pierwszy krok, a teraz wiele zależy od nas, nie tylko ode mnie, także od całego środowiska, bo wiemy, że nie tylko w świecie przyrody środowisko jest ważne, ale ważne jest także środowisko duchowe, w którym żyjemy.

Ma Ksiądz Arcybiskup potrzebę dzielenia się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami, których trochę się nazbierało?

Tylko z Panem Bogiem. Nawet większą mam radość, kiedy uda mi się coś ukryć, niż z wyjawienia tego.

Nie chciałoby się czasem uchronić innych przed błędami, przez które przeszliśmy?

Może tu w grę wchodzi pycha. Ale nie tylko. Na starość zapomina się nie tylko te przykrości, których się doznało od innych, ale być może i te, które się wyrządziło innym. Rośnie natomiast poczucie wdzięczności dla Boga i dla ludzi. Uważam, że od Pana Boga i od ludzi doznałem więcej, niż zasługuję i niż mógłbym oczekiwać.

Jak Ksiądz Arcybiskup okazuje tę wdzięczność?

Głównie zostaje mi modlitwa. To jest cicha, ale może najbardziej wartościowa forma wdzięczności.

Nauczył się już Ksiądz Arcybiskup modlitwy?

Niestety, ciągle się uczę. Wiem, że św. Jan od Krzyża przechodził w życiu duchowym przez noce ciemne, a w moim przypadku jest ciągła szarówka. Muszę nieustannie podejmować wysiłek, żeby nie utracić kontaktu z Bogiem, ciągle zmagać się ze swoją niedoskonałością. Wciąż jestem w drodze. Ale na niej zdarza się czasem radość, że udało się przetrwać dłuższą chwilę na modlitwie i nawet nie zdać sobie sprawy, że się było dłużej przed Panem Bogiem.

Interesuje się jeszcze Ksiądz Arcybiskup sprawami publicznymi?

Owszem, szczególnie po wybuchu wojny na Ukrainie często włączam telewizor już przed szóstą, żeby się dowiedzieć, co się dzieje. Coś takiego nie zdarzało mi się przez całe życie. Ale nie tracę na to dużo czasu. Bardziej ciągnie mnie do książek. Może to przywilej starości, że mogę czytać nawet to, co już kiedyś przeczytałem, z równym zainteresowaniem.

Boli mnie to skłócenie naszego narodu i skrajne upartyjnienie życia publicznego. Zauważam jednak ostatnio godne pochwały poderwanie się ludzi do wspaniałego świadectwa gościnności wobec uchodźców z Ukrainy. W ostatnich miesiącach wszystkie animozje jakby prysły i ludzie wydobywają z siebie życzliwość wobec krzywdzonych sąsiadów. Robią to nie przez dzień czy dwa, ale przez tygodnie i miesiące. To pokazuje, że ludzie są lepsi, niż myślimy. Trzeba dziękować Panu Bogu i za księży, siostry zakonne, wspólnoty parafialne, i za wolontariuszy, którzy teraz przybywają z pomocą z różnych stron i krajów nad naszą granicę. To jest piękne świadectwo.

Daje to nadzieję na nową przyszłość między Polakami i Ukraińcami?

To jest dla nas wyzwanie. Warto się nad tym zastanowić, przedyskutować. W tej wielkiej fali uchodźców są ludzie, którzy przychodzą do nas ze swoimi zwyczajami, tradycją, własną hierarchią wartości czy jej brakiem. Teraz jest duże otwarcie na nich po stronie naszych struktur państwowych i kościelnych. Ale trzeba już myśleć o przyszłości. Jeśli będą chcieli wrócić na Ukrainę, mogą to zrobić, ale jeśli będą chcieli u nas zostać, to powinni mieć szansę współtworzyć polską rzeczywistość. Nie mówię tu o wdzięczności, bo tego nie wolno poruszać, ale o tym, że powinni mieć szansę współtworzyć tę rzeczywistość, w której się znaleźli. Oni się przydadzą Polsce, chcą być przydatni, trzeba na nich patrzeć jak na szansę, nie tylko jak na ciężar. Warto już teraz mówić uchodźcom nie tylko o ich przywilejach, ale też o obowiązkach.

To, co aktualnie przeżywamy, pozwala mi wyznać, że jestem dumny z Polaków i dumny z Ukraińców.

Nie boi się Ksiądz Arcybiskup powstania mniejszości narodowej w naszym państwie, które było dotąd etnicznie jednorodne?

Nie boję się. Mam doświadczenie z grekokatolikami, którzy po wojnie nie deklarowali się już jako Rusini, tylko mówili o sobie, że są Ukraińcami, i nie widzę problemów. Natomiast trzeba stanąć w prawdzie, wsłuchać się w oczekiwania tej mniejszości, trochę skorzystać z doświadczeń z mniejszością niemiecką na Śląsku, gdzie są doświadczenia pozytywne, ale też wyciągnąć wnioski z doświadczeń negatywnych. Jeśli gdzieś zaistniały jakieś konflikty, trzeba odważnie zbadać, jaka była ich przyczyna i jak można tego uniknąć. Ale nie bałbym się mniejszości. Obecność tych ludzi może być bardzo twórcza, jeśli tylko potrafimy pokornie i mądrze z niej skorzystać, ale też jeśli okoliczności na to pozwolą.

Ma Ksiądz Arcybiskup jakieś osobiste doświadczenia z tą nową migracją?

To są raczej wrażenia niż doświadczenia. Ci ludzie nie chcą być ciężarem, chcą coś robić. Mają poczucie godności i tego poczucia godności nie wolno naruszać. Księża opowiadają, że w parafiach niekiedy znajdują się na kościelnej „tacy" nawet ofiarne hrywny. Mogą się zdarzać przypadki roszczeniowe, ale są one marginalne. Podczas spotkania wielkanocnego na dworcu PKP powiedziałem: „To, co aktualnie przeżywamy, pozwala mi wyznać, że jestem dumny z Polaków i dumny z Ukraińców".

Ukraińcy znaleźli się w trudnej sytuacji, zachowują się po bohatersku, ponoszą wielkie ofiary, dlatego można powiedzieć, że jesteśmy z nich dumni. Polacy też zachowują się tak, jak powinni, co wystawia nas na ataki rosyjskiej propagandy. Ale ja jestem przekonany, że gdyby nieszczęście przyszło na Rosjan, to potrafilibyśmy podobnie zachować się i wobec nich.

Jak Ksiądz Arcybiskup patrzy na przyszłość naszej Ojczyzny?

Dziękuję Panu Bogu za to, co widzę dobrego, boleję nad tym, co widzę jako gorszące i złe, i patrzę z dużym niepokojem, jak się to wszystko rozwinie. Żyjemy w momencie jakiegoś zamętu hierarchii wartości. Z tego zamieszania, które dotyczy całego świata, może wyjść wielkie dobro albo wielkie nieszczęście. Zależy, w którą stronę pójdą decyzje i działania.

A perspektywy dla Kościoła w tym zamęcie?

W Kościele w Polsce nadal tkwi wielki potencjał. W zdecydowanej większości tworzą go ludzie dobrzy, ale żeby zmącić wodę w stawie, wystarczy tam wrzucić jeden kamień i wszystkie męty się poruszą. Mamy w Polsce i w Europie tzw. elity, które żadnymi elitami nie są, bo dyskredytuje je amoralność, brudny język i nienawiść, którą sieją. Nie można z nimi jednak walczyć ich metodami. Trzeba siać dobro, podobnie jak Ukraińcy, którzy mimo wojny sieją zboże, bo coś z tego wyrośnie. Prymas Wyszyński opisywał podobne własne doświadczenie z września 1939 r. Trzeba siać dobro, mobilizować ludzi, przypominać, że Kościół potrzebuje świętych księży, dobrych ojców i matek, odważnie i ofiarnie kochających swoje dzieci i siebie nawzajem. Trzeba zerwać z dotychczasowymi złymi przyzwyczajeniami i wracać do dobrych tradycji chrześcijańskiej, ewangelicznej kultury. A jeśli nasi przeciwnicy nas mimo wszystko trochę pobiczują, to może i dobrze, bo będziemy stawali się czystsi i bardziej wrażliwi. Musimy starać się być bez zarzutu, żeby ludzie mogli w nas rozpoznać świadków nauki Wielkiego Nauczyciela – Chrystusa.

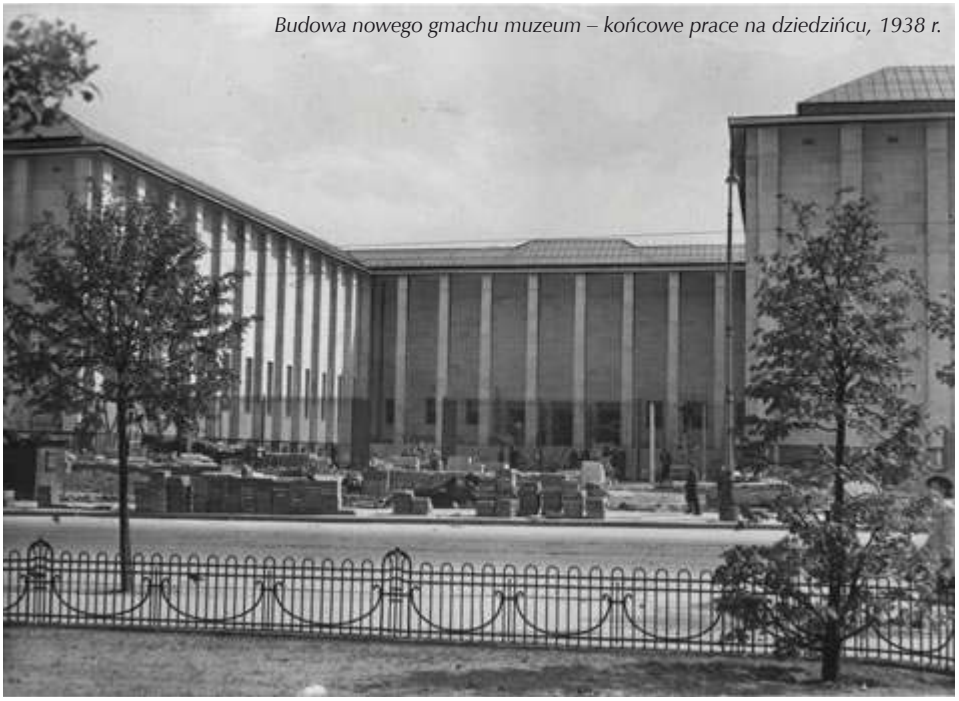

Budowa nowego gmachu muzeum – końcowe prace na dziedzińcu, 1938 r.

fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Jubileusz muzeum

Muzeum Narodowe w Warszawie obchodzi 160-lecie istnienia. Rocznica jest okazją do szerokiej prezentacji zbiorów.

Agnieszka Wyszomirska

Rok jubileuszowy zainaugurowały dwie wystawy. „Chagall" przedstawia wybrane najnowsze i najcenniejsze nabytki, a „Stan rzeczy" jest przekrojową prezentacją zabytkowych obiektów.

Podczas uroczystej gali w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej, która odbyła się 28 maja, odczytano list wicepremiera, ministra kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotra Glińskiego. „Świętujemy dziś jubileusz 160-lecia Muzeum Narodowego w Warszawie – jednego z najstarszych i największych muzeów w Polsce. Instytucja utworzona w 1862 roku, jako Muzeum Sztuk Pięknych, niewątpliwie stanowi dzisiaj jeden z najważniejszych punktów na kulturalnej mapie Warszawy i całej Polski". Minister podkreślił zasobność kolekcji muzeum, które w ciągu 160 lat swego istnienia zgromadziło blisko 900 tysięcy eksponatów. „To właśnie w Muzeum Narodowym w Warszawie zapoznamy się z twórczością najsłynniejszych polskich artystów XIX w., m.in. z płótnami Jana Matejki «Bitwą pod Grunwaldem» i «Stańczykiem», pastelami Stanisława Wyspiańskiego, dziełami Józefa Chełmońskiego czy Jacka Malczewskiego" – zaznaczył prof. Gliński. „To w Muzeum Narodowym w Warszawie zgromadzono największą w Polsce kolekcję numizmatyczną, wspaniałe zbiory grafiki, rysunków i plakatów, a także rzeźby, wzornictwa i uznane dzieła sztuki średniowiecznej. Muzeum stale rozbudowuje swoją kolekcję – w ostatnich latach do zbiorów instytucji dołączyły rzeźby Augusta Zamoyskiego, a kilka miesięcy temu – zakupione dzięki dotacji MKiDN prace Marca Chagalla" – przypomniał.

II wojna światowa to niezwykle trudny czas w historii muzeum.

Muzeum Narodowe może poszczycić się największym w Polsce, liczącym aż 24 tysiące obiektów zbiorem sztuki starożytnej i wschodniochrześcijańskiej. Wśród eksponatów znaleźć można najcenniejszą w Europie Środkowo-Wschodniej kolekcję malowanej ceramiki greckiej oraz malowidła z chrześcijańskiej katedry w Faras, które bez wątpienia stanowią prawdziwy unikat w skali światowej.

Początki działalności

W 1862 r. w Warszawie, stolicy ówczesnego Królestwa Kongresowego, powstała instytucja o ogromnym znaczeniu nie tylko dla kultury polskiej, ale i dla tożsamości narodu. Na mocy ustawy o wychowaniu publicznym w Królestwie Polskim z dnia 20 maja 1862 r., regulującej stan szkolnictwa i instytucji kultury w zaborze rosyjskim, zostało powołane Muzeum Sztuk Pięknych. Zarówno muzeum, jak i powstałe dwa lata wcześniej Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych stawiały sobie za cel opiekę nad sztuką i artystami oraz kolekcjonowanie, wystawianie i przechowywanie dzieł sztuki. Obydwie dopełniające się instytucje różniły się charakterem, celami i formami aktywności, ale po wielu zakrętach historii to ich zbiory i dorobek przesądziły o dzisiejszym kształcie Muzeum Narodowego, które stało się spadkobiercą całej tradycji oraz kolekcji Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych.

Obecną siedzibę muzeum, monumentalny gmach projektu Tadeusza Tołwińskiego w Alejach Jerozolimskich 3, otwarto w 1938 r. Ówczesny dyrektor Stanisław Lorentz odpowiadał za profesjonalny program i organizację zbiorów podzielonych na historyczne zespoły, nad którymi opiekę powierzono wybitnym uczonym. Od początku dokonywano zakupów dzieł uzupełniających kolekcje, stworzono stałą ekspozycję zbiorów muzeum w specjalnie dla nich przygotowanych wnętrzach i zaprezentowano pierwszą wystawę monograficzną Aleksandra Gierymskiego oraz wystawę „Malarze martwej natury" – poświęconą malarstwu europejskiemu w polskich zbiorach. Funkcjonowały

Pracownicy muzeum odznaczeni Medalem za Długoletnią Służbę

one obok wystawy „Warszawa wczoraj, dziś i jutro”, nawiązującej do wizjonerskiej polityki prezydenta miasta Stefana Starzyńskiego.

Wojenny koszmar

II wojna światowa to niezwykle trudny czas w historii muzeum. Jego pracownicy od początku chronili także zbiory zniszczonego na początku walk Zamku Królewskiego oraz przynoszone przez warszawiaków dzieła sztuki. Kilkakrotnie bombardowany gmach przetrwał wojnę, ale zbiory zostały poważnie zniszczone. Wiele eksponatów ukradli niemieccy żołnierze, zwłaszcza w okresie powstania warszawskiego.

Muzeum może poszczycić się największym w Polsce zbiorem sztuki starożytnej i wschodniochrześcijańskiej.

Po wojnie, dzięki staraniom dyrektora Lorentza, zasoby muzeum zostały powiększone nie tylko o eksponaty, ale i wspaniałe historyczne nieruchomości, zgodnie z obowiązującym ówcześnie prawem. Historię muzeum przypomina dr Anna Morawińska: „Dekretem z 7 maja 1945 roku uznano Muzeum Narodowe w Warszawie za centralną muzealną instytucję państwową, a od czerwca zaczęto przyjmować pierwsze transporty rewindykacyjne. Stanisław Lorentz postanowił korzystać ze swego autorytetu i umiejętności gry politycznej w celu zabezpieczenia nie tylko ruchomych dóbr kultury, ale całych zespołów pałacowych, dlatego muzeum powiększyło się o pałace i zbiory Branickich w Wilanowie, Radziwiłłów w Nieborowie i Arkadii, Łazienki Królewskie, o zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, Państwowych Zbiorów Sztuki, Mennicy Państwowej, dzieła ze Śląska i Pomorza, o zarekwirowane przez państwo zbiory Potockich, a także o liczne skromniejsze zespoły pochodzące z pałaców i dworów, z tak zwanych zabezpieczeń w terenie”.

Muzeum dziś

Obecnie dzieła ze zbiorów muzeum można oglądać w gmachu głównym i czterech oddziałach: Muzeum Plakatu w Wilanowie, Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim oraz Muzeum w Nieborowie i Arkadii. Obok stałych galerii – Sztuki starożytnej, Faras, Sztuki średniowiecznej, Sztuki dawnej, Sztuki XIX wieku i Galerii Wzornictwa Polskiego – wielkim powodzeniem cieszą się wystawy czasowe. W tym roku planowane są jeszcze trzy ekspozycje: „Witkacy. Sejsmograf epoki przyspieszenia”, „Rozważni i romantyczni. 100 lat Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego” oraz „Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910”.

Kolejka do gmachu głównego podczas Nocy Muzeów

fot. facebook.com/MuzeumNarodowe/

Często wycieczka do Muzeum Narodowego jest obowiązkowym elementem szkolnej edukacji dzieci i młodzieży, ale też atrakcją dla zagranicznych turystów i przedstawicieli dyplomacji. Warto jednak po prostu dla siebie odwiedzić gmach Muzeum Narodowego, w którym z pewnością i młodsi, i starsi znajdą interesujące wystawy i wydarzenia. Latem oddziały Muzeum Narodowego w Wilanowie, Królikarni, Nieborowie i Otwocku Wielkim zauroczyć mogą nie tylko pięknymi wnętrzami, ale i wyjątkowymi kompleksami parkowo-ogrodowymi.

Plany na przyszłość

Na konferencji 30 maja br. ogłoszono wyniki konkursu organizowanego przez Muzeum Narodowe w Warszawie wraz ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich na opracowanie koncepcji Centrum Konserwatorsko-Magazynowego Muzeum Narodowego w Warszawie. Zwycięski projekt przygotowała pracownia architektoniczna P2PA z Wrocławia. Nowy pawilon powstanie na tyłach gmachu głównego, w parku Na Książęcem. Inwestycja jest możliwa dzięki dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

– Ten moment jest dla nas szczególnie ważny i uroczysty. Finałem konkursu będzie przygotowanie projektu budowlanego, w konsekwencji projektu wykonawczego, uzyskania pozwoleń na budowę i rozpoczęcia budowy nowego pawilonu muzeum. Dzisiejsza data ma także znaczenie symboliczne – równo 150 lat temu, 30 maja 1872 r., urodził się Bronisław Gembarzewski, dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, który w ciągu dwudziestu lat swojego urzędowania doprowadził do budowy gmachu, w którym obecnie się znajdujemy – powiedział podczas konferencji prasowej w siedzibie MNW dyrektor Łukasz Gaweł.

Nowy budynek muzeum będzie siedzibą Centrum Konserwatorsko-Magazynowego, pierwszym etapem modernizacji całego kompleksu historycznej zabudowy MNW i spełnieniem marzeń o powiększeniu jego powierzchni. Wzniesienie nowego pawilonu na Książęcem pozwoli przede wszystkim na rozwiązanie najpilniejszych potrzeb muzeum w zakresie bezpieczeństwa i przechowywania dzieł sztuki, głównie bardzo wrażliwych obiektów na podłożu papierowym, oraz ułatwi prowadzenie badań nad nimi. Być może kiedyś nowe pracownie konserwatorskie zostaną choć częściowo udostępnione zwiedzającym.

fot. Kinga Karpati

Trynitarna tożsamość chrześcijaństwa

ks. Przemysław Artemiuk

Wiara w Trójcę Świętą konstytuuje chrześcijaństwo, pozostaje jego fundamentalnym rysem i wyróżnia nas spośród innych religii.

Ani w judaizmie, ani w islamie nie ma mowy o tym, żeby Bóg mógł istnieć w Trzech Osobach. Obie religie skutecznie bronią swojego monoteizmu, odżegnując się od chrześcijańskiej wiary w Trójcę, nierzadko postrzegając ją jako formę niewierności pierwotnemu objawieniu, a nawet jako politeizm. Czym w takim razie jest w istocie Trójca Święta i gdzie mamy szukać jej źródeł? Zacznijmy od charakterystyki dwóch monoteizmów, judaizmu i islamu.

Judaizm

Judaizm, nazywany również wyznaniem mojżeszowym czy religią Żydów, stanowi zespół wierzeń, wartości etycznych i postaw wynikających z tradycji i obyczajów narodu żydowskiego. Jest to religia monoteistyczna, która opiera się na dwóch fundamentalnych założeniach: wierze w jednego, jedynego Boga, Stwórcę i Pana wszechświata, który dając ludziom prawo, domaga się od nich moralnego postępowania, oraz na przekonaniu o wyjątkowej roli Żydów, z którymi Bóg zawarł przymierze.

Myśląc o współczesnych relacjach chrześcijańsko-żydowskich, należy pamiętać o trudnym dziedzictwie przeszłości, pełnym zranień i uprzedzeń. Są jednak również piękne karty wspólnej historii. Łączy nas bowiem Stary Testament, geografia zbawienia i dzieje przymierza. Kością niezgody od początku pozostaje osoba Jezusa. Jego wiara, jak po wiekach powie Szalom Ben Chorin, łączy chrześcijan i Żydów, jednak wiara w Niego dzieli.

Czy jednak możemy zrozumieć Chrystusa, wyrywając Go z żydowskiego świata? Ten, kto spotyka Jezusa, w rzeczywistości spotyka judaizm. Chrześcijanie nie mogą więc zapominać, że Jezus jest i na zawsze pozostanie Żydem. – Dla swoich Mesjaszem – dodaje rabin Byron L. Sherwin, któremu się „nie powiodło". I chociaż wyznawcy judaizmu odrzucają naukę o Kościele jako „nowym Izraelu", nie widzą potrzeby, żeby im głosić wiarę w Jezusa, a zmianę wyznania postrzegają jako zdradę, to równocześnie w dokumencie „Dabru emet" z roku 2000 przyznają, że dzięki chrześcijaństwu miliony ludzi spotkały Boga Izraela.

Islam

Alain Besançon w książce „Współczesne problemy religijne" zastanawia się między innymi nad tym, czy Kościół katolicki dobrze zrozumiał islam, skoro nigdy nie ustosunkował się do tezy Jana z Damaszku. Przypomnijmy, że teolog ten widział w wyznaniu Mahometa jedną z chrześcijańskich herezji. Relacje katolików z religią muzułmańską do dzisiaj znamionuje wahanie, niewiedza i strach. W islamie odnaleźć możemy pierwiastki prawdy i uświęcenia. Muzułmanie bowiem za Mahometem wierzą w jedynego i miłosiernego Boga. Ich wiara zbudowana jest na pięciu filarach, z których aż trzy są wspólne z katolicyzmem (modlitwa, jałmużna, post). Islam z czcią traktuje Jezusa i Maryję, dba także o życie moralne i wierność przykazaniom.

Różni nas od muzułmanów przede wszystkim koncepcja objawienia, w przypadku religii Mahometa wyraźnie zredukowana: Bóg nie daje się człowiekowi, jedynie objawia swoją wolę. W wyznaniu tym odrzucone zostaje zbawcze pośrednictwo, nie ma więc miejsca na krzyż i zmartwychwstanie Jezusa.

Moralność chrześcijańska, wyrażona w Kazaniu na górze, budzi całkowite niezrozumienie muzułmanów, a wiara w Trójcę Świętą jest zanegowana. Koran, czyli Świętą Księgę, nie poddawaną jakiejkolwiek krytyce historyczno-literackiej, wyznawcy Allaha rozumieją jako tekst ułożony już w niebie i podyktowany Mahometowi. Ponadto są przekonani, że ich religia zastępuje zarówno judaizm, jak i chrześcijaństwo.

Trynitarność radykalnie różni chrześcijaństwo od judaizmu i islamu.

Relacja

Trynitarność radykalnie różni chrześcijaństwo do judaizmu i islamu. Kluczem do zrozumienia tej tajemnicy pozostaje słowo „relacja". Zwracał na nie uwagę kard. Joseph Ratzinger, kiedy medytował nad Trójcą. „Najbardziej podstawowym budulcem wszechświata są relacje, nie zaś pozamykane w sobie atomy czy metafizyczne substancje. Świat, który wychodzi od Trójcy, jest siecią relacji. Jego powołaniem i przeznaczeniem jest otwartość na inność, przezwyciężenie samotności" – pisał Ratzinger.

Relacyjność ujawnia się najpierw w scenie chrztu Jezusa w Jordanie. Czytelnika uderza wymiar historyczny tego wydarzenia. Ewangelista Łukasz posługuje się tu uroczystym tonem i podaje dokładne dane: „Było to w piętnastym roku rządów Tyberiusza Cezara". Ratzinger zauważa, że „wraz z wymienieniem imienia cesarza rzymskiego ponownie [pojawiło się już przy narodzeniu Zbawiciela] zostaje podane miejsce Jezusa w historii świata: działalność Jezusa nie ma miejsca w jakimś mitycznym «Kiedyś», które może być zawsze, a jednocześnie nigdy. Jest to wydarzenie historyczne datowane dokładnie z całą powagą ludzkiej historii, która się rzeczywiście wydarzyła – z jej jednorazowością, której sposób równoczesności z wszelkimi innymi czasami jest inny aniżeli bezczasowość mitu".

Historia stanowi więc fundament tego wydarzenia. „Możemy sobie wyobrazić nadzwyczajne wrażenie, jakie musiały wywrzeć postać i orędzie Chrzciciela w atmosferze wrzenia w owej historycznej dla Jerozolimy godzinie. Wreszcie znowu pojawił się prorok, o którym świadczyło także jego życie. Wreszcie znowu zapowiada się działanie Boga w historii. Jan chrzci wodą, ale Większy od niego, który będzie chrzcił Duchem i ogniem, stoi już u drzwi" – zauważa kard. Ratzinger.

Chrzest udzielany przez Jana był jednorazowy, a przyjmujący go wchodził na drogę nawrócenia. Ryt ten wiązał się z wyznaniem grzechów, które rozpoczynało nowy sposób życia. W przypadku Jezusa jest jednak inaczej. Ten, który jest bezgrzeszny, wchodzi w szary tłum grzeszników oczekujących na brzegach Jordanu i staje się jednym z nich. Szukając uzasadnienia dla decyzji Jezusa, Mateusz wkłada w Jego usta słowa: „godzi się nam wypełnić wszystko, co sprawiedliwe" (3, 15). A zatem najważniejsza jest Boża sprawiedliwość, „Tak" wypowiedziane woli Najwyższego.

Chrzest Pański stanowi więc wyraz solidarności z ludźmi wprawdzie obciążonymi winą, ale pragnącymi sprawiedliwości. Jezus swoją działalność rozpoczyna od tego, że

zajmuje miejsce grzeszników, bierze na swe ramiona ciężar winy całej ludzkości i niesie go w głębiny Jordanu. Kard. Ratzinger zwraca uwagę na trynitarny wymiar tego wydarzenia. Po wyjściu Jezusa z wody niebo jest otwarte, co wskazuje na wspólnotę z Ojcem. Głos mówi o posłannictwie Jezusa, które objaśnia nie Jego działanie, lecz Jego bytowanie: „On jest Synem umiłowanym, w Nim Bóg ma upodobanie". Wreszcie Duch jak gołębica zstępuje i namaszcza Jezusa. Chrzest zatem stanowi początek publicznej działalności Tego, który jest Chrystusem.

Abba

Modlitwa Jezusa daje nam najpełniejszy wgląd w tajemnicę Trójcy. Wiara w Trójjedynego Boga jest niczym innym jak wykładnią tego, co dzieje się w modlitwie Jezusa. Chrystus nazywa w niej Boga aramejskim słowem *Abba*. Wprawdzie pojawia się ono w Nowym Testamencie zaledwie trzy razy (Mk 14, 36; Ga 4, 6; Rz 8, 15), a jednak ma wyjątkowe znaczenie. Wypowiadane przez Jezusa, daje wgląd w Jego wnętrze i relację z Bogiem, którego nazywa Ojcem.

Stary Testament nie znał tej inwokacji, sporadycznie także samego Boga nazywał Ojcem. Każde jednak z miejsc, gdzie pojawia się wyznanie ojcostwa, jest niezmiernie ważne. Ponieważ „Bóg jest stwórcą, jest pełen ojcowskiej wyrozumiałości dla słabości swych dzieci" – to przekonanie towarzyszyło Izraelitom. Dystans wobec tytułowania Boga Ojcem był obecny również w judaizmie czasów przedchrystusowych. Rabini nauczali, że Bóg obejmuje swym ojcostwem wyłącznie tych, którzy wypełniają Prawo. Z kolei prorocy z niezmierną pewnością wierzyli, że ojcowska miłość Boga nie zna żadnych granic i jest w stanie przekroczyć każde ludzkie przewinienie.

Modlitwa Jezusa daje nam najpełniejszy wgląd w tajemnicę Trójcy.

Nie spotykamy jednak w judaizmie tamtych czasów wyznania osobistego, wypowiadanego przez jednostkę, które brzmiałoby: „Bóg jest moim Ojcem". Pełne czułości i bezpośredniości określenia słyszymy dopiero w wypowiedziach Jezusa. On sam zwracał się do Boga, nie tylko nazywając Go Ojcem, ale również posługując się aramejskim słowem *Abba*. Dlaczego?

Tło lingwistyczne nie jest tutaj bez znaczenia. Słowo *Abba*, jak dowodzą egzegeci, pochodzi niewątpliwie ze słownika małych dzieci. Stwierdzenie jednak, że Jezus zwyczajnie przejął ich język, wydaje się zbyt proste i pospieszne. „Nazywać Boga imieniem tak poufałym byłoby dla mentalności żydowskiej dowodem braku szacunku, a więc czymś nie do pomyślenia. Byłoby to więc absolutne *novum*, niepowtarzalne i wyjątkowe, że Jezus poważył się na zwracanie się do Boga tak prosto, intymnie, bez strachu, jak dziecko do swego ojca. Dlatego też jest niewątpliwe, że słowo *Abba*, którym Jezus zwraca się do Boga, ukazuje najgłębszy sens Jego z Nim związku" – czytamy u Ratzingera.

Chrystus ujawnia swoją intymną relację z Bogiem, która jest jedyna. Posługując się określeniem „mój ojciec", nie czynił przez to aluzji do takiej poufałości i intymności z Bogiem, jaka byłaby dostępna wszystkim, tylko nawiązywał do jedynego objawienia, które zostało dane Jemu. Według Ratzingera: „Jezus opiera swój autorytet na fakcie, że Bóg obdarzył go miłosiernie pełnią objawienia, że objawił mu się jak tylko ojciec może się objawić synowi. *Abba* jest więc słowem, które sugeruje objawienie. Przedstawia ono serce świadomości, jaką miał Jezus o swojej misji".

Duch

W swoich rozmyślaniach kard. Ratzinger podkreśla: „nauka o Trójcy Świętej nie powstała ze spekulacji na temat Boga, z usiłowań myśli filozoficznej wytłumaczenia początku bytu, ale wyniknęła z mozolnego opracowania historycznych doświadczeń". Stary Testament koncentruje się na obrazie Boga jako Ojca Izraela, Stwórcy i Pana świata. W Nowym Przymierzu dzieje się rzecz niespotykana. Bóg ukazuje się w nieznanej dotąd postaci: w Jezusie Chrystusie spotykamy człowieka, który wie i wyznaje, że jest Synem Boga.

Ponadto Jezus – Pośrednik – jest samym Bogiem i samym człowiekiem. Ale to jeszcze nie wszystko, spotykamy bowiem Ducha, który nie jest identyczny ani z Ojcem, ani z Synem. Bóg jest taki, jaki się nam okazuje; Bóg nie okazuje się w taki sposób, w jaki nie istnieje. Na tym twierdzeniu opiera się chrześcijański stosunek do Boga, na nim polega nauka o Trójcy Świętej, ona jest tą nauką.

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, doktorem habilitowanym teologii, profesorem UKSW

Przedstawienie Trójcy Świętej w Bazylice Mariackiej w Gdańsku

fot. xbz

fot. xhz

DOM, ZA KTÓRYM TĘSKNIMY

Źródłem naszej wiary o Bogu, który przedstawił się nam jako Ojciec, Syn i Duch Święty, jest Pismo Święte – Jego słowo. W przedszkolu na zajęciach pojawia się temat rodziny. Dziecko np. ma za zadanie namalować swoją rodzinę, swój dom. Mniej lub bardziej zgrabnie rysuje mamę, tatę, rodzeństwo, dziadków. Na tym rysunku uwydatnia jakieś cechy tych osób, może związane z wyglądem albo z wykonywaną pracą. Coś podobnego znajdujemy w Ewangelii. Można powiedzieć, że Jezus również sporo mówi o swoim niebiańskim domu. Opisuje Osoby i relacje, jakie w tym domu panują. Tego dotyczy Jego wyznanie z dzisiejszej Ewangelii.

Ks. Bronisław Bozowski w książce „Proboszcz niezwykłej parafii" tak pisze o tej tajemnicy w swoim życiu: „Uświadomiłem sobie, że jesteśmy stworzeni na obraz i podobieństwo Najświętszej Trójcy, a więc winniśmy żyć na Jej podobieństwo. Trójca Święta to nie zamknięty klan, towarzystwo wzajemnej adoracji. Ona jest otwarta na cały świat. Bóg nie jest Bogiem zimnym, obcym i dalekim, ale współczuje ze światem, współcierpi i współraduje się z ludźmi".

Wierzymy w Boga Ojca, od którego początek bierze wszelkie istnienie. Ojciec – Dawca życia, wymagający i stanowczy, a jednocześnie czuły, wrażliwy, „niezmordowany" w przebaczaniu. Wierzymy w Syna Bożego – Boga, który stał się jednym z nas. Ten, który tak dobrze zna nasze ludzkie sprawy, rozterki, pytania, cierpienia i radości. Wcielona Miłość, która uczy nas otwartości i daru z siebie w relacjach z innymi, widzenia brata w drugim człowieku. Ten, który karmi nas sakramentami w drodze do Ojca. Wierzymy w Boga – Ducha Świętego, który został nam dany po to, abyśmy z niewolników stali się dziećmi. Pocieszyciel, Ogień Miłości oczyszczającej, Woda Życia, gasząca wszelkie pragnienie. Ten, który uczy nas się modlić; modli się w nas i za nas. Pomaga nam przekraczać kolejne bariery naszych zniewoleń i zranień. Wyzwala nas z lęku i rozpaczy, a jednocześnie otwiera nasze oczy i „zakasuje rękawy", pokazując, jak wiele w nas i wokół nas domaga się przemiany i uzdrowienia.

Jesteśmy dziećmi Boga, który w taki sposób nam się przedstawia. To jest nasza tożsamość, tożsamość chrześcijan – dzieci Boga, który jest Wspólnotą Miłości. Jesteśmy na Jego podobieństwo, tzn. naszą drogą jest miłość, aż po dar z siebie. Miłość ta nie ma nic wspólnego z posiadaniem innych ani posługiwaniem się innymi. Miłość ta leczy z paraliżującego lęku, że przez służbę innym coś się utraci, że sił zabraknie, że się na końcu zostanie samym, porzuconym i wykorzystanym. Jak pisał ks. Jan Twardowski: „oddanie się takiej Miłości nie jest rezygnacją z siebie, jest poszerzeniem swojego życia". Aż po wieczność.

ks. Mariusz Zieliński
Wikariusz parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ TRÓJCY

12 czerwca 2022

Czytanie z Księgi Przysłów
8, 22-31
Tak mówi Mądrość Boża: „Pan mnie zrodził jako początek swej mocy, przed dziełami swymi, od pradawna. Od wieków zostałam ustanowiona, od początku, przed pradziejami ziemi. Przed oceanem zostałam zrodzona, przed źródłami pełnymi wód; zanim góry zostały założone, przed pagórkami zostałam zrodzona. Nim glebę i pola uczynił, przed pierwszymi skibami roli. Gdy niebo umacniał, z Nim byłam, gdy kreślił sklepienie nad bezmiarem wód; gdy w górze utwierdzał obłoki, gdy źródła wielkiej Otchłani umacniał, gdy morzu ustawiał granice, by wody z brzegów nie wystąpiły; gdy ustalił fundamenty ziemi. I byłam przy Nim mistrzynią, rozkoszą Jego dzień po dniu, cały czas igrając przed Nim. Igrając na okręgu ziemi, radowałam się przy synach ludzkich".

Psalm responsoryjny
8, 4-9
Refren: Jak jest przedziwne imię Twoje, Panie!

Gdy patrzę na Twe niebo, dzieło palców Twoich,
na księżyc i gwiazdy, które Ty utwierdziłeś:
Czym jest człowiek, że o nim pamiętasz,
czym syn człowieczy, że troszczysz się o niego?

Uczyniłeś go niewiele mniejszym od aniołów,
uwieńczyłeś go czcią i chwałą.
Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich,
wszystko złożyłeś pod jego stopy:

Owce i bydło wszelakie,
i dzikie zwierzęta,
ptaki niebieskie i ryby morskie,
wszystko, co szlaki mórz przemierza.

Czytanie z Listu Świętego Pawła Apostoła do Rzymian
5, 1-5
Bracia: Dostąpiwszy usprawiedliwienia dzięki wierze, zachowajmy pokój z Bogiem przez Pana naszego, Jezusa Chrystusa; dzięki Niemu uzyskaliśmy na podstawie wiary dostęp do tej łaski, w której trwamy, i chlubimy się nadzieją chwały Bożej. Ale nie tylko tym, lecz chlubimy się także z ucisków, wiedząc, że ucisk wyrabia wytrwałość, a wytrwałość – wypróbowaną cnotę, wypróbowana zaś cnota – nadzieję. A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu,
Bogu, który jest i który był, i który przychodzi.

Słowa Ewangelii według Świętego Jana
J 16, 12-15
Jezus powiedział do swoich uczniów:
„Jeszcze wiele mam wam do powiedzenia, ale teraz znieść nie możecie. Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko, cokolwiek usłyszy, i oznajmi wam rzeczy przyszłe. On Mnie otoczy chwałą, ponieważ z mojego weźmie i wam objawi. Wszystko, co ma Ojciec, jest moje. Dlatego powiedziałem, że z mojego weźmie i wam objawi".

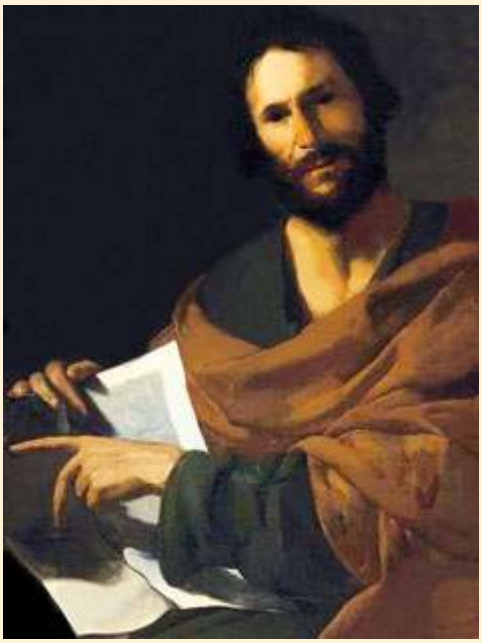

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 13 czerwca
Wspomnienie św. Antoniego z Padwy, prezbitera i doktora Kościoła
Czytania mszalne: 1 Krl 21, 1b-16; Ps 5, 2-3. 5-7; Mt 5, 38-42

Wtorek, 14 czerwca
Wspomnienie bł. Michała Kozala, biskupa i męczennika
Czytania mszalne: 1 Krl 21, 17-29; Ps 51, 3-6b. 11. 16; Mt 5, 43-48

Środa, 15 czerwca
Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Jolanty, zakonnicy
Czytania mszalne: 2 Krl 2, 1. 6-14; Ps 31, 20-21. 24; Mt 6, 1-6. 16-18

Czwartek, 16 czerwca
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciało)
Czytania mszalne: Rdz 14, 18-20; Ps 110, 1b-4; 1 Kor 11, 23-26; Łk 9, 11b-17

Piątek, 17 czerwca
Wspomnienie św. brata Alberta Chmielowskiego, zakonnika
Czytania mszalne: 2 Krl 11, 1-4. 9-18. 20a; Ps 132, 11-14. 17-18; Mt 6, 19-23

Sobota, 18 czerwca
Czytania mszalne: 2 Krn 24, 17-25; Ps 89, 4-5. 29-34; Mt 6, 24-34

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

Z nauczania papieża Franciszka

CO MÓWI DUCH ŚWIĘTY

Duch Święty nigdy ci nie powie, że na twojej drodze wszystko jest w porządku. Nie, On ciebie koryguje, sprawia, że opłakujesz swoje grzechy; zachęca cię do przemiany, do zwalczania twoich fałszów i dwulicowości, nawet jeśli wymaga to wysiłku, wewnętrznej walki i poświęcenia. Zły duch natomiast popycha cię, byś zawsze robił to, co lubisz i chcesz; skłania cię do przekonania, że masz prawo korzystać ze swojej wolności, jak ci się podoba. Ale potem, gdy zostajesz z pustką wewnętrzną, oskarża cię i powala na ziemię. Duch Święty, który napomina cię w drodze, nigdy nie zostawia cię na pastwę losu, ale bierze cię za rękę, pociesza i zawsze dodaje otuchy. I znowu, kiedy widzisz, że budzą się w tobie gorycz, pesymizm i smutne myśli, dobrze jest wiedzieć, że to nigdy nie pochodzi od Ducha Świętego. Pochodzi od zła, które dobrze czuje się w negatywności i często wykorzystuje tę strategię: podsycanie niecierpliwości, robienie z siebie ofiary, odczuwanie potrzeby użalania się nad sobą, reagowania na problemy krytyką, zrzucając całą winę na innych. Sprawia, że jesteśmy nerwowi, podejrzliwi i narzekający. Duch Święty, przeciwnie, zaprasza nas, abyśmy nigdy nie tracili ufności i zawsze zaczynali od nowa. Jak? Angażując się jako pierwsi, nie czekając, aż zacznie ktoś inny. Ponadto niosąc nadzieję i radość wszystkim, których spotykamy, a nie narzekania; nigdy nie zazdrościć innym, ale cieszyć się z ich sukcesów.
Co więcej, Duch Święty jest konkretny, nie jest marzycielem: chce, abyśmy skupili się na tym, co tu i teraz, ponieważ miejsce, w którym jesteśmy, i czas, w którym żyjemy, są miejscami łaski. Zły duch natomiast chce odwrócić naszą uwagę od tego, co tu i teraz, zabrać nasze myśli gdzie indziej – często przykuwa nas do przeszłości: żalów, nostalgii, do tego, czego nie dało nam życie. Albo projektuje nas w przyszłość, podsycając lęki, złudzenia, fałszywe nadzieje. Duch Święty tego nie czyni.

Podczas Mszy świętej w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, 5 czerwca

APEL DO ROSJI

Wielki niepokój wzbudza blokada eksportu pszenicy z Ukrainy, od którego zależy życie milionów osób, zwłaszcza w krajach najuboższych. Kieruję żarliwy apel o dołożenie wszelkich starań w celu rozwiązania problemów i zagwarantowania powszechnego prawa człowieka do wyżywienia. Nie wolno używać pszenicy, podstawowego artykułu spożywczego, jako oręża wojennego.

Podczas audiencji generalnej 1 czerwca

DO POLAKÓW

Serdecznie pozdrawiam Polaków. Dziś rozpoczynamy miesiąc poświęcony Sercu Jezusowemu, które jest źródłem miłości i pokoju. Otwórzcie się na tę miłość i nieście ją „na krańce świata", świadcząc o dobroci i miłosierdziu, które wypływają z Bożego Serca. To wezwanie w szczególny sposób kieruję do młodych, którzy w najbliższą sobotę spotkają się w Lednicy, wymownym miejscu dla wiary Polaków. Niech Bóg Wam błogosławi.

Podczas audiencji generalnej 1 czerwca

„Tysiąc roków my czekali. Tobie my się docekali. Szczęśliwa godzina, Jan Paweł II jest z nami, w Ojczyźnie, pod Tatrami. Niech śpiewają nasze usta, niech śpiewają nasze serca" – tak przed ćwierć wiekiem polscy górale witali w Zakopanem Jana Pawła II.

Pod Wielką Krokwią

Wojciech Świątkiewicz

fot. Paweł Murzyn

W dziejach liczącej ponad 500 lat stolicy Tatr było to najważniejsze – obok postawienia krzyża na Giewoncie – wydarzenie religijne. Nic więc dziwnego, że wspominane jest do dziś i będzie wspominane przez następne pokolenia. Papieski helikopter przyleciał do Zakopanego w środę 4 czerwca 1997 r. o godz. 21.00. Wylądował na stadionie sportowym w pobliżu Wielkiej Krokwi. Tu na papieża czekał kard. Franciszek Macharski ze swoimi biskupami pomocniczymi, wśród których był bp Kazimierz Nycz, obecnie kardynał, metropolita warszawski. Małe dzieci wręczyły papieżowi kwiaty, były chleb i sól, przygrywała kapela góralska. Zmęczony papież (tego dnia przebywał w Kaliszu i Częstochowie) udał się do „Księżówki", domu rekolekcyjnego Episkopatu Polski.

Nad Tatrami

Następny dzień był zaplanowany jako dzień odpoczynku Ojca Świętego, była to bowiem już szósta doba pielgrzymki. Rano Jan Paweł II odprawił Mszę świętą dla sióstr zakonnych i zaproszonych gości, a następnie udał się śmigłowcem w góry. Wiąże się z tym niezaplanowane wydarzenie. Papieski helikopter miał lądować w rejonie lądowiska TOPR na Rusinowej Polanie, gdzie oczekiwał z czczoną tu figurą Matki Bożej Jaworzyńskiej o. Leonard Węgrzyniak OP, wieloletni kustosz sanktuarium i ratownik TOPR. Niestety, w rejonie lądowania znalazła się pokaźna grupa turystów, którzy widząc helikopter, zaczęli się do niego zbliżać. Przez podmuch wiatru część z nich straciła kurtki. Pilot natychmiast podjął decyzję, aby lecieć dalej, a Jan Paweł II nad Wiktorówkami pobłogosławił tamtejsze sanktuarium. Maszyna krążyła jeszcze nad Tatrami, aby ostatecznie o 13.00 papież powrócił do „Księżówki" na obiad.

Gdy papież odpoczął i poprawiła się pogoda, ok. 18.00 udał się samochodem – przez Poronin i Bukowinę Tatrzańską – do Morskiego Oka. Odwiedził tamtejsze schronisko, pobłogosławił pracy personelu. Zgromadzeni w pobliżu turyści odśpiewali mu „Barkę". Wracając samochodem, zatrzymał się na Jaszczurówce, w domu urszulanek szarych, gdzie często bywał jako metropolita krakowski. Ponieważ był to miesiąc poświęcony Sercu Jezusowemu, w kaplicy sióstr odśpiewał Litanię do Serca Jezusowego. Kolejną noc spędził w „Księżówce".

Na Wielkiej Krokwi

Najważniejszym wydarzeniem, które miało miejsce w piątek 6 czerwca, była Eucharystia sprawowana na Wielkiej Krokwi. Było to największe spotkanie w dziejach społeczności góralskiej. Oczywiście najwięcej pielgrzymów przybyło pieszo, ale organizatorzy przygotowali 8500 miejsc dla samochodów osobowych oraz 2150 dla autobusów. Ocenia się, że w papieskiej Mszy uczestniczyło około 300 tysięcy wiernych, czyli dziesięć razy tyle, ile wynosiła wówczas ludność Zakopanego. Przybyli oni z Podhala, Spisza, Orawy i Gorców.

Papieski ołtarz został zbudowany na kształt góralskiego szałasu, jego autorem był artysta plastyk, rzeźbiarz Ma-

rek Szala. Wszystkim obecnym rzucał się w oczy długi na 750 metrów pas szerokiego białego płótna, łączący ołtarz na dole z krzyżem ustawionym specjalnie na tę okazję na szczycie skoczni narciarskiej.

Papież długo krążył między sektorami, a kapele najlepszych muzyków z Podhala śpiewały w tym czasie radośnie, pozdrawiając Ojca Świętego. „Powitało Ojca Świętego, który pokochał tę ziemię, piękno ośnieżonych gór, świeżej zieleni lasów i słońce – na chwałę swego Stwórcy. A na Podhalu zapaliły się ogniska na znak radości i miłości. A jeszcze żywszym ogniem zapaliły się serca Podhalan i gości, którzy pokochali tę krainę" – witał zgromadzonych kard. Franciszek Macharski.

Wizyta Ojca Świętego była w stolicy Tatr najważniejszym – obok postawienia krzyża na Giewoncie – wydarzeniem religijnym.

Następnie burmistrz Zakopanego Adam Bachleda-Curuś, klęcząc razem z przedstawicielami trzech pokoleń góralskich, odczytał hołd polskich górali: „Dziękujemy, Ojcze Święty, żeś nas wydostał z czerwonej niewoli, a teraz chcesz i uczysz, jak dom ojczysty, polski, wysprzątać z tego, co hańbi, rujnuje, zniewala, gubi. Dziękujemy za ojcowską i synowską troskę! Dziękujemy za modlitwy, ofiary i upomnienia Twoje. W czymżeśmy Boga zdradzili i ciebie zawiedli, zasmucili – przepraszamy! Przepraszamy – za zwątpienie, niedochowanie wierności, nieodpowiedzialne korzystanie z daru wolności. Przyrzekamy – jak ten krzyż na Giewoncie mocno trwać w wierze i tradycji chlubnej przodków naszych, a ślubów jasnogórskich narodu polskiego dochować".

Rozpoczęła się Msza święta, celebrowana przez papieża, 60 biskupów i kilkuset księży, podczas której na ołtarze zostały wyniesione s. Bernardyna Maria Jabłońska (1878–1940), współzałożycielka albertynek, oraz s. Maria Karłowska (1865–1935), założycielka sióstr pasterek.

W homilii Jan Paweł II mówił o czci Serca Jezusowego i o roli krzyża. To wtedy padły powtarzane potem wiele razy słowa papieża: „Nie wstydźcie się krzyża. Starajcie się na co dzień podejmować krzyż i odpowiadać na miłość Chrystusa. Brońcie krzyża, nie pozwólcie, aby Imię Boże było obrażane w naszych sercach, w życiu społecznym czy rodzinnym. Dziękujmy Bożej Opatrzności za to, że krzyż powrócił do szkół, urzędów publicznych, szpitali. Niech on tam pozostanie". A przed końcowym błogosławieństwem papież dodał: „Dzisiaj dziękowałem Bogu za to, że wasi przodkowie na Giewoncie wznieśli krzyż. Ten krzyż patrzy na całą Polskę od Tatr aż do Bałtyku i ten krzyż mówi całej Polsce: Sursum corda! – w górę serca".

Jeszcze 6 czerwca papież był w pustelni brata Alberta Chmielowskiego na Kalatówkach, a następnie pojechał kolejką linową na Kasprowy Wierch.

7 czerwca Jan Paweł II nawiedził sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach i dokonał konsekracji miejscowej świątyni. Tu papież dziękował za dar ocalonego życia podczas zamachu w 1981 r. Stamtąd udał się do najstarszej w Zakopanem parafii Świętej Rodziny, gdzie spotkał się z grupą 400 dzieci, które przyjęły Pierwszą Komunię Świętą. „Zawsze tutaj, na ziemi podhalańskiej, biskup miał w was oparcie. Oparcie miała tu Ojczyzna, zwłaszcza w trudnych chwilach swoich dziejów. Przybyłem, aby wam powiedzieć za to wszystko: Bóg zapłać" – mówił papież na Krzeptówkach.

Izabela Pakulska

Anafilaksja

Anafilaksja to ciężka, zagrażająca życiu reakcja alergiczna. Może być odpowiedzią na pokarm, najczęściej na mleko, jajko, gluten (szczególnie u dzieci), owoce morza, orzechy (szczególnie orzeszki ziemne), owoce (często truskawki, cytrusy) i warzywa (np. seler). Silna reakcja alergiczna może pojawić się także po podaniu środków kontrastowych oraz leków, najczęściej po antybiotykach i lekach przeciwbólowych, także po szczepionkach. Groźne może być ukąszenie przez owady błonkoskrzydłe, szczególnie przez osę, szerszenia czy pszczołę. Anafilaksja najczęściej występuje u osób z rozpoznaną wcześniej alergią, ale może pojawić się u każdego.

Istnieją cztery stopnie reakcji anafilaktycznej. Pierwszy to objawy ze strony skóry i błon śluzowych: pojawia się wysypka, obrzęk, zaczerwienienie, świąd. Drugi to objawy ze strony przewodu pokarmowego: nudności, wymioty, bóle brzucha, biegunka. Kolejny to dolegliwości ze strony układu oddechowego: duszność, świszczący oddech, chrypka, kaszel. Czwarty stopień to objawy ze strony układu krążenia: spadek ciśnienia tętniczego, przyspieszenie pulsu, zawroty głowy, silne osłabienie, utrata przytomności, może dojść do zatrzymania krążenia i zgonu. Objawy nie tylko są groźne, ale mogą pojawiać się w szybkim tempie, najczęściej w czasie kilku minut! Pierwszym sygnałem są na ogół właśnie zmiany skórne, w krótkim czasie pojawiają się kolejne objawy.

Każdy pacjent po przebytym wstrząsie anafilaktycznym lub z rozpoznanymi już wcześniej alergiami powinien mieć przy sobie adrenalinę. To lek ratujący życie! Dostępny jest w aptekach (na receptę) w postaci ampułko-strzykawki. Jeśli pojawią się pierwsze symptomy, należy podać zastrzyk domięśniowo w boczną środkową część uda i wezwać karetkę. Nie należy czekać, aż rozwiną się poważne objawy. Jeśli podamy niepotrzebnie, nic się nie stanie, jeśli nie podamy – pacjent może umrzeć w ciągu 30 minut.

Adrenalina powoduje skurcz naczyń krwionośnych, podnosi ciśnienie tętnicze krwi, zmniejsza obrzęk tkanek. Dalsze leczenie powinno odbywać się w szpitalu. Po silnej reakcji alergicznej pacjent powinien być obserwowany przynajmniej przez 6 godzin, przy objawach ze strony układu krążenia dłużej. Osoba, u której wystąpiły objawy ze strony układu oddechowego lub krążenia, wymaga dalszej diagnostyki celem kwalifikacji do immunoterapii.

Latem szczególnie często zdarzają się ukąszenia przez osy i pszczoły. Pszczoły przylatują szczególnie do słodkich potraw i płynów, osy są wszystkożerne, przylatują do każdego pożywienia i – uwaga! – bardzo lubią piwo. Jedząc na świeżym powietrzu, trzeba bardzo uważnie się przyglądać, co wkładamy do ust, a zostawienie otwartej puszki z piwem jest szczególnie niebezpieczne. Ukąszenie w język, nawet osoby, która nie jest uczulona, może być bardzo groźne. Trzeba wezwać pomoc, w miejsce ukąszenia przyłożyć kawałek lodu. Obrzęk można także zmniejszyć, przykładając przekrojoną cebulę czy korzeń pietruszki.

Autorka jest lekarzem

Od afrykarium do muffiniarni

dr hab. Tomasz Korpysz

Dziś, na zakończenie swoistego minicyklu poświęconego najnowszemu polskiemu słownictwu, zaprezentuję garść przykładów bardzo różnorodnych, należących do różnych pól tematycznych.

Zacznijmy od rzeczownika, który wpisuje się w dość liczną grupę wyrazów zakończonych na „-arium" (np. *delfinarium*, *egzotarium*, *fokarium*, *formikarium*, *herpetarium*, *insektarium*, *oceanarium*, *rosarium*, *terrarium* czy *wiwarium*), czyli od słowa *afrykarium*. Określa się nim 'oceanarium z fauną i florą afrykańskich mórz i rzek'. Pierwszy tego typu obiekt w Polsce powstał we Wrocławiu; jak głosi informacja na stronie internetowej (zapis oryginalny): „Pomysłodawcą i autorem wszystkich założeń koncepcyjnych, a także samej nazwy AFRYKARIUM, powstałej z połączenia słów Afryka i Akwarium, jest Radosław Ratajszczak, prezes spółki ZOO Wrocław (w latach 2007 – 2022)". Jak widzimy, jest to rzadki przypadek, gdy nowe słowo ma konkretnego twórcę. Warto dodać, że początkowo wyraz *afrykarium*/*Afrykarium* funkcjonował przede wszystkim jako nazwa własna (oficjalna nazwa konkretnego obiektu we wrocławskim zoo) i był pisany wielką literą. Z czasem zaczęto planować budowę podobnego miejsca w Warszawie i w konsekwencji zwiększyła się liczba kontekstów, w których *afrykarium* stosowane jest jako wyraz pospolity.

Również drugi wyraz jest nazwą pewnego typu obiektów – tym razem jednak naturalnych. Nie znamy twórcy samego słowa *geopark* (jest zresztą zapożyczeniem), wiadomo za to, że zaczęło ono zyskiwać popularność na całym świecie w 1997 r., gdy Oddział Nauk o Ziemi UNESCO zapoczątkował specjalny program „Geoparki UNESCO". Co to jest geopark? Popularny internetowy portal definiuje interesujące nas słowo następująco: 'obszar o dokładnie wyznaczonych granicach, obejmujący stanowiska dziedzictwa geologicznego (często geostanowiska) o istotnym znaczeniu naukowym dla geologii, jak również obiekty unikatowe lub piękne, reprezentatywne dla danego regionu i jego historii geologicznej'; w jednym ze źródeł językoznawczych znaleźć można krótszą definicję: 'obszar chroniony o unikalnych walorach geologicznych'. Przed sezonem urlopowym może się Państwu przydać informacja, że w Polsce istnieje już kilka geoparków, które mogą stać się celem wakacyjnych wycieczek.

I jeszcze trzecie określenie obiektów – o zupełnie odmiennym charakterze, bo związanych z kulinariami. Chodzi mianowicie o wyraz *muffiniarnia*, oznaczający 'lokal gastronomiczny serwujący, a zwykle także wypiekający różne rodzaje muffinów oraz innych babeczek i ciastek'. Powstanie takich wyspecjalizowanych cukierni związane jest z rosnącą popularnością *muffinów*/*muffinek* w Polsce. Popularnością, która spowodowała też pewne problemy językowe, jak bowiem widać, obecnie funkcjonują dwa nowe określenia (a raczej dwa warianty tej samej nazwy): (ten) *muffin* i (ta) *muffinka*. *Muffin* w rodzaju męskim to zapożyczenie z języka angielskiego, które odmieniamy jak inne podobne rzeczowniki, czyli np. *nie było muffina*, *muffinów*, *przyglądała się muffinowi*, *muffinom*, *siedział z muffinem*, *muffinami* itp. *Muffinka* to wyraz utworzony w języku polskim, który należy odmieniać zgodnie z modelem typowym dla tego typu rzeczowników żeńskich, czyli np. *nie było muffinki*, *muffinek*, *przyglądała się muffince*, *muffinkom*, *siedział z muffinką*, *muffinkami* itp.

Urlop bezpłatny pracownika

Edyta Pisarczyk-Kulon

Kodeks pracy przewiduje dwa rodzaje urlopu bezpłatnego. Jeden wynika z potrzeb pracownika, a drugi z porozumienia pomiędzy pracodawcami i pracownikiem w celu świadczenia pracy u jednego z nich.

Jeżeli powodem wniosku pracownika są jego potrzeby, to na pisemny wniosek pracownika pracodawca może udzielić mu urlopu bezpłatnego. Pracownik nie musi wskazywać powodu, dla którego jest mu potrzebny urlop bezpłatny. To pracownik decyduje o swoistej przerwie w pracy – z powodu obowiązków rodzinnych, dłuższej podróży czy, jak zdarza się w ostatnim czasie, aby swój czas pracy poświęcić na pomoc osobom uciekającym z Ukrainy.

W tym ostatnim przypadku zdarza się, że pracodawcy sami włączają się w wolontariat i nawet zachęcają do tego swoich pracowników. Zwalniają pracowników od świadczenia pracy, jeżeli zadeklarują oni chęć włączenia się w pomoc charytatywną na rzecz uchodźców. Zwykle pracownicy zachowują swoje wynagrodzenie i świadczenia pracownicze. Jest jednak dobra wola pracodawcy.

Uwzględnienie wniosku pracownika o udzielenie urlopu bezpłatnego zależy od decyzji pracodawcy, który może nie zgodzić się na urlop bezpłatny pracownika. Decyzja pracodawcy jest jednak ograniczona zasadami niedyskryminacji i równego traktowania pracowników. W każdym przypadku okres trwania urlopu bezpłatnego muszą uzgodnić pracownik i pracodawca. Pracodawca nie może samodzielnie udzielić urlopu na inny okres niż określony we wniosku pracownika, a pracownik nie może samowolnie pójść na urlop bezpłatny bez zgody pracodawcy.

Urlop bezpłatny trwający mniej niż miesiąc nie ogranicza prawa pracownika do urlopu wypoczynkowego. Jeżeli trwa dłużej niż miesiąc kalendarzowy, urlop wypoczynkowy pracownika zostanie proporcjonalnie zmniejszony.

Okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, np. takie jak staż u danego pracodawcy. Pracownik korzystający z tego urlopu nie ma prawa do świadczeń przysługujących z ubezpieczenia chorobowego, na przykład zasiłku chorobowego czy opiekuńczego.

Przy udzielaniu urlopu bezpłatnego dłuższego niż trzy miesiące strony mogą przewidzieć dopuszczalność odwołania pracownika z urlopu z ważnych przyczyn. Za takie uważa się przyczyny, o których ani pracownik, ani pracodawca nie wiedzieli i których nie mogli przewidzieć w chwili przyznania urlopu bezpłatnego.

W czasie urlopu bezpłatnego pracownik korzysta z ochrony przed wypowiedzeniem umowy o pracę, z wyjątkiem ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy. W przypadku zwolnień grupowych wypowiedzenie definitywne nie jest dopuszczalne w czasie urlopu trwającego krócej niż trzy miesiące, natomiast wypowiedzenie zmieniające jest dopuszczalne niezależnie od czasu trwania urlopu bezpłatnego.

Pracownik natomiast może wypowiedzieć umowę o pracę w każdym czasie, także w czasie trwania urlopu bezpłatnego.

Autorka jest radcą prawnym

Niesamowita Iga

fot. PAP/EPA/Yoan Valat

Iga Świątek kontynuuje niesamowitą serię. W finale turnieju Rolanda Garrosa Polka pewnie pokonała Cori Gauff i zapisała na swym koncie drugie wielkoszlemowe zwycięstwo w karierze. Wygrana była już 35. meczem z rzędu, w którym raszynianka schodziła z kortu jako zwyciężczyni. Powtórzyła w ten sposób wyczyn legendarnej Venus Williams.

fot. PAP/Maciej Kulczyński

Wygrana z Walią

Polska wygrała we Wrocławiu 2:1 z Walią w Lidze Narodów, mimo że do 72. minuty przegrywała 0:1. Bramki dla biało-czerwonych zdobyli Jakub Kamiński i Karol Świderski.

Tutaj zagrają

fot. Wikipedia

Katowice oraz Gliwice będą polskimi miastami gospodarzami siatkarskich mistrzostw świata mężczyzn 2022. Finał turnieju, tak jak osiem lat temu, gdy reprezentacja Polski wywalczyła złoty medal, zostanie rozegrany w katowickim „Spodku".

Bez pucharu

Po czternastu latach panowania Łomża Vive Kielce nie będzie miała w swojej kolekcji Pucharu Polski. Mistrz Polski został w końcu pokonany przez wicemistrza – Orlen Wisłę Płock. W Tarnowie „Nafciarze" wygrali 34:27.

fot. PAP/Łukasz Cągulski

WAŻNY CZERWIEC

Mariusz Jankowski

Cztery mecze w dwa tygodnie. Tak wygląda czerwiec piłkarskiej reprezentacji Polski. I te dwa tygodnie są niezwykle istotne. Wiadomo, że jest trudny okres. Wielu zawodników nie zdążyło jeszcze wyjechać na urlopy lub musiało je nieco skrócić. A przecież przerwa przed kolejnym sezonem jest tym razem krótsza, bo z powodu mundialu w Katarze będzie on wyjątkowo intensywny. Dlatego też każdy termin ma dla reprezentacji tak wielkie znaczenie. Czesław Michniewicz właśnie w ciągu tych dwóch tygodni przygląda się piłkarzom, którzy za kilka miesięcy mogą dostać nominacje na mundial. Poligon doświadczalny selekcjoner ma znakomity, bo w Lidze Narodów biało-czerwoni grają z Walią, Belgią oraz Holandią. Rywale mocni lub bardzo mocni. Na ich tle wszelkie niedoskonałości będą widoczne jak na dłoni.

Znaków zapytania w polskiej kadrze nie brakuje. Dziś trwa walka za plecami Wojciecha Szczęsnego. Kto będzie numerem dwa w bramce? Łukasz Skorupski, gdy wcześniej otrzymywał szanse, nie zawodził. Bartłomiej Drągowski ma za sobą dość trudny sezon w lidze włoskiej. Za to Kamil Grabara został mistrzem Danii. Michniewicz ma więc w kim wybierać. Ciekawie zapowiada się rywalizacja wśród obrońców. Nowa twarz to Jakub Kiwior z włoskiej Spezii. Także z Włoch, po dłuższej nieobecności, dotarł do kadry Sebastian Walukiewicz, a szansę dostaną również boczny obrońca Cracovii Kamil Pestka oraz stoper Legii Mateusz Wieteska.

Niemal wszyscy czekają na to, co pokaże w reprezentacji Nikola Zalewski. On ma już za sobą debiut, jest także świeżo upieczonym zwycięzcą Ligi Konferencji. W AS Roma zdobył mocną pozycję. Czy podobnie będzie w drużynie Michniewicza? Zalewski na pewno ma umiejętności podparte ciężką pracą. To piłkarz, który może rozwiązać problemy kadry na lewej stronie boiska. Czy tak się stanie, zależy tylko od niego. Niestety, wśród pomocników nie brakuje zawodników mających różne problemy w swoich klubach. Krystian Bielik, Karol Linetty czy Mateusz Klich mogą dużo dać naszej reprezentacji. Warunek jest jednak jeden: muszą poprawić, zmienić lub uporządkować swoją sytuację klubową.

A to nie zawsze jest proste do wykonania. Wiedzą coś o tym nasi napastnicy, z Robertem Lewandowskim na czele. Już na początku zgrupowania lider naszej kadry wyjawił, że rozstanie z Bayernem to tylko kwestia czasu. Pozostaje mieć nadzieję, że transferowe zawirowania kapitana i innych reprezentantów nie wpłyną na przygotowania do mundialu. Bo one właśnie teraz, w czerwcu, już się rozpoczęły. I dlatego każdy z meczów Ligi Narodów jest tak niesamowicie ważny.

Autor jest dziennikarzem TVP

fot. PAP/Marcin Cadomski

Śląsk z nowym trenerem

Ivan Djurdjević został trenerem grającego w piłkarskiej ekstraklasie Śląska Wrocław. Zastąpi Piotra Tworka, z którym klub z Dolnego Śląska rozstał się po zakończeniu sezonu. Serb ostatnio pracował w pierwszoligowym Chrobrym Głogów.

Marnowanie żywności

Barbara Wiśniowska

Włos się na głowie jeży, gdy słyszymy, że z powodu wojny głodować będzie niemal cały świat. Nie musiałoby tak być. Jeszcze bardziej przeraża informacja, że jedna trzecia żywności na świecie jest wyrzucana do kosza. Najgorzej jest w krajach rozwiniętych, ale katolicka Polska nie ma się czym chlubić w tej kwestii.

Babcie powtarzały nam, że wyrzucanie jedzenia jest grzechem, ale statystyczny Polak rocznie pakuje do śmieciarki 150–230 kg żywności.

Psujące się jedzenie na wysypiskach śmieci wydziela metan, który jest dwudziestokrotnie bardziej szkodliwym gazem cieplarnianym niż dwutlenek węgla. Pamiętajmy też, że gdy wyrzucamy do kosza chleb, mięso albo warzywa, właśnie zmarnowaliśmy kilka złotych, ogrom energii, wody, która była potrzebna do produkcji (podlewania roślin lub pojenia bydła), oraz benzyny, która była potrzebna do transportu. Na przykład do wyprodukowania 1 kg wołowiny zużywa się 5–10 ton wody.

Gdybyśmy nie marnowali 1,3 mld ton jedzenia rocznie, dałoby się nim wyżywić 3 bln ludzi, czyli czterokrotnie więcej niż jest głodujących.

60 proc. z tego marnuje się w gospodarstwach domowych, a nie w sklepach i fabrykach. Nie mówmy, że nic się nie da zrobić. Po pierwsze: warto zrobić jadłospis i kupować tylko produkty z listy. Nie wybierajmy się do sklepu, gdy lodówka nie jest pusta, a kiedy potrzebujemy jednej rzeczy, miejmy w kieszeni tylko drobne pieniądze. Kiedy mamy przy sobie kartę płatniczą, zawsze kupimy jakieś zachcianki. Jeśli w sklepie poniesie nas fantazja, możemy nadwyżkę trwałych produktów oddać na cele charytatywne. Nawet nadmiar świeżych potraw możemy zanieść do jadłodajni dla uchodźców.

fot. Barbara Wiśniowska

ZUPA Z LIŚCI KALAREPY

Składniki: w dowolnych proporcjach: mięso mielone ■ kilkanaście małych młodych ziemniaków ■ liście kalarepy ■ korzeń pietruszki ■ papryka słodka z odrobiną ostrej ■ łyżka suszonego lubczyku ■ niecała łyżeczka soli na każdy litr wody lub według uznania

Sposób przygotowania: Mięso i umyte ziemniaki gotujemy 15 minut. Po połowie tego czasu dodajemy rozdrobnione warzywa i pozostałe składniki.

Nie każdemu przyszło do głowy, że wiele liści warzyw jest jadalnych i ich także nie trzeba wyrzucać. Młode ziemniaki można umyć zamiast obierać. Jadalne są głąby kapustnych i nać marchewki. Liście kalarepy są pyszne, bardziej wartościowe niż bulwa i można je przyrządzić na sto sposobów.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – górski zakręt
1 G – stan organizmu
2 E – wierne czworonogi
A – święta z Asyżu
3 G – fałszuje fakty
6 A – szczytne zamiary
6 H – ptasi sejmik
8 C – święty z ulem
9 A – mysia kryjówka
9 G – seraj sułtana
10 E – biblijny szkutnik
11 A – rodzaj literacki
11 G – klub piłkarski

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – finał powieści
C 1 – ład na okręcie
C 8 – łuki nad oczami
D 3 – pojazd malucha
E 1 – mailowe śmieci
E 8 – krwawy uraz
F 4 – polski pustelnik
G 1 – złoże złota
G 8 – rodzaj prośby
H 3 – szklista powłoka
I 1 – graniczy z Libią
I 8 – suma do zwrotu
K 1 – warunki życia

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 24 czerwca na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3954) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3955); **05.30** Klan (3956); **06.00** Słownik polsko@polski – talk-show prof. Jana Miodka; **06.25** wojsko-polskie.pl (23); **06.55** Słowo na niedzielę – Coś więcej o Ostródzie; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (222); **09.05** Weterynarze z sercem; **09.45** Pozdrowienia z Moskwy – film sensacyjny, Wielka Brytania 1963, reż.: Terence Young; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.40** Zakochana w życiu – reportaż; **13.20** BBC w Jedynce: Wodopój. Afrykańska oaza zwierząt (1) – cykl dokumentalny; **14.15** Z pamięci: Ewa Szumańska – felieton; **14.25** Przyrodnik na tropie: Różanka – cykl dokumentalny; **14.55** Zieja (3) – serial; **15.45** Alternatywy 4 (4) – serial komediowy TVP; **16.50** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Francja – Polska (1 set); **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Klan Kennedych (5) – serial, Kanada 2011
21.15 Kincsem. Miłość i hazard – film przygodowy, Węgry 2017, reż.: Gabor Herendi, Buda Gulyas, wyk.: Ervin Nagy, Andrea Petrik, Lehel Kovacs, Tibor Gaspar
23.25 Robin Hood. Początek – film akcji, USA 2018, reż.: Otto Bathurst, wyk.: Taron Egerton, Jamie Foxx, Ben Mendelsohn
01.30 Daddy Cool – komedia, Francja 2017, reż.: Maxime Govare, wyk.: Vincent Elbaz, Laurence Arne, Jean Francois Cayrey
03.10 Siła przetrwania (6) – dramat, USA 2017, reż.: Scott Waugh
04.50 Z pamięci: Ewa Szumańska – felieton
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Barwy szczęścia (2590) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2591); **06.25** Barwy szczęścia (2592); **07.00** M jak miłość (1643) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **12.05** Kino familijne – Chłopiec z burzy – film obyczajowy, Australia 2019, reż.: Shawn Seet, wyk.: Finn Little, Geofrey Rush, Jai Courtney; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior (2). Piosenki Pana Kleksa – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Lajk!; **17.30** Rodzinka.pl (263) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka, wyk.: Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Jacek Braciak, Agata Kulesza, Julia Wieniawa-Narkiewicz; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.50** Na sygnale (360) – serial fabularyzowany TVP; **19.25** Na sygnale (361) – serial fabularyzowany TVP

20.00 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – Koszalin, cz. 1
21.00 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki, cz. 2
22.10 Blue Jasmine – komediodramat, USA 2013, reż.: Woody Allen, wyk.: Cate Blanchett, Alec Baldwin, Sally Hawkins, Bobby Cannavale, Peter Sarsgaard
24.00 Obietnica – dramat, Polska, Dania 2014, reż.: Anna Kazejak, wyk.: Eliza Rycembel, Mateusz Więcławek, Magdalena Popławska, Dawid Ogrodnik, Andrzej Chyra, Jowita Budnik, Bartłomiej Topa, Nikodem Rozbicki
01.45 Łódź jest pełna – dramat, reż.: Markus Imhoof, wyk.: Walter Ruch, Tina Engel, Hans Diehl
03.25 Rififi po sześćdziesiątce – komedia, reż.: Paweł Trzaska
04.45 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.23** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Serwis Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.24 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda
01.05 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
02.59 Pogoda
03.05 INFO V4+
03.24 Głębia ostrości
03.50 Reportaż TVP INFO
04.12 Dzika Polska
04.15 Dzika Polska
05.13 Agrobiznes – podsumowanie
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Robi; **06.00** Jestem mamą; **06.15** Żyjemy u zarania przyszłości; **07.40** Muzyczne chwile; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **10.40** Frank Duff i Legion Maryi; **11.35** Ukryte treści; **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.20** Pastuszkowie z Fatimy; **12.45** Ikona Miłości; **13.25** Słowo życia; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **13.45** Kobiety wolności; **14.25** Święty na każdy dzień; **14.30** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **16.45** Prawda a Historia; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Stan Bezpieczeństwa Państwa
21.55 Legatus natus
22.35 Droga pięknego życia
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 12 czerwca; **06.50** Droga od Chrystusa do Konstantyna (3) – serial dok.; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.10** Czarne chmury (7); **10.10** Okrasa łamie przepisy; **10.40** Polska śródziemnomorska (10); **11.20** Wojownicy czasu; **12.00** Tropikalne wyspy świata 2. Borneo – serial dok.; **13.00** Kreacje Matki Natury. Tajemnice lasu – film dok.; **14.00** W kotle historii; **14.30** Rodzina Połanieckich (3) – serial TVP; **16.00** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.25** Sekrety Morza Śródziemnego: Ocean One schodzi pod wodę (10); **17.55** Stawka większa niż życie (3) – serial TVP; **19.05** Ostatni dzień Abrahama Lincolna – film dok.; **20.05** Las Katyński – film dok.; **21.15** Wielka ucieczka – film przygodowo-historyczny, USA 1963, reż.: John Sturges, wyk.: Donald Pleasence, Nigel Stock, Steve McQueen, Richard Attenborough, James Donald; **00.05** Sowieci do domu; **00.45** Medyceusze Wspaniali (14); **01.55** Brutus, Czarnocka, Maria... Siatka pułkownika Gano – film dok.; **02.55** Szerokie tory; **03.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Tyle słońca – przeboje Anny Jantar, cz. 1; **08.00** Liturgia prawosławna z cerkwi w Bartnem; **09.05** Z przytupem – Obyrtka – widowisko kameralne; **09.35** Animama – Moje życie w Wersalu – film anim.; **10.20** Trzeci punkt widzenia; **11.00** Szpital na peryferiach (12) – serial; **12.05** Słynny najazd niedźwiedzi na Sycylię – film anim.; **13.40** Judy – film fabularny, Wielka Brytania 2019, reż.: Rupert Goold; **15.50** Kromer Festival Biecz 2021 – Przenikanie światów – koncert; **17.15** Niedziela z... Magdaleną Zawadzką; **18.10** Niedziela z... Teatr Telewizji – Skiz, spektakl teatralny, reż.: Gustaw Holoubek; **19.30** Niedziela z... (portret dok., kabaret, komedia, film fabularny, koncert); **20.00** Zaproszenie dla rewolwerowca – western, USA 1964; **21.40** Trzeci punkt widzenia; **22.20** The Best of Maanam. Koncert live; **23.25** Manifesto – film fabularny, Niemcy 2015; **01.15** Missisipi w ogniu – film fabularny, USA 1994; **03.30** Informacje kulturalne; **04.00** Legendy Rocka: The Allman Brothers Band; **04.35** Legendy Rocka: Chuck Berry; **05.05** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Kuchenne rewolucje 10 (2); **06.55** Nowa Maja w ogrodzie 6 (14); **07.25** Akademia ogrodnika (14); **07.30** Tak smakuje dziękuję (5); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.10** Despicable Me 3 – komedia; **14.00** Siódmy syn – film przygodowy, wyk.: Jeff Bridges, Ben Barnes, Julianne Moore, Alicia Vikander, Olivia Williams, John DeSantis, Kit Harington, Djimon Hounsou, Gerard Plunkett; **16.15** O lala! Dzień dziecka; **17.20** Tak smakuje dziękuję (6); **17.55** Kuchenne rewolucje 23 (12); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Robin Hood – film przygodowy, wyk.: Russell Crowe, Cate Blanchett, Max Von Sydow, William Hurt, Mark Strong, Oscar Isaac, Danny Huston, Eileen Atkins, Mark Addy; **23.00** Dziewczyna z pociągu – film sensacyjny, wyk.: Emily Blunt, Haley Bennett, Rebecca Ferguson, Justin Theroux, Luke Evans; **01.20** Kuchenne rewolucje 22 (14); **02.15** Uwaga!; **02.30** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Wakacje rodziny Johnsonów – film familijny; **10.45** Smerfy – film przygodowy; **12.55** Wyścig F1 GP Azerbejdżanu; **16.00** Jak rozpętałem II wojnę światową, cz. 2 – komedia, Polska 1970, reż.: Tadeusz Chmielewski, wyk.: Marian Kociniak, Stanisław Mikulski, Emil Karewicz, Elżbieta Starostecka, Wirgiliusz Gryń; **17.40** Nasz Nowy Dom (250); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (447); **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (89); **22.00** Nie ma mocnych (wersja kolorowa) – Polska 1974, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Anna Dymna, Władysław Hańcza, Wacław Kowalski; **00.05** Inwazja: Bitwa o Los Angeles – film s.f., USA 2011, reż.: Jonathan Liebesman, wyk.: Aaron Eckhart, Cory Hardrict, Michael Pena, Michelle Rodriguez, Ramon Rodriguez; **02.45** Straszny film 4 – komedia, USA/Kanada 2006, reż.: David Zucker, wyk.: Craig Bierko, Anna Faris, Regina Hall, Michael Madsen, Leslie Nielsen, Bill Pullman; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (657); **06.05** Wspaniałe stulecie (37); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (105) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex – serial TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (231) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (543) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** BBC w Jedynce: Wodopój. Afrykańska oaza zwierząt (1) – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (38) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (658) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (6) – serial; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (544) – serial obyczajowy TVP
21.05 Klan Kennedych (6) – serial, Kanada 2011
22.00 Gala XXI Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji – Dwa Teatry – Zamość 2022
23.25 Teatr Telewizji – Grand Prix Festiwalu Dwa Teatry
01.00 Kincsem. Miłość i hazard – film przygodowy, Węgry 2017, reż.: Gabor Herendi, Buda Gulyas
03.05 Obóz integracyjny – komedia, Wielka Brytania/USA/Meksyk 2013, reż.: Rob Meltzer
04.40 Notacje: Wojciech Narębski. Wojtek, kolega niedźwiedzia – cykl dokumentalny
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (147) – serial fabularyzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1549) – serial TVP; **06.20** Życie według świętego Jana Pawła II – Cierpienie – cykl reportaży; **06.35** Życie według świętego Jana Pawła II – Wolność; **06.55** Rodzinka.pl (111) – serial TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (267) – serial komediowy TVP; **11.45** Rodzinka.pl (268) – serial komediowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.10** Zranione ptaki (57) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (190) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Echo serca (21) – serial TVP; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (131) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.15** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (58) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2593) – serial obyczajowy TVP
20.10 Idealny ślub – film obyczajowy, USA 2017, reż.: James Head, wyk.: Alexa PenaVega, Jeremy Gulibaut, Rafael Simon
21.50 U Pana Boga w ogródku – komedia, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Krzysztof Dzierma, Emilian Kamiński, Wojciech Solarz, Łukasz Simlat, Jan Wieczorkowski, Ira Łaczina
24.00 O mnie się nie martw (6) – serial komediowy TVP
01.00 Junction 48 – dramat, Niemcy/Izrael/USA 2016, reż.: Udi Aloni, wyk.: Samar Qupty, Tamer Nafar, Salwa Nakkara
02.40 Córka – dramat, USA 2009, reż.: Luiso Berdejo, wyk.: Kevin Costner, Ivana Baquero, Samantha Mathis, Gattlin Griffith
04.30 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.48 Głębia ostrości
04.13 Podróże z historią
05.15 Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Czterdzieści nocy; **06.55** Święty na każdy dzień; **07.00** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **07.30** Pastuszkowie z Fatimy – program religijny; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.15** Ojciec Klemens Vismara; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Święty na każdy dzień

17.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja w par. Najczystszego Serca Maryi
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna – felieton
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Mojżesz – 10 przykazań – film fabularny
22.50 Zakazane Piosenki – program kulturalny
23.40 Muzyczne chwile – program kulturalny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 13 czerwca; **07.00** Pogranicze w ogniu (21) – serial TVP; **08.00** Ex Libris (506); **08.30** Historia Polski: Paryż. Czas dokonany – film dok.; **09.25** Sensacje XX wieku: Goering; **10.20** Jak powstawały kontynenty – Ameryka (3) – esej dok.; **11.20** W PRL-u; **11.50** Wojna domowa (13) – serial TVP; **12.50** Rzeka życia – film fabularny, USA 1992, reż.: Robert Redford; **15.00** Wszystkie kolory świata: Wybrzeże Kości Słoniowej – afrykańska mozaika – serial dok.; **15.55** Kreacje Matki Natury. Tajemnice lasu – film dok.; **16.55** Flesz historii; **17.20** Pogranicze w ogniu (22) – serial TVP; **18.30** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **19.00** Spór o historię; **19.35** Historia Polski: Kornel – film dok.; **20.35** Ameryka, ojczyzna przybyszów (2); **22.30** Drobny, kruchy człowiek... – film dok.; **23.30** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4) – serial dok.; **00.30** Szerokie tory; **01.00** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.30** Sensacje XX wieku; **02.30** Encyklopedia II wojny światowej; **03.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.40** Co dalej? (310); **09.20** Magiczne drzewo – film przygodowy; **11.00** Dom (6) – serial TVP; **12.50** Co mówią lekarze – film krótkometrażowy; **13.30** Reżyserzy: John Schlesinger; **14.15** Trójka do wzięcia – film krótkometrażowy, reż.: Bartek Konopka; **15.05** Przepłyniesz rzekę – dramat, reż.: Tadeusz Kijański; **16.45** Kochankowie z Księżyca – film fabularny, USA 2012, reż.: Wes Anderson; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Karino (4) serial TVP; **19.25** Karino (5); **20.00** Gala XXI Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji – Dwa Teatry – Zamość 2022; **21.25** Julieta – dramat, Hiszpania 2016, reż.: Pedro Almodóvar; **23.15** Powidoki – Emil Cioran; **23.45** Kobiety za kamerą (2) – cykl dok.; **01.00** Zaproszenie dla rewolwerowca – western, USA 1964, reż.: Richard Wilson; **02.45** Informacje kulturalne; **03.15** Fantastyczna kobieta – film fabularny, Niemcy/Chile/Hiszpania/USA 2017, reż.: Sebastian Lelio; **05.00** Tamte lata, tamte dni; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Nowa Maja w ogrodzie 6 (15); **05.55** Akademia ogrodnika (15); **06.05** Ukryta prawda (1229); **07.00** Kuchenne rewolucje 13 (7) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.45** Ukryta prawda (1062); **12.55** Tajemnice miłości (6); **14.00** Ukryta prawda (1230); **15.05** Ukryta prawda (1024); **16.10** Ten moment (26); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (8) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.55** Ukryta prawda (1063); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (36); **20.15** Na Wspólnej 20 (3439) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (480); **21.35** Na własną rękę – film sensacyjny, USA 2002, reż.: Andrew Davis, wyk.: Arnold Schwarzenegger, Francesca Neri, Elias Koteas, Cliff Curtis, John Leguizamo, John Turturro; **23.50** Przez Atlantyk (5); **00.55** Co za tydzień (1047); **01.35** W garniturach (11) – serial; **02.20** Uwaga!; **02.35** Noc Magii; **03.50** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (793); **09.10** Malanowski i Partnerzy (794); **09.40** Sekrety rodziny (181); **10.40** Dlaczego ja? (1030); **11.40** Gliniarze (252); **12.50** Wydarzenia; **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (905); **14.40** Dlaczego ja? (951); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (535); **17.40** Sekrety rodziny (241); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** MEGA HIT: Kod da Vinci – thriller, USA 2006, reż.: Ron Howard, wyk.: Tom Hanks, Audrey Tautou, Ian McKellen, Jean Reno, Paul Bettany, Alfred Molina, Jurgen Prochnow; **23.15** Pitbull. Ostatni pies – film akcji, Polska 2018, reż.: Władysław Pasikowski; **02.00** Gothika – thriller psychologiczny, USA 2003, reż.: Mathieu Kassovitz, wyk.: Halle Berry, Robert Downey Jr., Penélope Cruz, Charles S. Dutton, Carroll John Lynch, Bernard Hill; **04.05** Świat według Kiepskich (17); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (658); **06.05** Wspaniałe stulecie (38); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (106) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (232) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (544) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce: Arktyczna kraina – film dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (39) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (659) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (7) – serial, Ukraina 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Piłka nożna – Liga Narodów 2022, 4. kolejka, Warszawa: Polska – Belgia (studio)
20.35 Piłka nożna – Liga Narodów 2022, 4. kolejka, Warszawa: Polska – Belgia
23.30 07 zgłoś się (4) – serial TVP
00.30 Operacja Delta Force 2: Na ratunek – film akcji, USA 1997, reż.: Yossi Wein, wyk.: Dale Dye, Michael McGrady, Danny Keogh, Robert Patteri, Spencer Rochfort, Todd Jensen, Gavin Hoodl
02.20 Fritz Bauer kontra państwo – dramat, Niemcy 2015, reż.: Lars Kraume, wyk.: Ronald Zehrfeld, Burghart Klauner
04.05 Jemen. Zapomniana wojna – film dokumentalny
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (148) – serial fabularyzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1550) – serial TVP; **06.25** Luteranie w sieci – reportaż; **06.55** Rodzinka.pl (112) – serial komediowy TVP, reż.: Patryk Yoka, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (269) – serial komediowy TVP; **11.45** Rodzinka.pl (270) – serial komediowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.10** Zranione ptaki (58) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (191) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Echo serca (22) – serial TVP; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (132) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (59) – serial obyczajowy
19.35 Barwy szczęścia (2594) – serial obyczajowy TVP
20.10 Ocalona – film sensacyjny, USA 2015, reż.: James McTeigue
21.55 Córka – dramat, USA 2009, reż.: Luiso Berdejo, wyk.: Kevin Costner, Ivana Baquero, Samantha Mathis, Gattlin Griffith
23.55 W Chrystusie ożywione – film dokumentalny
01.05 Idealny ślub – film obyczajowy, USA 2017, reż.: James Head, wyk.: Alexa PenaVega, Jeremy Gulibaut, Rafael Simon
02.35 Brytyjska rodzina królewska i jej tajemnice (2) – cykl dokumentalny
03.30 Miasto prywatne – film sensacyjny, reż.: Jacek Skalski, wyk.: Bogusław Linda, Dariusz Gnatowski, Maciej Kozłowski, Maria Gładkowska, Mirosław Baka, Mirosław Zbrojewicz
04.40 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.51 Podróże z historią
04.53 wojsko-polskie.pl
05.18 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Biblia w obrazach; **06.15** Filmowe Życiorysy. Dwie fale; **06.55** Niebieskooki Anioł; **07.45** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.15** Dar nadziei – historia Tony'ego Melendeza; **09.55** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Z wędką nad wodę; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Ona nigdy nie była sama – Matka Teresa Kierocińska; **15.00** Savionalia; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Tajemnice Watykanu; **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie
17.05 Święty na każdy dzień
17.10 Prosto o gospodarce
17.30 Zostań Żołnierzem RP
17.50 Muzyczne chwile
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 Na przekór ciemności
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 14 czerwca; **07.00** Pogranicze w ogniu (22); **08.10** Flesz historii (593); **08.35** Historia Polski: Solidarność Walcząca w Trójmieście – film dok.; **09.35** Sensacje XX wieku: Tajemnica bunkra Hitlera; **10.30** La la la. Historia Musicalu – film dok.; **11.30** Polacy na morze; **12.05** Wojna domowa (14); **12.45** Rok 1982. Kalendarium; **12.55** Ostatni dzień Abrahama Lincolna – film dok.; **13.55** Ameryka, ojczyzna przybyszów (2); **15.40** Wojna w eterze; **15.55** Tajemnice początków Polski: Miasto zatopionych bogów – cykl dok.; **16.45** Pogranicze w ogniu (23); **17.50** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.20** Pola wielkich bitew – Piekło Verdun; **19.30** Historia Polski: Pierwszy Transport do Auschwitz. Post scriptum; **20.10** Samochody, które podbiły świat (1); **21.00** Oblicza wojny (10); **21.55** Wielka ucieczka – film przygodowo-historyczny; **00.40** Ojciec i syn – film dok.; **01.45** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.15** Sensacje XX wieku; **03.10** Encyklopedia II wojny światowej; **03.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.25** Teledyski; **08.25** Powidoki – Emil Cioran; **08.50** Którędy po sztukę; **09.10** Kochankowie z Księżyca – film fabularny, USA 2012, reż.: Wes Anderson; **11.00** Dom (7) – serial TVP; **12.50** Lato pszczół – film krótkometrażowy; **13.30** Dominik Połoński in memoriam; **13.50** Olga Hans – Koncert na wiolonczelę i perkusję; **14.15** Dziewczyny do wzięcia – film TVP, reż.: Janusz Kondratiuk; **15.05** Diabelski wynalazek – film fabularny, Czechosłowacja 1958, reż.: Karel Zeman; **16.40** Lato 1993 – film fabularny, Hiszpania 2017, reż.: Carla Simón; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Karino (6); **19.25** Karino (7); **20.00** Mali mężczyźni – dramat, Grecja/USA 2016, reż.: Ira Sachs; **21.35** Co dalej?; **22.10** Portrety: Filoteo Alberini – Włoch, który wynalazł kino – film dok.; **23.25** Julieta – dramat, Hiszpania 2016, reż.: Pedro Almodóvar; **01.15** Informacje kulturalne; **01.45** Polski Teatr Tańca – Jacek Przybyłowicz; **02.45** Robolove – film dok.; **03.50** Przypadek Pekosińskiego – film obyczajowy, reż.: Grzegorz Królikiewicz; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1230); **07.00** Kuchenne rewolucje 13 (8) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (36); **11.50** Ukryta prawda (1063); **12.55** Tajemnice miłości (7); **14.00** Ukryta prawda (1231); **15.05** Ukryta prawda (1025); **16.10** Ten moment (27); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (9); **17.55** Ukryta prawda (1064); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (37); **20.15** Na Wspólnej 20 (3440) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (481); **21.35** Kryjówka – film sensacyjny, USA/RPA/Japonia 2012, reż.: Daniel Espinosa, wyk.: Denzel Washington, Ryan Reynolds, Vera Farmiga, Brendan Gleeson, Sam Shepard, Ruben Blades, Robert Patrick; **23.55** Kuba Wojewódzki 16 (1); **01.00** Skazana (7) – serial; **02.05** Zabójcza broń 2 (10) – serial; **02.55** Uwaga!; **03.10** Noc Magii; **04.25** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (795); **09.10** Malanowski i Partnerzy (796); **09.40** Sekrety rodziny (182); **10.40** Dlaczego ja? (1031); **11.40** Gliniarze (253); **12.50** Wydarzenia; **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (906); **14.40** Dlaczego ja? (952); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (536); **17.40** Sekrety rodziny (242); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Dzień, w którym zatrzymała się Ziemia – film s.f., USA 2008, reż.: Scott Derrickson, wyk.: Keanu Reeves, Jennifer Connelly, Kathy Bates, John Cleese, Jon Hamm, Jaden Smith; **22.15** Gracz – film kryminalny, USA 2014, reż.: Rupert Wyatt, wyk.: George Kennedy, Griffin Cleveland, Jessica Lange, Brie Larson, Mark Wahlberg; **00.45** Kod da Vinci – thriller, USA 2006, reż.: Ron Howard, wyk.: Tom Hanks, Audrey Tautou, Ian McKellen, Jean Reno, Paul Bettany, Alfred Molina, Jurgen Prochnow; **03.55** Kabaretowa Ekstraklasa (77); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (659); **06.00** Wspaniałe stulecie (39); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Błogosławione siostry elżbietanki; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (107) – serial obyczajowy TV; **09.35** Komisarz Alex – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (233) – serial TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Rok w ogrodzie Extra – magazyn; **12.50** Natura w Jedynce: Europa. Walka o bioróżnorodność – film dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (40) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (660) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Tajemnice (8); **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (545) – serial obyczajowy TVP
21.05 Klan Kennedych (7) – serial, Kanada 2011, reż.: Jon Cassar, wyk.: Greg Kinnear, Katie Holmes, Tom Wilkinson, Diana Hardcastle, Kristin Booth
22.00 07 zgłoś się (5) – serial TVP
23.15 Formoza – film dokumentalny
00.20 Barrakuda – dramat, USA/Polska 2017, reż.: Jason Cortlund, Julia Halperin, wyk.: Allison Tolman, Sophie Reid, Jobeth Williams, Luis Bordonada
02.00 Szklane kulki – dramat, Francja 2017, reż.: Christian Duguay, wyk.: Patrick Bruel, Elsa Zylberstein, Dorian Le Clech, Batyste Fleurial, Christian Clavier
03.55 wojsko-polskie.pl (23)
04.20 Zakończenie dnia

TVP 2

05.05 Na sygnale (149) – serial fabularyzowany TVP; **05.35** M jak miłość (1551) – serial TVP; **06.25** Żydzi z Grodziska Mazowieckiego – reportaż; **06.55** Rodzinka.pl (113) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.10** Rodzinka.pl (271) – serial komediowy TVP; **11.45** Rodzinka.pl (272) – serial komediowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (59) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (192) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Echo serca (23) – serial TVP; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (133) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (60) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2595) – serial obyczajowy TVP
20.10 U Pana Boga w ogródku – komedia, reż.: Jacek Bromski
22.20 Bella Germania (1) – serial obyczajowy, Niemcy 2019
00.05 Trzy dni Kondora – serial
01.10 Król Bibi: życie i role Benjamina Netanjahu – film dokumentalny
02.15 Archiwista (2) – serial TVP, reż.: Maciej Żak, wyk.: Henryk Talar, Pulina Gałązka, Maria Gładkowska, Mirosław Zbrojewicz, Mateusz Kmiecik, Rafał Mohr, Rafał Maćkowiak, Miron Jagniewski, Wojciech Urbański
03.05 Gold – film akcji, USA 2016, reż.: Stephen Gaghan, wyk.: Matthew McConaughey, Edgar Ramirez, Bryce Dallas Howard, Corey Stoll
05.00 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.55 Podróże z historią
04.58 INFO V4+
05.18 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Tam, gdzie Bóg płacze; **07.05** Pierwsze życie na Ziemi; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **11.00** Drogą ks. Bosco; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.05** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Brat Kalikst z Poczekajki; **15.15** Wizyta apostolska Jana Pawła II w Grocie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek – film animowany
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań – serial fabularny
22.50 Kaplica Pamięci – Dzień upamiętniający Polaków ratujących żydów – relacja
23.30 Komańcza w duchu Prymasa – reportaż
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 15 czerwca; **07.00** Pogranicze w ogniu (23); **08.05** Przyrodnik na tropie; **08.35** Doktor z Żeromskiego – film dok.; **09.10** Historia Polski: Pierwszy Transport do Auschwitz. Post scriptum; **09.40** Sensacje XX wieku: Zabójcy; **10.35** Tyle radości; **11.35** Rodziny Wyklętych mają głos; **12.15** Wojna domowa (15); **13.00** W poszukiwaniu Wikingów (3) – serial dok.; **14.00** Samochody, które podbiły świat (1); **14.50** Oblicza wojny (10); **15.40** Flesz historii – ekstra; **15.50** Obywatel Zamek – z dziejów odbudowy – film dok.; **16.55** Pogranicze w ogniu (24); **18.05** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.35** Nie taka prosta historia; **19.10** Historia Polski: Edward Gierek – Nikt mnie już o nic nie pytał – film dok.; **20.00** Normandia. Ostatni bohaterowie desantu (2) – film dok.; **21.05** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4); **22.05** Młode wilki – film sensacyjny; **23.50** Las Katyński – film dok.; **00.50** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.25** Sensacje XX wieku; **02.20** Encyklopedia II wojny światowej; **02.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.30** Teledyski; **08.30** Trzeci punkt widzenia; **09.05** Lato 1993 – film fabularny, Hiszpania 2017, reż.: Carla Simón; **11.00** Dom (8) – serial TVP; **12.40** I tak upłynął wieczór i poranek – film dok.; **13.30** Przewodnik Putifara (3) – serial dok.; **14.35** Film fabularny/dok.; **15.15** Przesłuchania finałowe 11. Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Stanisława Moniuszki; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Karino (8) – serial TVP; **19.20** Karino (9); **20.00** Świadek oskarżenia (1) – serial kryminalny; **21.00** Zimowi bracia – dramat, Dania/Islandia 2018, reż.: Hlynur Palmason, wyk.: Peter Plaugborg, Elliott Todd Crosset Hove; **22.45** Sergio Leone – portret buntownika – film dok.; **23.50** Mali mężczyźni – dramat, Grecja/USA 2016, reż.: Ira Sachs, wyk.: Greg Kinnear, Jennifer Ehle, Paulina Garca; **01.30** Scena Klasyczna – Trio im. Witkomirskich – koncert; **02.25** Informacje kulturalne; **02.55** Kiedy owca staje się lwem – film dok.; **04.20** Dzień wielkiej ryby – film obyczajowy, reż.: Andrzej Barański; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1231); **07.00** Kuchenne rewolucje 13 (9) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (37); **11.50** Ukryta prawda (1064); **12.55** Tajemnice miłości (8); **14.00** Ukryta prawda (1232); **15.05** Ukryta prawda (1026); **16.10** Ten moment (28); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (10); **17.55** Ukryta prawda (1065); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (38); **20.15** Na Wspólnej 20 (3441) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (482); **21.35** Skazana (8) – serial, Polska; **22.46** Kontrola 2 (2); **23.30** Szakal – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/Francja/Niemcy/Japonia 1997, reż.: Michael Caton-Jones, wyk.: Bruce Willis, Richard Gere, Sidney Poitier, Diane Venora, Mathilda May, Jack Black, J.K. Simmons, Tess Harper, Richard Lineback; **02.05** W garniturach (11) – serial; **02.50** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.20** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (797); **09.10** Malanowski i Partnerzy (798); **09.40** Sekrety rodziny (183); **10.40** Dlaczego ja? (1032); **11.40** Gliniarze (254); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (907); **14.40** Dlaczego ja? (953); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (537); **17.40** Sekrety rodziny (243); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jak rozpętałem II wojnę światową, cz. 3 – komedia, Polska 1970, reż.: Tadeusz Chmielewski; **21.45** Poznaj naszą rodzinkę – komedia, USA 2010, reż.: Paul Weitz, wyk.: Barbra Streisand, Ben Stiller, Dustin Hoffman, Jessica Alba, Owen Wilson, Robert De Niro, Teri Polo; **23.55** Szkoła uwodzenia 2 – komedia, USA 2000, reż.: Roger Kumble, wyk.: Robin Dunne, Sarah Thompson, Keri Lynn Pratt, Amy Adams, Barry Flatman, Mimi Rogers; **01.50** Dzień, w którym zatrzymała się Ziemia – film s.f., USA 2008; **04.00** Świat według Kiepskich (147); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Film fabularny; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **08.00** Cud w Sokółce – film dokumentalny; **09.05** Tacy byliśmy. Na opolskiej scenie; **09.45** Biała sukienka – film TVP, reż.: Michał Kwieciński, wyk.: Sambor Czarnota, Paweł Małaszyński, Bogdan Kalus; **11.00** Transmisja Mszy świętej z kościoła św. Jana Chrzciciela i św. Szczepana Męczennika w Choroszczy; **13.05** Nocne przejście – western, USA 1957, reż.: James Neilson, wyk.: James Stewart, Audie Murphy, Dianne Foster, Dan Duryea; **15.20** Poszukiwany, poszukiwana – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Adam Mularczyk, Wojciech Siemion, Jolanta Wołłejko, Bohdan Łazuka, Jan Kobuszewski, Wojciech Pokora, Maria Chwalibóg, Wiesław Gołas; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (9) – serial, Ukraina 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (546) – serial obyczajowy TVP
21.05 Klan Kennedych (8) – serial, Kanada 2011
21.55 Sprawa dla reportera
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.35 Film fabularny
01.20 Glina (11) – serial kryminalny TVP, reż.: Władysław Pasikowski, wyk.: Jerzy Radziwiłowicz, Maciej Stuhr, Jacek Braciak, Anna Cieślak, Urszula Grabowska
02.15 Ocaleni – reality show
03.15 Sprawa dla reportera
04.10 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.40 Notacje: Józef Skrzek. I rozbiłem bank – cykl dokumentalny
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Film fabularny; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **11.15** Panorama – magazyn informacyjny; **11.20** Pytanie na śniadanie; **12.10** Opole na bis – Największe przeboje – koncert; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022 (6). Piosenki Anny German – widowisko muzyczne; **16.15** Program rozrywkowy; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Postaw na milion – teleturniej; **19.35** Barwy szczęścia (2596) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski, wyk.: Magdalena Żak, Orina Krajewska, Stanisława Celińska, Kazimierz Mazur, Piotr Ligienza, Lesław Żurek, Monika Dryl, Marcin Stawicki, Oliwia Lenik, Maria Dejmek; **20.10** Abba Ojcze – Pielgrzymi śpiewają ulubione piosenki Jana Pawła II – koncert
22.15 Summer Night – koncert Schoenbrunn 2022 – koncert
00.10 Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Roger Michell, wyk.: Lindsay Duncan, Jim Broadbent, Igor Gotesman, Olivier Audibert
01.55 Ocalona – film sensacyjny, USA 2015, reż.: James McTeigue, wyk.: Pierce Brosnan, Milla Jovovich
03.35 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP, reż.: Patryk Yoka, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski
04.05 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP, reż.: Patryk Yoka, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski
04.30 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.38 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.05 Podróże z historią
05.08 Reportaż TVP INFO

TV TRWAM

05.00 Franz Stock, apostoł pojednania; **05.55** Słowo życia; **06.00** Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu; **07.00** Po stronie prawdy; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Obyś był zimny albo gorący; **09.05** Muzyczne chwile; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.30** Moje życie dla niego; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.30** Ja jestem z wami przez wszystkie dni aż do skończenia świata; **12.00** Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce; **12.20** Ziemia obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela"; **13.30** Filmowe Życiorysy. Boże Ciało – skromność w kościele; **13.50** Siła modlitwy; **14.40** Ewangelia nasz biznesplan; **15.20** Wypłyń na głębię; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Tyś jest Bóg prawdziwy; **17.05** Akademia pro-life
17.10 Hostia stała się Ciałem, wino stało się Krwią – reportaż
17.25 Święty na każdy dzień – program religijny
17.30 Odpowiedzialni za Kościół – program religijny
17.55 Poczet Wielkich Polaków – program historyczny
18.00 Anioł Pański – audycja modlitewna
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Koncert Jednego Serca Jednego Ducha 2022 w Rzeszowie
22.30 Ja jestem Chlebem Żywym – film dokumentalny
23.00 Ziemia obiecana – serial fabularny
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 16 czerwca; **07.00** Pogranicze w ogniu (24) – serial TVP; **08.05** W kotle historii; **08.35** Historia Polski: Modlitwa o Polskę. Z ziemi podlaskiej – film dok.; **09.40** Normandia. Ostatni bohaterowie desantu (2) – film dok.; **10.40** Marusarz – Tatrzański Orzeł – film biograficzny; **12.00** Buffalo Bill i Indianie – USA 1976, reż.: Robert Altman, wyk.: Paul Newman, Joel Grey, Harvey Keitel, Kevin McCarthy, Geraldine Chaplin, John Considine, Burt Lancaster; **14.15** Historia polskiego sportu, cz. 1; **15.50** Upadek Cesarstwa Rzymskiego – dramat historyczny, USA 1964, reż.: Anthony Mann; **19.00** Historia Polski: Lubię patrzeć jak wschodzi słońce – film dok.; **20.00** Autoportret za mgłą. Olga Boznańska – film dok.; **21.00** Giganci historii; **21.45** Znachor – dramat, reż.: Jerzy Hoffman; **24.00** Wojna światów – film dok.; **01.25** Belmondo Wspaniały – film dok.; **02.20** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.50** Sensacje XX wieku: Tajemniczy zamek; **03.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.25** Teledyski; **08.45** Księga Przestrzeni (2); **09.25** Sekret księgi z Kells – film anim.; **11.00** Dom (9) – serial TVP; **12.50** Recital pieśni polskiej w wykonaniu Jakuba Józefa Orlińskiego i Michała Biela; **14.05** Świat Alfonsa Muchy – film dok.; **15.55** Krzyżacy – film fabularny, reż.: Aleksander Ford; **18.55** Karino (10) – serial TVP; **19.25** Karino (11); **20.00** Chłopiec z burzy – film obyczajowy, Australia 2019, reż.: Shawn Seet, wyk.: Finn Little, Geofrey Rush, Jai Courtney; **21.50** Druga część Gala XXI Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Telewizji Polskiej „Dwa Teatry"; **23.05** Projekt Floryda – film obyczajowy, USA 2017, reż.: Sean Baker, wyk.: Willem Dafoe, Brooklynn Prince, Valeria Cotto; **01.05** Spirit of Łódź Festiwal – Richard Bona – koncert; **02.10** Nocny dokument – Śpiewać – film dok.; **03.20** Zimowi bracia – dramat, Dania/Islandia 2018, reż.: Hlynur Palmason, wyk.: Peter Plaugborg, Elliott Todd Crosset Hove; **05.00** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.50 Uwaga!; **06.10** Ukryta prawda (1232); **07.00** Kuchenne rewolucje 13 (10); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (38); **11.50** Przez Atlantyk (6); **12.50** Park Jurajski: oko w oko z dinozaurem; **13.50** Charlie i fabryka czekolady – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2005, reż.: Tim Burton; **16.10** Player One – film przygodowy, USA/Indie 2018, reż.: Steven Spielberg; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (39); **20.15** Na Wspólnej 20 (3442) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (483); **21.35** Kuchenne rewolucje 22 (15); **22.45** Kochaj i tańcz – komedia, Polska 2009, reż.: Bruce Parramore, wyk.: Izabella Miko, Mateusz Damięcki, Rafał Królikowski, Katarzyna Figura, Krzysztof Globisz; **01.20** Korytarzem w mrok – film przygodowy, USA 2018, reż.: Rodrigo Cortés, wyk.: Anna Sophia Robb, Uma Thurman, Isabelle Fuhrmann, Rosie Day, Victoria Moroles, Taylor Russell; **03.05** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.40** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.45** Tedi i mapa skarbów – film przygodowy, Hiszpania/USA 2017, reż.: David Alonso, Enrique Gat; **09.35** Emotki. Film – film animowany, USA 2017, reż.: Tony Leondis; **11.15** Dzieciak rządzi – film animowany, USA 2017, reż.: Tom McGrath; **13.20** Forrest Gump – komediodramat, USA 1994, reż.: Robert Zemeckis, wyk.: Tom Hanks, Robin Wright Penn, Gary Sinise, Mykelti Williamson, Sally Field; **16.30** Bruce Wszechmogący – komedia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Titanic – dramat, USA 1997, reż.: James Cameron, wyk.: Leonardo DiCaprio, Kate Winslet, Billy Zane, Kathy Bates, Frances Fisher, Gloria Stuart, Bill Paxton; **00.15** Bezsenność w Seattle – film fabularny, USA 1993, reż.: Nora Ephron, wyk.: Tom Hanks, Meg Ryan, Bill Pullman, Ross Malinger; **02.40** Szkoła uwodzenia 2 – komedia, USA 2000, reż.: Roger Kumble, wyk.: Robin Dunne, Sarah Thompson, Keri Lynn Pratt, Amy Adams, Barry Flatman, Mimi Rogers; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (660); **06.00** Wspaniałe stulecie (40); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (108) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (234) – serial kryminalny TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce: Tajemnice skóry (1) – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (41) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (661) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (10) – serial, Ukraina 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 59. KFPP w Opolu – Od Opola do Opola – Największe gwiazdy! Legendarne przeboje!
22.45 59. KFPP w Opolu – Folkowe Opole
00.40 Projekt Koliber – film fabularny, Kanada 2018, reż.: Kim Nguyen, wyk.: Jesse Eisenberg, Alexander Skarsgard, Salma Hayek
02.30 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (36) – serial, USA 2017, reż.: Maja Vrvilo, wyk.: Jay Harrington, Stephanie Sigman, Alex Russel, Lina Esco, Shemar Moore
03.20 Ja wam pokażę! (12) – serial obyczajowy TVP
04.10 Magazyn kryminalny 997
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (150) – serial fabularyzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1552) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się: Róża Kozakowska; **06.55** Rodzinka.pl (114) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Smaki świata – pośród mórz (2) – magazyn kulinarny; **11.50** Rodzinka.pl (273) – serial komediowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (60) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque 4 – teleturniej; **14.35** Na sygnale (193) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Echo serca (24) – serial TVP; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (134) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (61) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2597) – serial obyczajowy TVP
20.10 Show – komedia sensacyjna, reż.: Maciej Ślesicki, wyk.: Cezary Pazura, Joanna Pietrzak, Dorota Segda, Marian Dziędziel, Sonia Bohosiewicz, Piotr Zelt, Jerzy Stuhr
22.30 Sztokholm – film fabularny, USA/Kanada 2018, reż.: Robert Budreau, wyk.: Ethan Hawke, Noomi Rapace, Mark Strong
00.15 Wolny strzelec – dramat, USA 2014, reż.: Dan Gilroy, wyk.: Jake Gyllenhaal, Rene Russo, Bill Paxton, Kevin Rahm
02.15 Bella Germania – serial obyczajowy, Niemcy 2019
03.55 Ślady zbrodni – thriller, USA 2007, reż.: Renny Harlin, wyk.: Samuel L. Jackson, Ed Harris, Eva Mendes, Luis Guzman
05.20 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.05 Forum
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.35 Podróże z historią
05.38 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Jutrzenka nadziei; **06.45** Święty Augustyn; **07.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Jestem mamą; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** Maryja z Nazaretu w Jej Zwiastowaniu; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia obiecana; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizacje; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.40** Tak Go pamiętam; **17.00** Jeden Kościół, wielu świętych; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków

18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć… w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo – serial dla dzieci
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Ziemia obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
23.00 „Cudem jest w naszych oczach” – 25 lat Radia Maryja – wywiad
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 17 czerwca; **07.00** Buffalo Bill i Indianie – western, USA 1976, reż.: Robert Altman; **09.10** Kuchnia dwudziestolecia; **10.00** Sensacje XX wieku: Tajemnica Cicero; **10.55** Autoportret za mgłą. Olga Boznańska – film dok.; **11.50** Taśmy bezpieki – Pielgrzymki na Jasną Górę w Polsce Ludowej; **12.25** U Pana Boga w ogródku (1) – serial komediowy TVP; **13.20** Mumie starożytnego Egiptu – Faraon z Kanady (4); **14.25** Tropikalne wyspy świata 3. Hawaje – serial dok.; **15.25** Geniusze i marzyciele. Zygmunt Puławski; **16.25** Dom (1) – serial TVP; **18.00** Historia broni: Prześcignąć wroga (5); **19.00** Historia Polski: Ostatni z szesnastu – film dok.; **19.30** Chodźcie z nami; **20.00** Crimen (3) – serial historyczno-przygodowy TVP; **21.20** Crimen (4); **22.25** Gra Florencka i krew na bruku – film dok.; **23.35** Somalia – kraj nad przepaścią – film dok.; **00.25** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.00** Sensacje XX wieku: Tajemnica Cicero; **01.55** Encyklopedia II wojny światowej; **02.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.35** Ukraińcy (5) – serial dok.; **08.30** Tamte lata, tamte dni; **09.10** ABC miłości – komedia, reż.: Michał Waszyński; **10.35** Fotoplastykon – film dok.; **11.00** Dom (10) – serial TVP; **12.30** Dominik Połoński in memoriam – reportaż; **13.30** Polska – Królewski szlak – film dok.; **14.35** Kino objazdowe – film obyczajowy, reż.: Stanisław Jędryka; **15.45** Królowie lata – film obyczajowy, USA 2013, reż.: Jordan Vogt-Roberts; **17.30** Scena muzyczna – Iza Połońska – koncert; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy: Brian DePalma; **20.00** Giuseppe w Warszawie – komedia; **21.50** W poszukiwaniu umami – film dok.; **23.00** Projekt Floryda – film obyczajowy, USA 2017, reż.: Sean Baker; **01.00** Fascinatrix – film krótkometrażowy; **01.20** Tango tęsknot – film anim; **01.25** Red Light Train – film anim; **01.50** Informacje kulturalne; **02.20** Niepochowany – dramat, Polska/Słowacja/Węgry 2004, reż.: Marta Meszaros; **04.40** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1233); **07.00** Kuchenne rewolucje 13 (11) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (39); **11.50** Ukryta prawda (1065); **12.55** Tajemnice miłości (9); **14.00** Ukryta prawda (1234); **15.05** Ukryta prawda (1027); **16.10** Ten moment (29); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (12); **17.55** Ukryta prawda (1066); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Człowiek ze stali – film przygodowy, USA/Kanada/Wielka Brytania 2013, reż.: Zack Snyder, wyk.: Henry Cavill, Amy Adams, Michael Shannon, Diane Lane, Russell Crowe, Laurence Fishburne, Kevin Costner; **23.05** Ponad bezprawiem – film sensacyjny, USA 2012, reż.: Oliver Stone, wyk.: Taylor Kitsch, Blake Lively, Aaron Taylor-Johnson, John Travolta, Benicio Del Toro, Salma Hayek; **01.40** Kuba Wojewódzki 16 (1); **02.40** Kuchenne rewolucje 23 (12); **03.30** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (799); **09.10** Malanowski i Partnerzy (800); **09.40** Sekrety rodziny (184); **10.40** Dlaczego ja? (1033); **11.40** Gliniarze (255); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (908); **14.40** Dlaczego ja? (954); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (538); **17.40** Sekrety rodziny (244); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Smerfy 2 – film przygodowy, USA 2013, reż.: Raja Gosnell, wyk.: Brendan Gleeson, Hank Azaria, Jayma Mays, Neil Patrick Harris; **22.15** Percy Jackson i Bogowie Olimpijscy: Złodziej pioruna – film fantasy, USA 2010, reż.: Chris Columbus; **00.55** Poznaj naszą rodzinkę – komedia, USA 2010, reż.: Paul Weitz; **03.00** Zwierzak – komedia, USA 2001, reż.: Luke Greenfield, wyk.: Rob Schneider, Colleen Haskell, John C. McGinley, Edward Asner, Michael Caton, Louis Lombardi; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3957); **05.30** Klan (3958); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra – magazyn; **08.20** wojsko-polskie.pl (24) – reportaż; **08.45** Pełnosprawni (454) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.20** Fascynujący świat: Ziemia widziana z kosmosu (1) – serial dokumentalny; **11.20** Sekretne życie kotów; **12.20** Nevada Smith – western, USA 1966, reż.: Henry Hathaway, wyk.: Steve Mc Queen, Karl Malden, Brian Keith, Martin Landau; **14.30** Z pamięci: Tadeusz Mikulski; **14.40** Okrasa łamie przepisy; **15.10** Tacy byliśmy. Na opolskiej scenie – cykl reportaży; **15.45** Alternatywy 4 (5) – serial komediowy TVP; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Ojciec Mateusz (332) – serial kryminalny TVP; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 59. Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu – Premiery
22.25 59. Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu – Dziewczyna szamana – 50. urodziny Justyny Steczkowskiej
23.30 59. KFPP w Opolu – Debiuty
01.30 Smak zemsty. Peppermint – film akcji, USA 2018, reż.: Pierre Morel, wyk.: Jennifer Garner, John Gallagher Jr., John Ortiz
03.15 Penicylina – rewolucja w medycynie – film dokumentalny
04.10 Z pamięci: Tadeusz Mikulski
04.15 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2593) – serial TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2594) – serial TVP; **07.00** M jak miłość (1644) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.25** Rodzinny ekspres – magazyn; **12.00** Heca w zoo – komedia, USA 2012, reż.: Frank Coraci, wyk.: Kevin James, Rosario Dawson, Leslie Bibb, Ken Jeong; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior (3). Wielkie hity gwiazd Eurowizji – Abba i Celine Dion – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (840) – serial TVP, reż.: Sara Bustamante-Drozdek, wyk.: Marta Żmuda Trzebiatowska, Laura Pajor, Maryla Morydz, Maja Burzyńska, Klaudia Koścista, Ewa Audykowska, Monika Kaleńska, Mateusz Damięcki, Matej Matejka, Piotr Garlicki; **17.20** Smaki świata – po iberyjsku (25); **17.50** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Postaw na milion – teleturniej; **19.35** Lajk!

20.00 Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Roger Michell, wyk.: Lindsay Duncan, Jim Broadbent, Igor Gotesman, Olivier Audibert
21.45 Gold – film akcji, USA 2016, reż.: Stephen Gaghan, wyk.: Matthew McConaughey, Edgar Ramirez, Bryce Dallas Howard
23.55 Show – komedia sensacyjna, reż.: Maciej Ślesicki, wyk.: Cezary Pazura, Joanna Pietrzak, Dorota Segda, Marian Dziędziel, Sonia Bohosiewicz, Piotr Zelt, Jerzy Stuhr
02.10 Zabić Irlandczyka – film fabularny, USA/Kanada 2011, reż.: Jonathan Hensleigh, wyk.: Ray Stevenson, Val Kilmer, Christopher Walken
03.55 Meta – film TVP, reż.: Antoni Krauze
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend

19.00 Między słowami
19.20 Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Salon dziennikarski
02.00 Minęła 20
02.49 Pogoda
03.30 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.30 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Święty na każdy dzień; **06.00** Albert Schweitzer; **07.50** Słowo życia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Muzyczne chwile; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Albertynki; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć… w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **14.35** Nieznani bohaterowie; **15.25** Słowo życia; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Zbrodnie UPA w Dylągowej; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków

18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień – program religijny
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Głos serca – serial fabularny
22.45 To nic takiego – program edukacyjny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 18 czerwca; **06.55** Droga od Chrystusa do Konstantyna (4) – serial dok.; **07.50** Przyrodnik na tropie; **08.25** Wojownicy czasu; **09.00** Czarne chmury (8) – serial TVP; **10.05** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.40** Góry zrodzone z morza – film dok; **11.30** Wszystkie kolory świata: Kostaryka – serial dok.; **12.35** Jak powstawały kontynenty – Eurazja (4) – esej dok.; **13.35** Kuchnia dwudziestolecia (24); **14.15** Rodzina Połanieckich (4) – serial TVP; **15.40** Tu wszystko jest Polską (3) – program historyczny; **16.10** Mumie starożytnego Egiptu – Faraon z Kanady (4); **17.10** Spór o historię – Powstania śląskie; **17.50** Stawka większa niż życie (4) – serial TVP; **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium (24); **20.05** Medyceusze Wspaniali (15) – serial kostiumowy; **21.15** Historia w postaciach zapisana: Zgubna uroda Kleopatry – cykl dok.; **23.15** Znachor – dramat, reż.: Jerzy Hoffman; **01.35** Testament Żurowskiego – film dok.; **02.35** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.30** Scena muzyczna – Iza Połońska – koncert; **08.25** Słowobranie – magazyn; **09.00** Truffaut – Godard – filmowi rywale – film dok.; **10.10** Tamte lata, tamte dni: Krzysztof Zanussi; **10.50** Czterdziestolatek (2) – serial TVP; **11.45** Czterdziestolatek (3); **12.45** Wydarzenie aktualne; **13.15** Dziwak? – interpretacje – film dok.; **14.25** Giuseppe w Warszawie – komedia, reż.: Stanisław Lenartowicz; **16.15** Krótko o kulturze – magazyn; **16.45** Krąg – dramat, Francja 1950, reż.: Max Ophuls; **18.25** Co dalej? (311); **19.00** Legendy Rocka: Cream; **19.25** Legendy Rocka: James Taylor; **20.00** Oddech – film fabularny, Australia 2017, reż.: Simon Baker; **22.05** Gala Zamknięcia XXI Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Telewizji Polskiej „Dwa Teatry"; **00.35** Szpieg – film fabularny, Korea Połudn. 2018, reż.: Jong-Bin Yoonk; **03.05** Teraz ja – dramat, reż.: Anna Jadowska, wyk.: Agnieszka Warchulska, Maciej Marczewski, Ewa Szykulska, Elżbieta Gruca, Hanna Piaseczna; **04.40** Fotograf wojny – film dok.; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.00** Kuchenne rewolucje 10 (3); **07.00** Wymarzone ogrody 5 (5); **07.30** Polowanie na ogród 8 (4); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (878) – serial; **13.25** Lego Masters 2 (4); **15.00** Przez Atlantyk (7); **16.06** Kobieta na krańcu świata 13 (3); **16.45** Wymarzone ogrody 5 (6); **17.20** Polowanie na ogród 8 (5); **17.55** Kuchenne rewolucje 22 (15); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Gorący temat – film obyczajowy, USA/Kanada 2019, reż.: Jay Roach, wyk.: Charlize Theron, Nicole Kidman, Margot Robbie, Malcolm McDowell; **22.20** Charlie St. Cloud – film obyczajowy, USA 2010, reż.: Burr Steers, wyk.: Kim Basinger, Zac Efron, Charlie Tahan, Amanda Crew, Ray Liotta; **00.35** Tsunami zombie – horror, USA 2019, reż.: Anthony C. Ferrante, wyk.: Ian Ziering, Erich Chikashi Linzbichler, Cheree Cassidy, Angie Teodora Dick; **02.15** Uwaga!; **02.30** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.55** Noc w muzeum – komedia; **10.10** Ewa gotuje (367); **10.50** Małolaty na obozie – komedia; **12.45** Śluby gwiazd (11); **13.10** Dr Emma (1); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (85); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (86); **14.40** Rolnicy. Podlasie (10); **15.45** Więzienie (56); **16.15** Więzienie (57); **16.45** Więzienie (58); **17.15** Więzienie (59); **17.45** Chłopaki do wzięcia (241); **18.15** Chłopaki do wzięcia (242); **18.50** Wydarzenia; **19.15** Prezydenci i Premierzy; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Piraci z Karaibów: Na krańcu świata – film przygodowy, USA, reż.: Gore Verbinski, wyk.: Lee Arenberg, Orlando Bloom, Chow Yun-Fat, Jack Davenport, Johnny Depp, Keira Knightley, Bill Nighy, Jonathan Pryce, Geoffrey Rush, Stellan Skarsgard; **23.45** Obcy – decydujące starcie – horror s.f., USA 1986, reż.: James Cameron, wyk.: Sigourney Waever, Carrie Henn, Michael Biehn, Lance Henriksen, Paul Reiser, Bill Paxton; **02.45** Ciche miejsce – horror, USA 2018, reż.: John Krasinski; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 1 VI 2022 r.

Kaplica pokoju

Monika Odrobińska

Teraz, gdy za wschodnią granicą trwa wojna, wiemy, że Bóg dał nam kaplicę adoracji, by rozbudzić ducha modlitwy o pokój – mówi o. Mariusz Książek OFMConv, proboszcz niepokalanowskiego sanktuarium. – Nie bez powodu nazywamy ją kaplicą pokoju – dodaje.

Tuż przed konsekracją kaplicy wieczystej adoracji do ówczesnego proboszcza parafii w Niepokalanowie o. Andrzeja Sąsiadka OFMConv zwróciła się kobieta. – Jej tata, cierpiący na chorobę alkoholową, trafił do szpitala w stanie beznadziejnym – wspomina duchowny. – Zaprosiłem ją do modlitwy słowami o. Maksymiliana Kolbego: „Kto zagląda do kościoła, pada na kolana, adoruje, spogląda na twarz Niepokalanej, odchodzi, a Ona z Panem Jezusem jego sprawę załatwia". Po tygodniu tata się wybudził; więcej już nie sięgnął po alkohol.

Franciszkanin wspomina także mężczyznę, który przed operacją ciężkiego schorzenia kręgosłupa przyszedł prosić, by Bóg zaopiekował się jego rodziną, jeśli wyjdzie z niej sparaliżowany. – Dostał więcej, bo cudownie ozdrowiał, co potwierdził mi jego lekarz – mówi o. Andrzej. – Jest też wiele świadectw uzdrowień relacji międzyludzkich; ja sam z kolei doświadczyłem Bożego wsparcia podczas tworzenia kaplicy – pieniądze zawsze pojawiały się w odpowiednim czasie, jak o. Maksymilianowi Kolbemu tworzącemu Niepokalanów. Przychodzili do mnie małżonkowie składający w darze ślubne obrączki, cały ich worek otrzymaliśmy od jednego z żeńskich zgromadzeń. Wszystkie dla Maryi. Wszystkie prośby i intencje darczyńców złożyliśmy pod ołtarzem w kaplicy.

Franciszkanie z Niepokalanowa od dawna chcieli utworzyć kaplicę wieczystej adoracji, o. Andrzej Sąsiadek wybrał na nią dawną zakrystię z wejściem od zewnątrz. – Przez pół roku jednak nie mogłem znaleźć wykonawcy, aż trafiłem na pracownię Drapikowski Studio – opowiada. – Zasugerowałem, by monstrancję wpisać w ołtarz, na którym nie może zabraknąć Maryi. Konieczność przebudowy budynku zmusiła mnie do sięgnięcia po archiwalne plany. Razem z nimi nadszedł… list św. o. Maksymiliana z 1934 r. z Japonii. Pisał, jak wyobraża sobie świątynię w Niepokalanowie, w tym ołtarz kaplicy adoracji.

fot. xhz

Jak wszystkie gwiazdy w Koronie Maryi, także ta z Niepokalanowa została pobłogosławiona przez papieża.

„Wyobrażam sobie piękną figurę Niepokalanej w wielkim ołtarzu, a na jej tle między rozłożonymi rękami monstrancja w ciągłym wystawieniu Przenajświętszego Sakramentu" – pisał o. Kolbe. Studio Mariusza i Kamila Drapikowskich bezwiednie zrealizowało ten projekt. – Dla nas punktem wyjścia była encyklika Jana Pawła II „Ecclesia de Eucharistia", w której Maryję nazywa on pierwszą monstrancją, Niewiastą Eucharystii. Inspiracją były także życie i postawa o. Kolbego, który zdobywał świat przez Maryję jako bramę prowadzącą do Chrystusa – mówi Kamil Drapikowski, podkreślając, że ołtarz jest owocem pracy i modlitwy całego zespołu. – Najjaśniejszym punktem ołtarza jest Najświętszy Sakrament – bijące od niego światło rozświetla Niepokalaną i rozlewa się na klęczących przed Nią.

Ołtarz miał być jedną z kilkudziesięciu rozsianych po świecie gwiazd na płaszczu Maryi Królowej Pokoju – jednej z inicjatyw założonego przez panów Drapikowskich i grupę ich przyjaciół Comunita Regina della Pace – Stowarzyszenia Królowej Pokoju. To kaplice, w których trwa adoracja Najświętszego Sakramentu i modlitwa o pokój w najbliższej społeczności. – Okazało się, że stała się ósmą z „Dwunastu Gwiazd w Koronie Maryi Królowej Pokoju", czyli rozmieszczonych na wszystkich kontynentach centrów adoracji Najświętszego Sakramentu w intencji pokoju w ludzkich sercach i na całym świecie. To także inicjatywa Comunita Regina della Pace. Modlitwa stamtąd płynąca ma okalać kulę ziemską, bo pokój zdobywa się na kolanach – mówi Kamil Drapikowski. – Takie centra są już w Betlejem, Oziornoje w Kazachstanie, w Medjugorie, w Jamusukro na Wybrzeżu Kości Słoniowej, w Namyang w Korei Południowej i Kibeho w Rwandzie, Dagupan na Filipinach.

Kamera w drzwiach niepokalanowskiej kaplicy zarejestrowała dotąd milion wejść. – Adoracja wieczysta jest także z niej transmitowana, a największy odzew jest z Brazylii, Meksyku, Wenezueli, Australii, Singapuru – mówi o. Sąsiadek.

Jak wszystkie gwiazdy w Koronie Maryi, także ta z Niepokalanowa została pobłogosławiona przez papieża. Uroczyste otwarcie kaplicy nastąpiło 1 września 2018 r. – w rocznicę wybuchu II wojny światowej, która pochłonęła wiele ofiar, w tym o. Kolbego. – Zanim monstrancje dotrą na miejsce przeznaczenia, peregrynują po świecie, by nie były zwykłym przedmiotem, ale naczyniem wypełnionym modlitwą, także łaskami i cudami – tłumaczy Kamil Drapikowski. – Ołtarz i monstrancja to materialne znaki łączności z Bogiem, który zawsze jest na nas otwarty. To my tych znaków potrzebujemy, nie Bóg, bo serce człowieka otwiera się od wewnątrz.

– Idea gwiazd na płaszczu i w koronie Maryi ma na celu modlitwę o pokój, ale przed gwiazdą w koronie zawsze odbywa się ona w ciszy – mówi o. Mariusz Książek. – To najbardziej wyrazista forma adoracji, bo polega na wsłuchiwaniu się w głos Boga.

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarze redakcji: Barbara Stefańska, b.stefanska@idziemy.com.pl; redakcja@idziemy.com.pl, Dorota Glica, redakcja@idziemy.com.pl; Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Dorota Glica, Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, Wojciech Świątkiewicz, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

Wyższe Seminarium Duchowne
Diecezji Warszawsko-Praskiej
pw. Matki Bożej Zwycięskiej

REKRUTACJA DO SEMINARIUM

1 czerwca - 31 sierpnia 2022

www wsddwp.edu.pl/rekrutacja

/wsddwp

515 232 327

kontakt@wsddwp.edu.pl

NIESIEMY POMOC UKRAINIE

Od ponad trzech miesięcy niesiemy pomoc ofiarom wojny na Ukrainie. We współpracy z partnerami z Polski, Francji, Włoch i Szwajcarii przekazaliśmy już ponad 120 ton żywności oraz kilkanaście transportów z artykułami dla dzieci, środkami higienicznymi, ciepłymi kocami, odzieżą, środkami medycznymi i opatrunkowymi. Potrzeby są ogromne. Dlatego prosimy o wsparcie naszej misji humanitarnej.

PARTNERZY: Caritas Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej / Tous les Entrepreneurs pour la Paix / l'Œuvre d'Orient / Fondazione La Locomotiva / Italian Fashion / BBA Transport System / firma transportowa Panas / OSP Złojec / Association Ukraine-Valais

PARTNERZY UKRAIŃSCY: ojcowie franciszkanie / Caritas Spes i wolontariat Uniwersytetu w Łucku / Centrum Pomocy Narodowego Uniwersytetu Chmielnickiego.

Fundacja Polska Raoula Follereau

nr konta: 87 1240 1082 1111 0000 0387 2932

www.follereau.org

DIECEZJA ZAMOJSKO-LUBACZOWSKIEJ · Fondazione La Locomotiva · PANAS TRANSPORT · UKRAINE VALAIS · OSP ZŁOJEC · ZAKON BRACI MNIEJSZYCH FRANCISZKANIE · L'Œuvre d'Orient · bbats.pl BBA TRANSPORT SYSTEM · UKSW · ITALIAN FASHION